

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ 2022-2024

Σεπτέμβριος 2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΗ.....	6
ΟΡΑΜΑ	6
ΑΞΙΕΣ	6
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ	6
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	8
ΣΤΟΧΟΣ 1: ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	8
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: Χάραξη Πολιτικής και Συντονισμός Τμημάτων	15
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: Διαχείριση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και Παρακολούθηση των Συγχρηματοδοτούμενων Έργων από την ΕΕ	17
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ	17
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.....	19
ΣΤΟΧΟΣ 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Κυπριακής Γεωργίας	19
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	22
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ (π.χ. ΠΟΠ, ΠΓΕ, ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ Κ.Τ.Λ.) ΚΑΙ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΣΗΜΑΤΟΣ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ	24
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.....	24
ΣΤΟΧΟΣ 2: Διασφάλιση της αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων στον αγροτικό τομέα ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ της ΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΕΞΥΠΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	25
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2.1: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΕΞΥΠΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	27
ΣΤΟΧΟΣ 3: αναβαθμιση της ποιότητας και ασφαλειας των τροφίμων και ζωοτροφών, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ μείωση της απώλειας και σπατάλης τροφίμων	28
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3.1: ΕΛΕΓΧΟΙ ΣΕ φυτά, φυτικά και ζωικά προϊόντα, τρόφιμα και ζωοτροφές	29
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	32
ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.....	35
ΣΤΟΧΟΣ 1: ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	35
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: ΕΓΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΗ ΝΕΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	37
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΙΑ ΤΥΧΟΝ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.....	38

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ	39
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.4: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΖΩΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΖΩΟΝΟΣΩΝ	39
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.5 : ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	40
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	42
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ	44
ΣΤΟΧΟΣ: ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ, προστασία ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ Διαχείριση των δασών	44
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ	45
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ	46
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΔΑΣΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	48
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΞΥΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	49
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ.....	50
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 6: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	51
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ.....	55
ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ	59
ΣΤΟΧΟΣ 1: ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΕ ΝΕΡΟ ΜΕ ΒΙΩΣΙΜΟ ΤΡΟΠΟ	59
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΝΕΡΟΥ	62
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ	62
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ	62
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.4: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ	63
ΣΤΟΧΟΣ 2: ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	63
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2.1: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ	66
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2.2: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	66
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ.....	67
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗΣ.....	70

ΣΤΟΧΟΣ 1: ΠΑΡΟΧΗ ΑΞΙΟΠΙΣΤΗΣ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΕΩΚΙΝΔΥΝΟΥΣ.	70
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: Γεωλογική Χαρτογράφηση.....	74
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: Έρευνα για Ορυκτούς Πόρους	74
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: Αξιολόγηση των Υπόγειων Υδατικών Πόρων	74
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.4: Ενίσχυση της Ασφάλειας των Πολιτών και του Φυσικού Περιβάλλοντος από τους Γεωκίνδυνους.....	75
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.5: Προστασία και Αποκατάσταση Χώρων με Σημαντική Γεωλογική και Μεταλλευτική Κληρονομιά	75
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	77
ΤΜΗΜΑ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑΣ	80
ΣΤΟΧΟΣ 1: ΠΑΡΟΧΗ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	80
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: Λειτουργία και Αναβάθμιση του Δικτύου Σταθμών, οργάνων και Πληροφοριακών Συστημάτων	81
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: ΠΑΡΟΧΗ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΡΟΝΑΥΤΙΛΙΑ, ΤΗ ΝΑΥΤΥΛΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΥ ΚΟΙΝΟ.....	81
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: ΠΑΡΟΧΗ ΚΛΙΜΑΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ...	82
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑΣ	83
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ	86
ΣΤΟΧΟΣ 1: ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ ΚΟΙΤΑΣΜΑΤΩΝ	86
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1. : ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ, ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	88
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ	88
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ	90
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ	91
ΣΤΟΧΟΣ 1: ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΞΥΠΝΗ ΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΓΕΩΡΓΙΑ, ΑΕΙΦΟΡΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	91
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	92
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ.....	94
ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ	96

ΣΤΟΧΟΣ 1: ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΛΙΕΙΑΣ.....	98
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1.: ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΚΑΛΠ.....	102
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΟΛΩΝ.....	103
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ.....	104
ΣΤΟΧΟΣ 2: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	103
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2.1: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	107
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2.2: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΗ	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ.....	109
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	111
ΣΤΟΧΟΣ 1: ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	111
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ ΑΕΡΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ.....	113
ΣΤΟΧΟΣ 2: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ	114
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ, ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ, ΕΛΕΓΧΟΙ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΣΧΕΔΙΑ / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ.....	118
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ / ΕΛΕΓΧΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΤΟΜΕΑΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ) ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ / ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΘΗΚΑΝ ΑΝΑ ΕΤΟΣ (ΤΟΜΕΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ)	119
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ, ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ, ΧΡΗΣΗ ΤΟΥΣ ΩΣ ΠΟΡΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΠΙΟ ΠΡΑΣΙΝΗ ΚΑΙ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	121
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΑΝΑΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΟΥ ΤΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ.....	124
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	125

ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Η βιώσιμη ανάπτυξη της γεωργίας και της αλιείας και η προστασία και αειφόρος διαχείριση του περιβάλλοντος και του φυσικού πλούτου της Κύπρου μέσω προγραμμάτων, δράσεων και έργων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

ΟΡΑΜΑ

Μια αειφόρος, «πράσινη» και «καθαρή» Κύπρος, μέσα από την εφαρμογή των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης στη γεωργία και την αλιεία, την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο διαχείριση των φυσικών μας πόρων, που θα οδηγεί με παράλληλα ουσιαστική συμβολή στη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης και εργασίας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

ΑΞΙΕΣ

1. Αριστεία
2. Τιμιότητα και Ακεραιότητα
3. Επαγγελματισμός
4. Αποτελεσματικότητα
5. Διαφάνεια και Προσβασιμότητα
6. Αξιοπιστία
7. Παροχή βέλτιστης ποιότητας υπηρεσιών προς τον πολίτη

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Οι στρατηγικές επιδιώξεις του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος για τα έτη 2022-2024 είναι οι ακόλουθες:

1. Μεταρρύθμιση της γεωργικής οικονομίας και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της γεωργίας.
2. Προώθηση της πράσινης και της γαλάζιας ανάπτυξης, συμβάλλοντας στην αναδιάρθρωση της οικονομίας.
3. Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση των αρχών της κυκλικής οικονομίας και της αποδοτικής και βιώσιμης χρήσης των πόρων.

4. Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και πρόληψη των κινδύνων που προκύπτουν από αυτή.
5. Αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών σε σχέση με την ασφάλεια των τροφίμων και τη δημόσια υγεία.
6. Προώθηση ολοκληρωμένου πλαισίου για την προστασία και ευημερία των ζώων.
7. Ενίσχυση των διεθνών και περιφερειακών συνεργασιών για αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων.
8. Αύξηση της αποτελεσματικότητας των Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου και πλήρης αξιοποίηση των δυνατοτήτων χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων τους, τόσο από εθνικούς πόρους όσο και μέσα από την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το Σχέδιο Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
9. Συνεισφορά στην επίτευξη των φιλόδοξων περιβαλλοντικών στόχων που τίθενται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μέσα από την υιοθέτηση των βασικών αρχών της Πράσινης Συμφωνίας.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Στόχος του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (ΥΓΑΑΠ) είναι η ενίσχυση του γεωργικού τομέα και η προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης, ενώ παράλληλα θέτει σε πρώτη προτεραιότητα την προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Αυτό αποτελεί πρόκληση για την Κεντρική Διοίκηση (ΚΔ), η οποία μέσω του συντονισμού και της παρακολούθησης του έργου των Τμημάτων του Υπουργείου, καλείται να προωθήσει τους στόχους και τις βασικές πολιτικές, όπως αυτά καθορίζονται από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

Γεωργία και Αγροτική Ανάπτυξη

Ο γεωργικός τομέας αποτελεί διαχρονικά ένα σημαντικό παραγωγικό τομέα για την οικονομία της χώρας. Την τελευταία εικοσαετία λόγω των αλλαγών τόσο στο οικονομικό περιβάλλον (ένταξη στην ΕΕ, απελευθέρωση του εμπορίου, αύξηση του τομέα των υπηρεσιών) όσο και στις κοινωνικές δομές, η συνεισφορά του πρωτογενούς τομέα παραγωγής στην οικονομία, όπως και σε όλες τις ανεπτυγμένες οικονομίες, ως απόλυτος αριθμός σημείωσε σημαντική μείωση με παράλληλη αύξηση τους συσχετισμού του τομέα με άλλους κλάδους όπως οι μεταφορές, οι υπηρεσίες κτλ. Οι προκλήσεις για τον πρωτογενή τομέα παραγωγής, ειδικά μετά και την οριστικοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας είναι τεράστιες αφού ο τομέας καλείται να διασφαλίσει την επισιτιστική ασφάλεια και την ασφάλεια των τροφίμων όλων των συμπολιτών μας μέσω της πολιτικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» διαφυλάττοντας παράλληλα το φυσικό μας περιβάλλον και λειτουργώντας ως ανάχωμα στην κλιματική αλλαγή. Ως εκ τούτου, καταγράφεται η ανάγκη για διαμόρφωση και συντονισμό πολιτικών με στόχο τον εκσυγχρονισμό του τομέα, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις ανάγκες των αγροτών και της ευρύτερης κοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό, ο ρόλος της Κεντρικής Διοίκησης επικεντρώνεται στην προώθηση των εθνικών συμφερόντων κατά τις συζητήσεις σε υψηλό πολιτικό επίπεδο με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου Υπουργών, οι οποίοι λαμβάνουν τις τελικές αποφάσεις. Με αυτά τα δεδομένα, ενισχύεται συνεχώς ο συντονισμός με τα Τμήματα, προκειμένου να ετοιμάζονται και να υποβάλλονται εμπεριστατωμένες προτάσεις που μεγιστοποιούν τα οφέλη από την υλοποίηση των προαναφερθέντων πολιτικών για την ευημερία του γεωργικού τομέα.

Παράλληλα, επανεξετάζεται το μοντέλο παραγωγής, λαμβάνοντας υπόψη την υφιστάμενη κατάσταση των διαθέσιμων συντελεστών παραγωγής καθώς και τις προοπτικές αγοράς των κυριότερων γεωργικών προϊόντων. Λόγω των συχνών συνθηκών ξηρασίας στην Κύπρο, παρατηρείται ανεπάρκεια στη διάθεση υδάτινων πόρων, ενώ η σημασία του ανακυκλωμένου νερού στο υδατικό ισοζύγιο έχει αυξηθεί. Υπάρχει συνεπώς ανάγκη να ελαχιστοποιηθεί η εξάρτηση από τους περιορισμένους φυσικούς πόρους, όπως είναι το νερό και η ενέργεια. Η Κεντρική Διοίκηση (ΚΔ) διασφαλίζει τη συνοχή και συνεκτικότητα των πολιτικών και έργων που προωθούνται για την αντιμετώπιση των περιορισμένων φυσικών πόρων και των απεριόριστων αναγκών.

Οι διακυμάνσεις του αγροτικού εισοδήματος, είναι ένα από τα κύρια προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι αγρότες. Η εμπορία των προϊόντων σε αμειπτικές τιμές δεν είναι εγγυημένη, ενώ ο πλήρης σχεδιασμός της παραγωγής, μέσω των οργανωμένων συνόλων παραγωγών είναι δύσκολος. Με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ, ο υψηλός βαθμός κρατικού προστατευτισμού για τη γεωργία έχει πλέον παρέλθει. Βασικά όργανα υλοποίησης της Εθνικής μας Αγροτικής Πολιτικής αποτελούν οι Πυλώνες 1 (Άμεσες Ενισχύσεις) και 2 (Αγροτική Ανάπτυξη) της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Μέσω του Πυλώνα 1 και των Άμεσων Πληρωμών διατείθενται περί τα €49 εκ. / ετησίως υπό μορφή άμεσης στήριξης ενώ το πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020, ποσό €251,3 εκ. περίπου αναμένεται να δαπανηθεί μέχρι το τέλος της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, εκ των οποίων €119 εκ. περίπου από εθνικούς πόρους ενώ για την μεταβατική περίοδο 2021 – 2022 προγραμματίζονται προκηρύξεις με προϋπολογισμό περί τα €100 εκ.. Η ΚΔ του ΥΓΑΑΠ ενεργεί ως Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 αναδεικνύοντας το Υπουργείο ως κέντρο λήψης αποφάσεων και αναβαθμίζοντας το ρόλο του ως φορέα πολιτικής. Ο συντονισμός των Τμημάτων του Υπουργείου, στο πλαίσιο αυτό, διασφαλίζει πέραν από την ομαλή διαχείριση του ΠΑΑ και τη σφαιρικότητα στη διαμόρφωση πολιτικής μέσω της ιεράρχησης των στόχων και προτεραιοτήτων που θέτει το Υπουργείο. Η Εθνική μας Αγροτική Πολιτική συνεπικουρείται από το Εθνικό Πρόγραμμα Στήριξης του Αμπελοοινικού Τομέα (ΕΠΣΑ) ετήσιου προϋπολογισμού €4,6 εκ. και από το Ταμείο Διαχείρισης Κινδύνων που αποτέλεσε τον εκσυγχρονισμό του απαρχαιωμένου συστήματος γεωργικής ασφάλισης που προϋπήρχε για δεκαετίες.

Παράλληλα η ΚΔ του ΥΓΑΑΠ συντονίζει τη διαμόρφωση της πολιτικής του Υπουργείου σχετικά με τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική, αξιοποιώντας τη συμμετοχή της Κύπρου στις διαπραγματεύσεις. Στο πλαίσιο αυτό χαράσσει πολιτική και σχεδιάζει τις παρεμβάσεις που θα τεθούν σε εφαρμογή στην νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης και της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της αγροτικής οικονομίας, η ανάπτυξη του τομέα της υδατοκαλλιέργειας θεωρείται πολύ σημαντική, δεδομένου ότι πρόκειται για τον τρίτο πιο σημαντικό τομέα της πρωτογενούς παραγωγής σε αξία εξαγόμενων προϊόντων, ο οποίος ποσοτικά αντιπροσωπεύει το 75-80% της συνολικής εθνικής αλιευτικής παραγωγής. Το βασικό πρόβλημα, ωστόσο, που αντιμετωπίζει ο τομέας της υδατοκαλλιέργειας είναι η έλλειψη υποδομής. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας 2014-2020 προσφέρει τη δυνατότητα στο Υπουργείο να επενδύσει στην ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας, ώστε να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα και να προωθηθούν οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά βιώσιμες επιχειρήσεις. Η ΚΔ παρακολουθεί στενά τις ευκαιρίες χρηματοδότησης και αναπτύσσει ένα δυναμικό μηχανισμό για τον συντονισμό των διατμηματικών και διυπουργικών προγραμμάτων, μεγιστοποιώντας έτσι την αξιοποίηση των κοινοτικών εθνικών διαθέσιμων πόρων.

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της κυπριακής γεωργίας είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος της πρωτογενούς παραγωγής προέρχεται από μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις, που εργάζονται κάτω από αυστηρές ευρωπαϊκές προδιαγραφές και κατά συνέπεια η στήριξη της ανταγωνιστικότητάς τους

είναι υψίστης σημασίας. Η ΚΔ παρακολουθεί στενά το έργο των Τμημάτων του Υπουργείου και συμμετέχει ενεργά σε διαπραγματεύσεις και συμφωνίες που θα ωφελήσουν τον τομέα και θα αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά του.

Έμφαση δίδεται επίσης διασφάλιση της ασφάλειας των τροφίμων και της ποιότητας των γεωργικών προϊόντων. Από τις μεγαλύτερες προκλήσεις του τομέα είναι η αύξηση της βιολογικής παραγωγής προϊόντων στα φιλόδοξα επίπεδα που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Η στροφή από την παραγωγή μη τυποποιημένων γεωργικών προϊόντων στην παραγωγή ποιοτικών προϊόντων δημιούργησε την ανάγκη για την καταχώρηση περισσότερων κυπριακών προϊόντων υψηλής ποιότητας ως Προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) ή Προϊόντα Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ), ώστε να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητά τους με τη δημιουργία ταυτότητας και να επιτευχθεί υψηλή προστιθέμενη αξία στην εμπορία τους. Το κύριο μεταποιημένο γεωργικό προϊόν που εξάγεται από την Κύπρο είναι το χαλλούμι, το οποίο έχει καταχωρηθεί ως προϊόν Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης την 12 Απριλίου 2021, δημιουργώντας περαιτέρω ανάγκη στήριξης της διασφάλισης της διαθεσιμότητας των πρώτων υλών, προκειμένου να ενισχυθεί η θέση του στην αγορά. Οι προκηρύξεις του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, έχουν ειδικές δράσεις και διαθέτουν συγκεκριμένους αυξημένους πόρους τόσο για την αναβάθμιση υφιστάμενων κτηνοτροφικών μονάδων αλλά και για την ανάπτυξη νέων σύγχρονων μονάδων.

Όσον αφορά στα υπόλοιπα προϊόντα ΠΟΠ ή ΠΓΕ, έχουν ήδη καταχωρηθεί ως ΠΓΕ το Λουκούμι Γεροσκήπου, η Κουφέτα Αμυγδάλου Γεροσκήπου, το Παφίτικο Λουκάνικο, το Γλυκό Τριαντάφυλλο Αγρού, το Λουκάνικο Πιτσιλιάς, το Χοιρομέρι Πιτσιλιάς και η Λούντζα Πιτσιλιάς και ως ΠΟΠ, το χαλλούμι (halloumi)/hellim και το Κολοκάσι Σωτήρας / Κολοκάσι - Πούλλες Σωτήρας. Επίσης, έχουν διαβιβαστεί στην Ε.Ε, για εξέταση οι φάκελοι για καταχώρηση ονομασιών ως ΠΓΕ για τα Μακαρόνια της Σμύλας και τα Τερτζιελλούθκια ενώ σε εθνικό επίπεδο εξετάζονται οι αιτήσεις για το Ροδόσταγμα Αγρού και την Πατάτα Κοκκινογής Κοκκινοχωρίων.

Περιβάλλον και Φυσικοί Πόροι

Η προστασία και η βελτίωση του περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση που απορρέει από τη νομοθεσία και την ανάγκη διασφάλισης της αειφορίας της ανάπτυξης και είναι θεμελιώδης πολιτικός στόχος του ΥΓΑΑΠ. Την ίδια στιγμή, η αξιοποίηση των περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων της συμβάλει θετικά στην οικονομία, λαμβάνοντας υπόψη το περιβάλλον από μια νέα προοπτική και αναγνωρίζοντας τη δυναμική των περιβαλλοντικών ιδιαιτεροτήτων της χώρας.

Η αποδοτική χρήση των φυσικών πόρων, όπως το νερό, τα δάση και οι ορυκτοί πόροι, είναι υψηλής προτεραιότητας, και απορρέει από την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ και την ανάγκη να χρησιμοποιούνται με βιώσιμο τρόπο, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη συνεισφορά τους στην εθνική οικονομία. Ιδιαίτερης σημασίας είναι η αποτελεσματική χρήση όλων των

διαθέσιμων υδάτινων πόρων (συμβατικών και μη συμβατικών), δεδομένου ότι η έλλειψη τους αναμένεται να επιδεινωθεί με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η Κύπρος είναι ένα νησί που χαρακτηρίζεται από ένα μοναδικό φυσικό περιβάλλον, το οποίο είναι μια πολύτιμη κληρονομιά που πρέπει να προστατεύεται. Ταυτόχρονα, σημαντικές συνέργειες προς την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος συνιστούν δραστηριότητες που συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Η κατάλληλη διαχείριση τόσο των δημοτικών όσο και των βιομηχανικών αποβλήτων, στερεών και υγρών, προστατεύει το περιβάλλον, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην οικονομική ανάπτυξη.

Το ΥΓΑΑΠ, στα πλαίσια των επιπρόσθετων αρμοδιοτήτων που έχει αναλάβει πρόσφατα σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων, προωθεί σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς και κυρίως με την τοπική αυτοδιοίκηση σημαντικά έργα τα οποία σκοπό έχουν να ενισχύσουν πρώτιστα την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων και στη συνέχεια τη χωριστή διαλογή των αξιοποιήσιμων μερών των διαφόρων ρευμάτων αποβλήτων. Τέτοιες ενέργειες περιλαμβάνουν το Σχέδιο Δράσης για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις, το Δίκτυο των Πράσινων Σημείων, συγχρηματοδοτούμενα έργα μείωσης και χωριστής διαλογής ανακυκλώσιμων/αξιοποιήσιμων υλικών από τα δημοτικά απόβλητα που αποτελούν ένα από τα μεγαλύτερα ρεύματα αποβλήτων στο νησί συμπεριλαμβανομένης και της εφαρμογής συστημάτων πληρώνω όσο πετώ, σχέδια χορηγιών προς τη βιομηχανία για καλύτερη διαχείριση των αποβλήτων αλλά και προς επιχειρήσεις παραγωγούς αποβλήτων προκειμένου να εντάξουν δράσεις πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων αλλά και χωριστή διαλογή στην πηγή στον λειτουργικό τους κύκλο. Παράλληλα, προωθείται η δημιουργία ενός πολυεπίπεδου εκπαιδευτικού πακέτου προς όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, προκειμένου να ενισχυθεί η κατάρτιση και ευαισθητοποίηση τους σε σχέση με θέματα πρόληψης και ορθής διαχείρισης αποβλήτων. Επίσης, μεγάλη έμφαση δίδεται στην αναθεώρηση της Στρατηγικής Διαχείρισης των Δημοτικών Αποβλήτων, η οποία περιλαμβάνει σειρά μέτρων όπως είναι για παράδειγμα το πρόγραμμα «πληρώνω όσο πετώ», το κλείσιμο και αποκατάσταση των Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ) και την παράλληλη αντιμετώπιση των προβλημάτων από τη λειτουργία των Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΟΕΔΑ) καθώς και την υλοποίηση των Προγραμμάτων Μείωσης Δημοτικών Στερεών Αποβλήτων Ξενοδοχειακών Μονάδων. Έμφαση δίδεται επίσης στην επέκταση του Δικτύου των Πράσινων Σημείων καθώς και στο Σχέδιο Χορηγιών για μονάδες κομποστοποίησης και αναερόβιας χώνευσης.

Μέσα από όλες αυτές τις δράσεις αναμένεται η αύξηση της διαλογής των αξιοποιήσιμων αποβλήτων και της υψηλής ποιότητας ανακύκλωσης, ενέργειες οι οποίες θα βοηθήσουν σημαντικά στην αύξηση των θέσεων εργασίας στα πράσινα επαγγέλματα και στην ενίσχυση της βιομηχανίας ανακύκλωσης. Όλες οι δράσεις που αποσκοπούν στην ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων με βάση τις αρχές της κυκλικής οικονομίας έχουν κοστολογηθεί και έχουν ενταχθεί στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης.

Νέοι τομείς της επιχειρηματικότητας στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, που προηγουμένως είχαν παραμεληθεί, έχουν έρθει ξανά στο προσκήνιο, ως αποτέλεσμα των νόμων και

των πολιτικών που έχουν εφαρμοστεί τα τελευταία 10 χρόνια. Με βάση τα πιο πάνω, η ΚΔ, σε συνεργασία με τα αρμόδια Τμήματα του Υπουργείου αναπτύσσει μηχανισμούς αξιοποίησης των συνεργειών προς την προστασία του περιβάλλοντος και των νέων συναφών επιχειρηματικών τομέων.

Ένας από τους σημαντικότερους πυλώνες της πολιτικής στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος είναι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν τόσο για το μετριασμό των επιπτώσεων, αλλά και για την προσαρμογή σε αυτή. Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής αφορούν όλους τους τομείς της οικονομίας και επηρεάζουν ιδιαίτερα τους τομείς που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Υπουργείου (γεωργία, δάση, νερό, βιοποικιλότητα). Τον Απρίλιο του 2016 η Κύπρος υπέγραψε τη Συμφωνία του Παρισιού, η οποία επιτεύχθηκε κατά την 21η Σύνοδο των Μερών της Σύμβασης Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή και η οποία αποτελεί το επιστέγασμα των συλλογικών προσπαθειών των τελευταίων ετών για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ουσιαστική αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής από την παγκόσμια κοινότητα. Για την εξασφάλιση της συνεκτικότητας των κατάλληλων εργαλείων μετριασμού και προσαρμογής που χρησιμοποιούνται από τα Τμήματα, απαιτείται συνεκτικός και αποτελεσματικός συντονισμός μεταξύ της Κεντρικής Διοίκησης και των Τμημάτων του Υπουργείου. Επίσης, στα πλαίσια της αντιμετώπισης, προσαρμογής και μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, έχει εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο και προωθείται η Πρωτοβουλία της Κύπρου για συντονισμό των δράσεων των χωρών της Ανατολικής Μεσογείου και Μέσης Ανατολής, η οποία θα καταλήξει σε Συνέδριο Αρχηγών Κρατών και σε συγκεκριμένες δράσεις και ενέργειες. Έχει επίσης εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο, το Εθνικό Σχέδιο της Κύπρου για την Ενέργεια και το Κλίμα για την περίοδο 2021-2030, το οποίο υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 21.1.2020. Η διαμόρφωση Εθνικών Σχεδίων για την Ενέργεια και το Κλίμα αποτελεί υποχρέωση όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και αποσκοπεί στην επίτευξη των φιλόδοξων στόχων που έχει θέσει η Ένωση, ώστε να συνεισφέρει ουσιαστικά στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Με βάση τις νέες, αναθεωρημένες πολιτικές της ΕΕ που θέτουν ακόμα πιο ψηλούς στόχους (επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050 και μείωση των αερίων του θερμοκηπίου κατά 55% σε σχέση με το 2090 μέχρι το 2030 – «fit to 55»), αναμένεται αντίστοιχη αναθεώρηση των στόχων και των δράσεων που έχουν συμπεριληφθεί στο Κυπριακό Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Σημαντική πρόκληση αποτελεί επίσης και η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η οποία είναι ο χάρτης πορείας μας για να επιτύχουμε τη βιωσιμότητα της οικονομίας της ΕΕ. Αυτό θα συμβεί αν μετατρέψουμε τις κλιματικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις σε ευκαιρίες σε όλους τους τομείς πολιτικής και αν επιτύχουμε μια μετάβαση δίκαιη για όλους και χωρίς αποκλεισμούς.

Παράλληλα με την προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, η βιώσιμη ανάπτυξη επιτυγχάνεται με πολιτικές που αφορούν και στους τρεις πυλώνες της, δηλαδή τον κοινωνικό, τον οικονομικό και το περιβάλλον. Οι πολιτικές που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του στόχου αυτού, στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος, ενώ ταυτόχρονα, μέσω συνεργιών με άλλες πολιτικές της κυβέρνησης, επιτυγχάνουν μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς και θέτουν τις βάσεις για την

οικονομική ανάπτυξη. Αυτές οι πολιτικές, που στόχο έχουν την ενίσχυση της πράσινης και γαλάζιας ανάπτυξης, καθορίζονται από την ΚΔ, ενώ οι σχετικές δράσεις εφαρμόζονται από τα Τμήματα.

Η περιοχή Τροόδους έχει αναγνωριστεί ως μια περιοχή με ιδιαίτερα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά και ως εκ τούτου, ιδιαίτερα μετά την ένταξη του Γεωπάρκου Τροόδους στο Δίκτυο Ευρωπαϊκών Γεωπάρκων, υπάρχει προοπτική αειφόρου ανάπτυξης. Η ΚΔ, μέσω του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου, προεδρεύει της Συντονιστικής Επιτροπής του Γεωπάρκου Τροόδους και μετέχει ενεργά στη χάραξη πολιτικής και λήψης αποφάσεων για την ανάπτυξη της περιοχής του Γεωπάρκου.

Όσον αφορά στη διαχείριση των Περιοχών Natura και ειδικά στην περίπτωση του Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα, το Υπουργείο Γεωργίας έθεσε τις βάσεις για μια ολοκληρωμένη και ορθολογική προσέγγιση στην αντιμετώπιση του διαχρονικού προβλήματος της διαχείρισης της χερσονήσου του Ακάμα. Συνεπώς, συστάθηκε Ομάδα Εργασίας την οποία συντονίζει ο Υπουργός και απαρτίζεται από εκπροσώπους του Τμήματος Δασών, του Τμήματος Περιβάλλοντος, Τμήματος Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών και της Υπηρεσίας Θήρας. Με όραμα το Εθνικό Δασικό Πάρκο του Ακάμα να αποτελέσει το εθνικό πρότυπο για την αποτελεσματική διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Κύπρο, και ειδικότερα των εθνικών δασικών πάρκων, εκπονήθηκε και παρουσιάστηκε το Σχέδιο Αειφορικής Ανάπτυξης του Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα. Η περιοχή του Ακάμα δέχεται εκατοντάδες χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο που διακινούνται χωρίς καμία οργάνωση και έλεγχο, προκαλώντας ζημιά στον φυσικό πλούτο της περιοχής. Η κατάσταση αυτή δεν επηρεάζει αρνητικά μόνο το φυσικό περιβάλλον, αλλά και τις κοινότητες της περιοχής, οι οποίες, παρά τον πλούτο που τις περιβάλλει οδηγούνται σε μααρασμό, λόγω ακριβώς της μη ορθολογικής διαχείρισής του. Παράλληλα, το Σχέδιο του Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα θέτει ως πρώτιστο στόχο διαχείρισης την προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας.

Το ΥΓΑΑΠ συμβάλλει επίσης στις πολεοδομικές ρυθμίσεις για τις κοινότητες Ακάμα και για τον Δήμο Πέγειας, προστατεύοντας περιοχές που είναι περιβαλλοντικά ευαίσθητες ενώ έχουν επανακαθοριστεί και δημοσιοποιηθεί τα νέα όρια της περιοχής του δικτύου Natura 2000, μετά από σχετική Απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Το ΥΓΑΑΠ παρακολουθεί επίσης και συντονίζει την ολοκλήρωση του Δικτύου Natura 2000 στην Κύπρο. Με την πρόσφατη ένταξη νέων περιοχών στο δίκτυο έχει ουσιαστικά ολοκληρωθεί η χερσαία περιοχή που καλύπτει το δίκτυο, ενώ διεξάγονται οι σχετικές μελέτες για ολοκλήρωση και του θαλάσσιου μέρους.

Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη μια σειρά από δεδομένα, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση του ΥΓΑΑΠ για αναδιάρθρωση και αναβάθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην Κύπρο, με υτη δημιουργία νέας Γενικής Διεύθυνσης κάτω από το Υπουργείο. Τα δεδομένα που οδήγησαν σε αυτή την απόφαση ήταν, μεταξύ άλλων:

- Η Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου που όριζε το Τμήμα Περιβάλλοντος, μαζί με την ΓΔ ΕΠΣΑ, ως τη συντονιστική ομάδα για την εφαρμογή της Πράσινης Συμφωνίας στην Κύπρο.
- Το Τμήμα Περιβάλλοντος ανέλαβε και διεκπεραίωσε την περιβαλλοντική αξιολόγηση των έργων και μέτρων/δράσεων που έχει προτείνει η Δημοκρατία με βάση το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), με βάση κατευθυντήριες οδηγίες της Ε. Επιτροπής και συγκεκριμένα περιβαλλοντικά κριτήρια. Όταν προχωρήσει η έγκριση και υλοποίηση των προτεινόμενων έργων, το Τμήμα Περιβάλλοντος καλείται να παρακολουθεί και να ελέγχει τα έργα αυτά, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι οι περιβαλλοντικοί όροι και προϋποθέσεις που τέθηκαν για το κάθε έργο με βάση την αξιολόγηση που έγινε εφαρμόζονται. Το Τμήμα ήδη συμμετέχει στην Τεχνική Επιτροπή που αφορά στην παρακολούθηση στα έργα / σχέδια χορηγιών με βάση το ΣΑΑ, με πρόσφατη Απόφαση (91.256) του Υπουργικού Συμβουλίου.
- Με βάση Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (90.602) ημερ. 22.12.2020, οι αρμοδιότητες του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας που αφορούν θέματα ελέγχου της ρύπανσης της ατμόσφαιρας μεταφέρονται στο Τμήμα Περιβάλλοντος από την 1.9.2021.
- Η Δημοκρατία ζήτησε και έλαβε τεχνική βοήθεια της Υπηρεσίας Υποστήριξης Διαρθρωτικής Μεταρρύθμισης (Structural Reform Support Service - SRSS), της ΕΕ με στόχο την ανάπτυξη ενός οργανωμένου σώματος / φορέα περιβαλλοντικής επιθεώρησης / ελέγχων και παρακολούθησης (Inspectorate), το οποίο απουσιάζει από τη περιβαλλοντική θεσμική δομή. Μέσα από τη Μελέτη προτείνεται η δημιουργία Τμήματος εντός του ΥΓΑΑΠ που θα έχει την ευθύνη για τους περιβαλλοντικούς ελέγχους / παρακολούθηση με στόχο την ενιαία διαχείριση της συμμόρφωσης των εγκαταστάσεων στην εφαρμογή των όρων των περιβαλλοντικών αδειών, αλλά και την προστασία του ανταγωνισμού στην αγορά με την ισονομία σε θέματα περιβαλλοντικών ελέγχων και παρακολούθησης.
- Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένη και βρίσκεται αντιμέτωπη με μια σειρά διαδικασιών παράβασης του περιβαλλοντικού κοινοτικού κεκτημένου, που έχουν ενεργοποιηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ιδιαίτερα σε θέματα όπου παρατηρείται κατακερματισμός αρμοδιοτήτων. Χαρακτηριστικότερα παραδείγματα είναι η διατήρηση/διαχείριση της φύσης και της βιοποικιλότητας, με τις αρμοδιότητες να βρίσκονται κατακερματισμένες σε τέσσερα διαφορετικά τμήματα/υπηρεσίες και δύο υπουργεία και η διαχείριση αποβλήτων, στην οποία εμπλέκονται το Τμήμα Περιβάλλοντος και το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων.
- Ο προϋπολογισμός του Τμήματος Περιβάλλοντος παρουσιάζει σημαντική και συνεχή αύξηση, λόγω και των αυξημένων του αρμοδιοτήτων. Συγκεκριμένα, για τα έτη 2018 - 2020 ήταν της τάξης των 4-5 εκατομμυρίων, ενώ διαφαίνεται να υπάρχει ουσιαστική αύξηση τα επόμενα έτη (2021:7.6εκ., 2022:16.2εκ., 2023:22.8εκ., και 2024:24.3εκ.), λόγω των αυξημένων εθνικών και ευρωπαϊκών υποχρεώσεων του κράτους, καθώς των έργων που αναλαμβάνει στους τομείς των αποβλήτων, φύσης, κλίματος, ελέγχου της ρύπανσης και στο ΣΑΑ.
- Το Τμήμα Περιβάλλοντος προτάθηκε εκ μέρους της ΓΔ ΕΠΣΑ να καθοριστεί ως ενδιάμεσος φορέας για τη χρηματοδότηση των περιβαλλοντικών έργων του κράτους για να εκπληρώσει

τις ανάγκες υλοποίησης έργων με βάση το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (Just Transition Fund), καθώς και τα έργα ταμείων πολιτικής συνοχής (διαχείρισης αποβλήτων, φύσης, κ.λπ.) με βάση το Πρόγραμμα «Θάλεια», 2021-2027. Ο ρόλος αυτός συνεπάγεται νέες αρμοδιότητες και ευθύνες για το Τμήμα Περιβάλλοντος, σημαντικό επιπρόσθετο φόρτο εργασίας και νέες ανάγκες σε προσωπικό.

- Το σύνολο των άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών η διαχείριση των περιβαλλοντικών θεμάτων γίνεται από Υπουργεία Περιβάλλοντος ή συναφείς δομές σε επίπεδο Υπουργείου.
- Οι εισηγήσεις των εμπειρογνομόνων που μελέτησαν κατά καιρούς τις δομές διαχείρισης των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην Κύπρο συνιστούσαν την αναβάθμιση αυτή.

Με βάση την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος αναμένεται προκαταρκτικά να καλύπτει τους ακόλουθους τομείς αρμοδιοτήτων, με αντίστοιχη οργάνωση σε επίπεδο Διευθύνσεων/Τμημάτων:

- Κλιματική Αλλαγή
- Κυκλική Οικονομία / Διαχείριση Αποβλήτων
- Φύση / Βιοποικιλότητα
- Εκτίμηση Επιπτώσεων / Περιβαλλοντική Αδειοδότηση
- Έλεγχος Ρύπανσης και Προστασία Αέρα, Υδάτων και Εδάφους
- Ορυκτός Πλούτος / Γεωλογία
- Περιβαλλοντικός Έλεγχος και Παρακολούθηση

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ :

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: Χάραξη Πολιτικής και Συντονισμός Τμημάτων

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνοχή και η συνεκτικότητα των πολιτικών του Υπουργείου, η ΚΔ έχει την ευθύνη για τη χάραξη πολιτικής, για το συντονισμό των δραστηριοτήτων των Τμημάτων και τον συντονισμό με άλλα Υπουργεία. Ταυτόχρονα, η ΚΔ παρακολουθεί, αξιολογεί και παρέχει υποστήριξη στα Τμήματα σε όλους τους τομείς της αρμοδιότητάς της.

Οι βασικές προτεραιότητες περιλαμβάνουν τα εξής:

- Τον επαναπροσδιορισμό του μοντέλου γεωργικής παραγωγής, λαμβάνοντας υπόψη τους διάφορους συντελεστές παραγωγής (νερό, ανακυκλωμένο νερό, γη, εργασία και κεφάλαιο) και τις προοπτικές της αγοράς των κυριότερων γεωργικών προϊόντων
- Την προώθηση της Κλιματικά Έξυπνης Γεωργίας (Climate Smart Agriculture) και ειδικότερα τη μελέτη της δυνατότητας εισαγωγής νέων τεχνολογιών στον τομέα της γεωργίας (υδροπονική και αεροπονική γεωργία), έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθεί η εξάρτηση από ανεπαρκείς πόρους (όπως η ενέργεια και το νερό) και να μειωθεί η εξάρτηση από τις εισαγωγές
- Την προώθηση της Συμβολαιακής Γεωργίας, στη βάση συμβολαίων μεταξύ παραγωγού και αγοραστή, με σκοπό την αντιμετώπιση του προβλήματος των διακυμάνσεων του γεωργικού εισοδήματος
- Την ανάπτυξη στρατηγικής για την προώθηση της οικογενειακής γεωργίας
- Την ανάπτυξη στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών και υποστηρικτικών μέτρων, για τη διαφοροποίηση της παραγωγής προς την παραγωγή αιγοπρόβειου γάλακτος, και την αύξηση της συνολικής παραγωγής αιγοπρόβειου γάλακτος, προκειμένου να στηριχθεί η παραγωγή παραδοσιακών γαλακτοκομικών προϊόντων με κυριότερο το χαλούμι
- Τη διερεύνηση της δυνατότητας καθιέρωσης ενός Εθνικού Μηχανισμού Πιστοποίησης Ποιότητας για τα παραδοσιακά μεταποιημένα και μη-μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα. Κατοχύρωση περισσότερων προϊόντων υπό το καθεστώς των Ευρωπαϊκών Συστημάτων Ποιότητας, όπως ΠΟΠ, ΠΓΕ κ.τ.λ.
- Τον σχεδιασμό ενός συστήματος που θα βοηθήσει στην ελαχιστοποίηση του κινδύνου για τους αγρότες
- Τη διασφάλιση της ασφάλειας των τροφίμων και της ποιότητας των γεωργικών προϊόντων
- Την ελαχιστοποίηση των απωλειών στα τρόφιμα και τη μείωση των αποβλήτων
- Τη στήριξη της Γαλάζιας Ανάπτυξης
- Την εφαρμογή συστημάτων για την υποστήριξη βιώσιμων παραγωγικών επενδύσεων στην υδατοκαλλιέργεια
- Την ολοκληρωμένη διαχείριση και την προστασία των δασών από τις πυρκαγιές
- Την προστασία και αποκατάσταση του περιβάλλοντος (έδαφος, επιφανειακά και υπόγεια ύδατα)
- Τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση των βιοτόπων της χώρας
- Την προώθηση πολιτικών και μέτρων που θα βελτιώσουν την αποδοτικότητα των φυσικών μας πόρων
- Τη βιώσιμη και αποτελεσματική αξιοποίηση των υδάτινων πόρων
- Τον εντοπισμό και την εφαρμογή μέτρων μετριασμού και προσαρμογής σε σχέση με την κλιματική αλλαγή
- Τη στήριξη της υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πράσινη Οικονομία
- Την προώθηση και ανάπτυξη συνεργιών μεταξύ των κυβερνητικών πολιτικών για το περιβάλλον και την ανάπτυξη
- Την προώθηση της Κυκλικής Οικονομίας και της αποτελεσματικής διαχείρισης αποβλήτων

- Την εφαρμογή Ολοκληρωμένου Πλαισίου για την Προστασία και Ευημερία των Ζώων

Με βάση τις στρατηγικές επιδιώξεις του Υπουργείου, η ΚΔ συντονίζει τα Τμήματα για την ετοιμασία του τριετούς Στρατηγικού Σχεδίου, του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου και του Προϋπολογισμού στη Βάση Δραστηριοτήτων και παρακολουθεί και αξιολογεί την εφαρμογή τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: Διαχείριση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και Παρακολούθηση των Συγχρηματοδοτούμενων Έργων από την ΕΕ

Η ΚΔ είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) ενεργώντας ως η Διαχειριστική Αρχή.

Επιπρόσθετα, η ΚΔ παρακολουθεί και αξιολογεί την πρόοδο των υφιστάμενων Συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων και σχεδίων της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 που υλοποιούνται από τα Τμήματα του ΥΓΑΑΠ και για τα οποία Διαχειριστική Αρχή είναι η Γενική Διεύθυνση ΕΠΣΑ μέσω διαφόρων εργαλείων και συμμετοχής του Γενικού Διευθυντή στις εκάστοτε Επιτροπές Παρακολούθησης των Προγραμμάτων.

Παράλληλα η ΚΔ προωθεί την συγχρηματοδότηση νέων έργων, σχεδίων, μεταρρυθμίσεων από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία και Προγράμματα της μεταβατικής περιόδου 2021 – 2022 και της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου 2023-2027, μέσω του υπο διαμόρφωση Στρατηγικού Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης και ειδικά από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητάς.

Η ΚΔ προωθεί την αποτελεσματική και μέγιστη χρήση των κοινοτικών κονδυλίων για επίτευξη των Στρατηγικών στόχων του ΥΓΑΑΠ.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

Το Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής κατέστησε επιτακτική την ανάγκη της διαρθρωτικής μεταρρύθμισης του θεσμικού πλαισίου της Κυπριακής Δημοκρατίας, καθώς και τη μεταρρύθμιση των υπηρεσιών που παρέχονται στους πολίτες από το Δημόσιο. Στη βάση του Σχεδίου Δράσης για τη Μεταρρύθμιση του Υπουργείου και αποσκοπώντας στην ποιοτική και ποσοτική βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, διαπιστώθηκε η ανάγκη ενίσχυσης του προσωπικού της Κεντρικής Διοίκησης.

Η ΚΔ έχει πραγματοποιήσει εσωτερική αναδιάρθρωση. Ανταποκρινόμενη στο Σχέδιο Δράσης για τη Μεταρρύθμιση του Υπουργείου η ΚΔ προχώρησε στη δημιουργία τριών Τομέων: τον Τομέα Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, τον Τομέα Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και τον Τομέα Στρατηγικού Σχεδιασμού, Ευρωπαϊκών και Διεθνών Θεμάτων και Ανθρώπινου Δυναμικού. Για το λόγο αυτό, έχουν

αποσπαστεί Λειτουργοί από τα Τμήματα του ΥΓΑΑΠ στην ΚΔ του Υπουργείου. Επιπρόσθετα, η ΚΔ συντονίζει την αναδιάρθρωση των Τμημάτων, σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης για τη Μεταρρύθμιση του Υπουργείου και στα πλαίσια της απλούστευσης των διαδικασιών και μείωσης του διοικητικού φόρτου.

Παράλληλα, στα πλαίσια της Αγροτικής Ανάπτυξης, προωθούνται διαρθρωτικές αλλαγές, οι οποίες δίδουν λύση στα χρόνια προβλήματα του αγροτικού τομέα, εκσυγχρονίζουν και στηρίζουν τους κύριους αγρότες και αφορούν στα εξής:

- Τη μεταρρύθμιση του Συμβουλίου Εμπορίας Κυπριακών Πατατών
- Την αντιμετώπιση των Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών
- Τη βελτίωση του Μητρώου Αγροτών
- Την καθιέρωση Σήματος Κυπριακού Προϊόντος
- Τη βελτίωση του πλαισίου λειτουργίας των Λαϊκών Αγορών

Ωστόσο, η μεγαλύτερη αναδιάρθρωση στη δομή της ΚΔ θα επέλθει με την υλοποίηση της απόφασης για τη δημιουργία της νέας Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος κάτω από το ΥΓΑΑΠ. Τα δεδομένα που συνδέονται με την απόφαση αυτή αναλύονται πιο πάνω στο κεφάλαιο που αφορά το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η κυπριακή οικονομία, κυρίως από το 2000 μέχρι και σήμερα, χαρακτηρίζεται από τη μεγέθυνση του τριτογενή τομέα (υπηρεσίες) και τη συρρίκνωση των άλλων δύο τομέων της οικονομίας (πρωτογενή και δευτερογενή). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η γεωργία συμβάλλει κατά 1,7% στο ΑΕΠ, απασχολεί περίπου το 3,8% του εργατικού δυναμικού και συμβάλλει στο 10,8% των εξαγωγών (Γεωργικές Στατιστικές, 2015).

Ωστόσο, αν στη συμβολή του γεωργικού τομέα συνυπολογιστεί και η συμβολή της μεταποιητικής βιομηχανίας τροφίμων, τότε καλύπτει περίπου το 7% του ΑΕΠ, το 12% του εργατικού δυναμικού και το 30% των εξαγωγών. Με βάση τα πιο πάνω φαίνεται ότι, ο γεωργικός τομέας, στα ευρύτερα πλαίσια της οικονομίας της Κύπρου, παρά τη μείωση της συνεισφοράς του στο ΑΕΠ της χώρας, εξακολουθεί να είναι βασικός τομέας για την απασχόληση, το περιβάλλον και τη γενικότερη οικονομία της Κύπρου. Επομένως, τα παρεμφερή οφέλη από την άσκηση της γεωργίας, όπως η διατήρηση του κοινωνικοοικονομικού ιστού της υπαίθρου, η παροχή πρώτων υλών στη βιομηχανία επεξεργασίας/ μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, η συντήρηση/ ανάδειξη της παράδοσης και των παραδοσιακών μεθόδων παραγωγής, ο περιορισμός της αστυφιλίας και η ανάληψη δράσεων για την προστασία του περιβάλλοντος, διευρύνουν σημαντικά την αξία της γεωργίας πέραν του οικονομικού ή και άλλου πλαισίου που συνήθως τίθεται για την αξιολόγηση της συμβολής της στην οικονομία και την κοινωνία του τόπου.

Επιπρόσθετα, η ανταγωνιστικότητα του γεωργικού τομέα και η παραγωγικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (γ.ε.) εξαρτώνται σε σημαντικό βαθμό και από τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά τους. Κατά το 2010, με βάση τα στοιχεία της Απογραφής Γεωργίας 2010, το σύνολο των γ.ε. ανερχόταν σε 38.859 έναντι 45.200 το 2003, ενώ το μέσο μέγεθος των γ.ε. διατηρήθηκε στα 3 εκτάρια. Να σημειωθεί ότι, η συνολική χρησιμοποιούμενη γεωργική γη μειώθηκε κατά 24% σε σύγκριση με το 2003. Επιπρόσθετα, το 81% των γ.ε. είχαν μέγεθος μικρότερο των 3 εκταρίων και σε αυτές καλλιεργείτο το 22% της χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης, ενώ το υπόλοιπο 19% των γ.ε. είχαν μέγεθος μεγαλύτερο των 3 εκταρίων και σε αυτές καλλιεργείτο το 78% της χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης. Η διαρθρωτική αυτή εξέλιξη είναι κυρίως αποτέλεσμα της μεταβολής του πλαισίου λειτουργίας του αγροτικού τομέα μετά την ένταξη στην ΕΕ και πιο συγκεκριμένα της μείωσης του προστατευτισμού, της κατάρτησης της στήριξης των τιμών, της αποσύνδεσης της ενίσχυσης από την παραγωγή, της ταυτόχρονης μείωσης των τιμών και των επιδοτήσεων, της αύξησης του κόστους εισροών, του ανοίγματος των αγορών και της λειτουργίας του γεωργικού τομέα σε ένα έντονο ανταγωνιστικό πλαίσιο.

Δεν πρέπει να παραβλέπεται ωστόσο και η επίδραση των επιπτώσεων των κλιματικών αλλαγών και πιο συγκεκριμένα της συνεχιζόμενης ανομβρίας και ξηρασίας, καθώς και των θεομηνιών και

αντίξων κλιματικών φαινομένων. Προς το σκοπό αυτό, στις 12/7/2019, ψηφίστηκαν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, τα τρία νομοσχέδια για τη μετεξέλιξη της γεωργικής ασφάλισης στην Κύπρο και τη διαχείριση κινδύνων στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή ή/και τα μέσα παραγωγής. Η διαχείριση των κινδύνων στη γεωργική παραγωγή θα γίνεται μέσω της εφαρμογής Σχεδίων που διαχειρίζεται το Τμήμα Γεωργίας και τα οποία χρηματοδοτούνται από Εθνικούς Πόρους, μέσω του Ταμείου Προστασίας και Ασφάλισης της Γεωργικής Παραγωγής.

Σε ότι αφορά στην ηλικιακή σύνθεση, σύμφωνα με τα στοιχεία της Απογραφής Γεωργίας 2010, η μέση ηλικία των αγροτών ήταν τα 59 χρόνια σε σχέση με τα 54 χρόνια το 2003. Η ηλικιακή στρωμάτωση παρέμεινε σχετικά σταθερή. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, το 62% των εργαζομένων στη γεωργία το 2010, ήταν ηλικίας άνω των 55 ετών έναντι 49% το 2003, και μόνο το 3% ήταν κάτω των 35 ετών. Το χαρακτηριστικό αυτό συνδέεται και με ένα από τα βασικότερα διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η κυπριακή γεωργία, δηλαδή το πολύ χαμηλό ποσοστό των γεωργών που διαθέτουν επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφία των αγροτών (94%) έχει μόνο πρακτική πείρα, το 5% έχει κάποια βασική γεωργική εκπαίδευση ενώ μόνο το 0,4% έχει πλήρη γεωργική εκπαίδευση.

Αναφορικά με το γεωργικό εισόδημα, παρότι παρουσίασε αυξητικές τάσεις κατά την περίοδο 2000-2002, με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ το 2004 και την εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), η τάση πλέον είναι φθίνουσα, με τη μείωση να καθίσταται ιδιαίτερα έντονη τα τελευταία χρόνια, ειδικότερα στις μικρές γ.ε., γεγονός που καταδεικνύει την ανάγκη επανασχεδιασμού της κυπριακής γεωργίας, με έμφαση στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της και στην αξιοποίηση των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων (υψηλή ποιότητα, πρώιμα προϊόντα, κ.τ.λ.). Αυτό διαφάνηκε σε μεγάλο βαθμό και από τη μελέτη «Επιπτώσεις της ένταξης στην ΕΕ και το μέλλον και η δυναμική του κυπριακού αγροτικού τομέα» (Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, 2010).

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω και για επίτευξη του στόχου για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, ιδιαίτερη έμφαση τα τελευταία χρόνια δίδεται στα ακόλουθα:

1) Προώθηση αγροδιατροφικών προϊόντων με υψηλή προστιθέμενη αξία, όπως είναι τα Προϊόντα Ποιότητας, δηλαδή τα προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ), καθώς και τα Βιολογικά Προϊόντα. Σε σχέση με τα ΠΓΕ και ΠΟΠ, έχουν ήδη καταχωρηθεί ως ΠΓΕ επτά προϊόντα, το Λουκούμι Γεροσκήπου, η Κουφέτα Αμυγδάλου Γεροσκήπου, το Παφίτικο Λουκάνικο, το Γλυκό Τριαντάφυλλο Αγρού, το Χοιρομέρι Πιτσιλιάς, το Λουκάνικο Πιτσιλιάς και η Λούντζα Πιτσιλιάς. Ως ΠΟΠ έχουν καταχωρηθεί δύο προϊόντα, το Κολοκάσι Σωτήρας/ Κολοκάσι - Πούλλες Σωτήρας και το Χαλλούμι, το οποίο θα εφαρμόζεται από την 1η Οκτωβρίου 2021. Επίσης, έχουν διαβιβαστεί στην Ε.Ε, για εξέταση σε κοινοτικό επίπεδο, οι φάκελοι για δύο ζυμαρικά (Μακαρόνια της Σμύλας και Τερτζιελλούθκια), ενώ σε εθνικό επίπεδο, έχουν παραληφθεί και εξετάζονται τρεις αιτήσεις για καταχώρηση ονομασιών ως ΠΓΕ (Ροδόσταγμα Αγρού, Πατάτα Κοκκινογής Κοκκινοχωρίων και Χαλίτζια Τηλλυρίας). Αναφορικά με τη Βιολογική Γεωργία στην Κύπρο, σύμφωνα με στοιχεία του 2020, ο αριθμός των

βιοκαλλιεργητών ανέρχεται στους 1.223 και η βιοκαλλιεργούμενη έκταση ανέρχεται σε 5.918 εκτάρια (4,4% του συνόλου της καλλιεργήσιμης έκτασης).

2) Απονομή σήματος για τα κυπριακά προϊόντα που στόχο έχει την ταυτοποίηση της προέλευσης, καθώς και την προβολή των κυπριακών προϊόντων που παράγονται στην Κύπρο με κυπριακές πρώτες ύλες, αλλά και την προστασία τους από τον αθέμιτο ανταγωνισμό, προς όφελος τόσο των παραγωγών, όσο και των καταναλωτών. Απώτερος στόχος είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών προϊόντων και κατ' επέκταση η ενίσχυση της ντόπιας παραγωγής και κατανάλωσης.

3) Αντιμετώπιση του φαινομένου των Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών (ΑΘΕΠ) στην αλυσίδα εφοδιασμού των αγροδιατροφικών προϊόντων. Για το σκοπό αυτό, έχει ετοιμαστεί νομοσχέδιο για την αντιμετώπιση όλων των ΑΘΕΠ που διαπιστώθηκε ότι εφαρμόζονται στην Κύπρο, το οποίο επίσης ενσωματώνει και πρόνοιες σχετικής οδηγίας που συζητείται σε επίπεδο ΕΕ. Κατά κανόνα, οι ΑΘΕΠ πλήττουν τον πιο αδύναμο κρίκο στην αγροδιατροφική αλυσίδα, το γεωργό, επιφέροντας απώλεια εισοδήματος, υψηλό κόστος και δυσχέρειες στον προγραμματισμό της παραγωγής. Το φαινόμενο όμως, πέραν των επιπτώσεων που επιφέρει στο γεωργό, περιορίζει και την αγοραστική δύναμη αλλά και τις επιλογές των καταναλωτών. Συνεπώς, το πρόβλημα δεν εστιάζεται αποκλειστικά και μόνο στον γεωργικό τομέα, αλλά αφορά όλους τους τομείς της οικονομίας.

Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ)

Το βασικό μέσο άσκησης πολιτικής για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής γεωργίας αποτελεί η ΚΑΠ, που εφαρμόζεται από την ένταξή μας στην ΕΕ το 2004 μέχρι και σήμερα. Κύρια επιδίωξη της ΚΑΠ είναι οι καταναλωτές να έχουν τη δυνατότητα να απολαμβάνουν ασφαλή τρόφιμα σε προσιτές τιμές και οι αγρότες να απολαμβάνουν ένα αξιοπρεπές εισόδημα. Για την επίτευξη των ανωτέρω, ο κύριος προσανατολισμός της ΚΑΠ είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας της γεωργίας και της υπαίθρου. Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020 είναι το εργαλείο για την υλοποίηση μέτρων ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, περιλαμβανομένων των επενδύσεων, της αύξησης της παραγωγικότητας, της παροχής κινήτρων στους νέους γεωργούς, καθώς και της βελτίωσης της ηλικιακής διάρθρωσης και του επιπέδου εκπαίδευσης του γεωργικού δυναμικού, όπως έχουν καταδειχθεί και από την SWOT Analysis που διενεργήθηκε για το ΠΑΑ 2014-2020 και αφορούσε στην κυπριακή γεωργία.

Οι δύο Πυλώνες της ΚΑΠ αφορούν:

1) Τις Άμεσες Πληρωμές προς τους γεωργοκτηνοτρόφους (Εκταρικές Επιδοτήσεις) και την Ενιαία Κοινή Οργάνωση των Αγορών (ΚΟΑ), μέσα από την υλοποίηση διαφόρων Μέτρων στήριξης της ενιαίας αγοράς γεωργικών προϊόντων (Πυλώνας 1), και

2) Την Αγροτική Ανάπτυξη και την υλοποίηση του ΠΑΑ (Πυλώνας 2). Σχετικά με το ΠΑΑ σημειώνεται ότι, Αρμόδια Εθνική και Διαχειριστική Αρχή είναι το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (ΥΓΑΑΠ) και στην εφαρμογή του εμπλέκονται το Τμήμα Γεωργίας (ΤΓ), το Τμήμα

Περιβάλλοντος (ΤΠ) και το Τμήμα Δασών (ΤΔ), ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών (ΚΟΑΠ), το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, καθώς και το Υπουργείο Εσωτερικών.

Σε σχέση με τη νέα ΚΑΠ μετά το 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την 1/6/2018 τις νομοθετικές προτάσεις της, μέσω των οποίων προτείνεται ένα νέο μοντέλο λειτουργίας της ΚΑΠ, που θα την καθιστά απλούστερη και θα δίδεται μεγαλύτερη ευελιξία στα κράτη μέλη να καθορίζουν πολιτικές προσαρμοσμένες στις τοπικές συνθήκες και ανάγκες τους. Στα πλαίσια αυτά, το ΤΠ παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις που σχετίζονται με το θέμα και προβαίνει στις απαραίτητες εισηγήσεις.

Σχετικά με το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το Τμήμα Γεωργίας θα εφαρμόσει το Μέτρο που αφορά στο «Νέο μοντέλο ανάπτυξης και διαφοροποίησης της Οικονομίας» μέσω επενδύσεων για την «Αναβάθμιση των ικανοτήτων της υφιστάμενης αγροτικής κοινότητας και κατάρτιση μελλοντικών επαγγελματιών». Το ετήσιο ποσό του Μέτρου ανέρχεται σε €20.000 και ο συνολικός προϋπολογισμός για την πενταετία 2022–2026 ανέρχεται στις €100.000. Η δαπάνη θα αφορά στην χορηγία Υποτροφιών σε Κύπριους αποφοίτους μέσης εκπαίδευσης οι οποίοι θα παρακολουθήσουν πτυχία σχετιζόμενα με τη Γεωργία σε κυπριακά πανεπιστήμια από το ΙΚΥ, σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωργίας, το ΙΓΕ και κυπριακά πανεπιστήμια.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ :

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Το Τμήμα Γεωργίας είναι υπεύθυνο για το σχεδιασμό, εφαρμογή και παρακολούθηση Κοινοτικών και Εθνικών Σχεδίων/ Προγραμμάτων που κύριο στόχο έχουν την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής γεωργίας μέσω της παροχής των απαιτούμενων εργαλείων για βελτίωση της παραγωγικότητας και ενίσχυσης του γεωργικού εισοδήματος, ενδυναμώνοντας ταυτόχρονα τη θέση των αγροτών στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων. Μεταξύ άλλων, εφαρμόζονται τα ακόλουθα:

Α) Εφαρμογή Κοινοτικών Σχεδίων μέσω της ΚΑΠ

1) Εισηγήσεις για χάραξη πολιτικής και παρακολούθηση των Άμεσων Ενισχύσεων προς τους γεωργούς, καθώς και συμμετοχή στις σχετικές Επιτροπές σε κοινοτικό επίπεδο. Η χρηματοδότηση προέρχεται αποκλειστικά από κοινοτικούς πόρους και οι πληρωμές πραγματοποιούνται από τον ΚΟΑΠ.

2) Εισηγήσεις για χάραξη πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη, συντονισμός, σύνταξη και εφαρμογή διαφόρων Μέτρων του ΠΑΑ, καθώς και συμμετοχή στις σχετικές Επιτροπές σε κοινοτικό επίπεδο. Το ΠΑΑ είναι συγχρηματοδοτούμενο και οι πληρωμές πραγματοποιούνται από τον ΚΟΑΠ.

3) Συντονισμός, σύνταξη και εφαρμογή διαφόρων Μέτρων της Ενιαίας Κοινής Οργάνωσης των Αγορών (ΚΟΑ), όπως είναι το Εθνικό Πρόγραμμα Στήριξης της Αμπελοκαλλιέργειας (ΕΠΣΑ), το

Μελισσοκομικό Πρόγραμμα, κ.τ.λ., καθώς και συμμετοχή στις σχετικές Επιτροπές σε κοινοτικό επίπεδο. Τα Σχέδια των ΚΟΑ είναι κατά κύριο λόγο συγχρηματοδοτούμενα και οι πληρωμές πραγματοποιούνται από τον ΚΟΑΠ.

Β) Εφαρμογή Εθνικών Σχεδίων / Προγραμμάτων

1) Εισηγήσεις για χάραξη πολιτικής, συντονισμός και παρακολούθηση των κρατικών ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένων των Κατευθυντήριων Γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις, τις ενισχύσεις De minimis και τον Απαλλακτικό Κανονισμό στον τομέα της γεωργίας. Τα Σχέδια των κρατικών ενισχύσεων χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους και οι πληρωμές πραγματοποιούνται από το ΤΓ ή και άλλους Οργανισμούς όπως είναι ο ΚΟΑΠ, κ.τ.λ.

2) Παροχή τεχνογνωσίας και συμβουλευτικής εργασίας μέσω της εφαρμογής προγραμμάτων ανάπτυξης των τομέων της γεωργοκτηνοτροφίας (οπωροκηπευτικά, αμπελοκαλλιέργεια, φυτά μεγάλης καλλιέργειας, ζωική παραγωγή και παραγωγή πιστοποιημένων σπόρων σιτηρών), με στόχο τη βελτίωση της διαχείρισης και της παραγωγικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Τα εν λόγω προγράμματα χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους.

3) Εισηγήσεις για χάραξη πολιτικής για ενδυνάμωση της θέσης των αγροτών στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων και πιο συγκεκριμένα ετοιμασία και εφαρμογή νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών (ΑΘΕΠ), με την οποία θα προστατεύονται οι αγρότες, οι οποίοι είναι οι πλέον αδύνατοι φορείς στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων και κατ' επέκταση οι πιο επιρρεπείς στις ΑΘΕΠ.

4) Προώθηση της αναθεώρησης της νομοθεσίας που ρυθμίζει τη λειτουργία των Λαϊκών Αγορών, με τη μεταφορά της αρμοδιότητας από το Υπουργείο Εσωτερικών στο ΥΓΑΑΠ, με στόχο τη βελτίωση της λειτουργικότητας και της καλύτερης εξυπηρέτησης του σκοπού των Λαϊκών Αγορών, που είναι η μείωση της ψαλίδας στις τιμές παραγωγού και καταναλωτή προς όφελος και των δύο.

5) Διαχείριση Κινδύνων στη Γεωργική Παραγωγή - Με τη ψήφιση των τριών νομοσχεδίων από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 12/7/2019, για τη μετεξέλιξη της γεωργικής ασφάλισης στην Κύπρο, καταργήθηκε ο Οργανισμός Γεωργικής Ασφάλισης (ΟΓΑ), ενώ οι αρμοδιότητές καθώς και μέρος του προσωπικού του μεταφέρθηκαν στο Τμήμα Γεωργίας. Το Τμήμα Γεωργίας είναι πλέον η αρμόδια αρχή Διαχείρισης Κινδύνων στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή και μέσω της εφαρμογής των διαφόρων Σχεδίων, παραχωρούνται αποζημιώσεις σε πληγέντες γεωργοκτηνοτρόφους μέσω του Ταμείου Προστασίας και Ασφάλισης της Γεωργικής Παραγωγής. Τα Σχέδια σχετίζονται με:

- Την αντιστάθμιση ζημιών που οφείλονται σε θεομηνίες και δυσμενή κλιματικά φαινόμενα,
- Την επαναδραστηριοποίηση των πληγέντων διαχειριστών γεωργικής εκμετάλλευσης και την αποκατάσταση του περιβάλλοντος σε περιοχές που κηρύσσονται ως πληγείσες από πυρκαγιές,
- Δράσεις ενεργητικής προστασίας που αφορούν στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή και
- Τη διαχείριση κινδύνου ή και την αντιστάθμιση ζημιών στην πρωτογενή παραγωγή ή και στα μέσα παραγωγής της, που δεν εμπίπτουν στα πιο πάνω.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ (π.χ. ΠΟΠ, ΠΓΕ, ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ Κ.Τ.Λ.) ΚΑΙ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΣΗΜΑΤΟΣ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Προς αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της κυπριακής γεωργίας, κύριος στόχος είναι η κατοχύρωση περισσότερων προϊόντων υπό το καθεστώς των Ευρωπαϊκών Συστημάτων Ποιότητας, όπως ΠΟΠ, ΠΓΕ, η προώθηση της βιολογικής γεωργίας, καθώς και η απονομή σήματος κυπριακού προϊόντος, ως ακολούθως:

Α) Προστατευόμενες Γεωγραφικές Ενδείξεις (ΠΓΕ) και Προστατευόμενες Ονομασίες Προέλευσης (ΠΟΠ)

1) Διαδικασία καταχώρησης μιας ονομασίας ως ΠΟΠ ή ΠΓΕ: Υποβολή αίτησης από τους ενδιαφερόμενους παραγωγούς, εξέτασή της σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο και καταχώρησή της στο σχετικό Ευρωπαϊκό Μητρώο, εφόσον πληρούνται οι πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας.

2) Μέτρα Προώθησης: Εφαρμογή διαφόρων Μέτρων του ΠΑΑ για την προώθηση των ποιοτικών προϊόντων. Προς την κατεύθυνση αυτή εντάσσονται και σχετικές συνεργασίες του ΤΓ με ερευνητικά ιδρύματα, όπως είναι το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών.

Β) Βιολογική Γεωργία

1) Διαδικασία καταχώρησης στο Μητρώο Επιχειρηματιών Βιολογικής Παραγωγής: Υποβολή αίτησης από τους ενδιαφερόμενους παραγωγούς στο ΤΓ για ένταξη στο Μητρώο Επιχειρηματιών Βιολογικής Παραγωγής, αφού υπογράψουν σύμβαση για σκοπούς ελέγχου και πιστοποίησης με έναν αναγνωρισμένο Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης (ΟΕΠ).

2) Μέτρα Προώθησης: Μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν την εφαρμογή Μέτρων του ΠΑΑ για προώθηση και ανάπτυξη της Βιολογικής Γεωργίας, ως επίσης και την επιμόρφωση των νέων βιοκαλλιεργητών μέσω εξειδικευμένων σεμιναρίων.

Γ) Απονομή Σήματος Κυπριακού Προϊόντος

Προώθηση της ετοιμασίας νομοθεσίας για απονομή σήματος κυπριακού προϊόντος που στόχο έχει την προβολή των κυπριακών προϊόντων και την προστασία τους από τον αθέμιτο ανταγωνισμό, προς όφελος τόσο των παραγωγών κυπριακών γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων, όσο και των καταναλωτών. Απώτερος στόχος είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών προϊόντων και κατ' επέκταση η ενίσχυση της ντόπιας παραγωγής και κατανάλωσης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

1) Παροχή επαγγελματικής κατάρτισης στον αγροτικό κόσμο, μέσω του Μέτρου του ΠΑΑ «Εκπαίδευση, πληροφόρηση και διάδοση της γνώσης».

2) Παροχή ενημέρωσης καθώς και τεχνικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών στον αγροτικό κόσμο, τόσο από τα κεντρικά γραφεία του ΤΓ, όσο και από τα έξι (6) Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία που διατηρεί. Οι συμβουλές παρέχονται μέσω προσωπικών επαφών, τόσο επί τόπου στις

γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, όσο και στα κατά τόπους γραφεία του ΤΓ ή μέσω τηλεφωνικών συνδιαλέξεων.

3) Διεξαγωγή σεμιναρίων, εκπαιδεύσεων, διαλέξεων, νυχτερινών συγκεντρώσεων σε κοινότητες, καθώς και έκδοση έντυπων υλικών (π.χ. περιοδικό Αγρότης), ενημερωτικών βιβλιαρίων, άρθρων σε εφημερίδες και ανακοινώσεις.

4) Παροχή πληροφόρησης και συμβουλών μέσω της ιστοσελίδας του ΤΓ και της ιστοσελίδας του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου (ΕΑΔ), με αποστολή γραπτών μηνυμάτων (sms), καθώς επίσης και μέσω οπτικοακουστικού υλικού (τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά προγράμματα).

5) Παροχή τεχνικής κατάρτισης, μέσω της οργάνωσης συστημάτων μαθητείας από τα Κέντρα Γεωργικής Εκπαίδευσης (ΚΕΓΕ).

6) Παροχή υποστήριξης και εύκολης πρόσβασης στους αγρότες μέσω της Λειτουργίας του Κέντρου Εξυπηρέτησης του Αγρότη (ΚΕΑ), σε θέματα που σχετίζονται με Ευρωπαϊκά Προγράμματα, καθώς και σε πληροφορίες/ενημέρωση για όλα τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του ΥΓΑΑΠ.

7) Παροχή πληροφόρησης μέσω της Κυβερνητικής Διαδικτυακής Διόδου Ασφαλείας (Αριάδνη), η οποία επιτρέπει τη χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών υπηρεσιών που είναι διαθέσιμες από την Κυπριακή Δημοκρατία μέσω διαδικτύου.

8) Ανάδειξη και προβολή της συνάρτησης της κυπριακής γεωργίας με τον άνθρωπο και την ύπαιθρο, καθώς και της τεκμηρίωσης της σημασίας και βαρύτητας τους μέσα από τα χρόνια, με τη δημιουργία Μουσείου Κυπριακής Υπαίθρου.

9) Εφαρμογή του Μέτρου «Αναβάθμισης των ικανοτήτων της υφιστάμενης αγροτικής κοινότητας και κατάρτιση μελλοντικών επαγγελματιών» μέσω του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η δαπάνη θα αφορά στην χορηγία Υποτροφιών σε Κύπριους αποφοίτους μέσης εκπαίδευσης οι οποίοι θα παρακολουθήσουν πτυχία σχετιζόμενα με τη Γεωργία σε κυπριακά πανεπιστήμια από το ΙΚΥ, σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωργίας, το ΙΓΕ και κυπριακά πανεπιστήμια.

ΣΤΟΧΟΣ 2: ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΕΞΥΠΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Στο παρόν στάδιο υπολογίζεται ότι η γεωργία και μόνο (χωρίς να υπολογίζονται τα δάση) αξιοποιεί πέραν των 130.000 εκταρίων γης (23% του συνόλου της έκτασης της Κύπρου που ελέγχεται από την Κυπριακή Δημοκρατία). Ο τρόπος με τον οποίο ασκείται η γεωργία στις περιοχές αυτές έχει θετικές, αλλά και κάποιες αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Ο γεωργός δεν είναι πλέον μόνο παραγωγός τροφίμων, αλλά συμβάλλει στην αποτροπή της υποβάθμισης των εδαφικών πόρων, στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στην προστασία και διαφύλαξη των υδατικών πόρων, καθώς επίσης και στον περιορισμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, μέσω των γεωργικών πρακτικών που ακολουθεί.

Σε σχέση με τους φυσικούς πόρους, το έδαφος παρέχει υπηρεσίες που είναι ουσιαστικές για τις ανθρώπινες ανάγκες και την επιβίωση των οικοσυστημάτων. Εντούτοις, το έδαφος, ως μη ανανεώσιμος πόρος, βρίσκεται σε διαδικασία υποβάθμισης, η οποία θα ενταθεί εάν δεν αναληφθούν δράσεις. Προς τον σκοπό αυτό, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει θεσπίσει τον Κανονισμό του 2002 που αφορά στη Χρησιμοποίηση της Ιλύος στη Γεωργία (εναρμόνιση με την Οδηγία 86/278/ΕΟΚ), στον οποίο αναφέρονται οι οριακές τιμές των βαρέων μετάλλων που μπορούν να εισάγονται κατά έτος στα καλλιεργούμενα εδάφη.

Πρόσθετα, η κλιματική αλλαγή αλλά και η υπεράντληση των υπογείων υδάτων, έχουν οδηγήσει στην ποιοτική και ποσοτική υποβάθμισή τους. Για την προστασία αλλά και ανάκαμψη των υδροφορέων, έχει θεσπιστεί η Ευρωπαϊκή Οδηγία ΕΟΚ 2000/60. Επίσης, η νιτρορύπανση των υπόγειων και επιφανειακών νερών είναι ένα πολυσύνθετο φαινόμενο που οφείλεται κατά κύριο λόγο στις γεωργικές δραστηριότητες. Η υποχρέωση για προστασία των νερών από τη νιτρορύπανση απορρέει από τη σχετική Οδηγία (91/676/ΕΚ) που αφορά στις γεωργικές δραστηριότητες. Για σκοπούς εναρμόνισης με την Οδηγία αυτή, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει εκδώσει τους Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμους του 2002 μέχρι 2013, τους περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης) Κανονισμούς του 2002, το περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Πρόγραμμα Δράσης για Προστασία των Ευπρόσβλητων Ζωνών από τη Νιτρορύπανση) Διάταγμα του 2014 (Κ.Δ.Π. 281/2014) και τον Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής του 2007 (Κ.Δ.Π. 263/2007).

Σημειώνεται επίσης ότι, η κακή λειτουργία των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και η μη ορθολογική διαχείριση μεγάλου όγκου κτηνοτροφικών αποβλήτων έχει ως αποτέλεσμα τη ρύπανση του περιβάλλοντος ή/και των υπογείων υδροφορέων. Σύμφωνα με τις πρόνοιες της Κ.Δ.Π. 433/2006 σχετικά με το διάταγμα για τις αγελαδοτροφικές μονάδες, αποτελεί υποχρέωση των κτηνοτρόφων όπως κατασκευάσουν στεγανές πλατφόρμες για αποθήκευση των στερεών κτηνοτροφικών αποβλήτων, ενώ για τις χοιροτροφικές μονάδες έχει εκδοθεί η Κ.Δ.Π. 737/2003 που αναφέρει τους Γενικούς Όρους Απόρριψης Αποβλήτων για χοιροστάσια, τα οποία επεξεργάζονται τα χοιρολύματα με μηχανικό διαχωρισμό. Επιπρόσθετα, το ΤΓ, στα πλαίσια της ορθής χωροταξικής ανάπτυξης της κτηνοτροφίας, προωθεί τη συγκέντρωση των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων σε οργανωμένες κτηνοτροφικές περιοχές με στόχο τη διασφάλιση της ευημερίας των ζώων, τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος και τη μείωση της οχληρίας που προκαλούν οι μονάδες σε γειτνιάζουσες Κοινότητες και στο περιβάλλον. Την 1/1/1995 τέθηκε σε εφαρμογή ο Νόμος 57(Ι) του 1994 περί της Ίδρυσης Κτηνοτροφικών Συνδέσμων και Εγκατάστασης Κτηνοτροφικών Περιοχών, ο οποίος έθετε κάποιες βάσεις δημιουργίας και λειτουργίας των κτηνοτροφικών περιοχών και των Κτηνοτροφικών Συνδέσμων με την εμπλοκή των Επαρχιακών Διοικήσεων, του ΤΓ, των Κοινοτικών Αρχών και των κτηνοτρόφων. Το 2006 εγκρίθηκαν οι περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας της Δημοκρατίας (Μίσθωση μέσα σε Κτηνοτροφικές Περιοχές) Κανονισμοί (Κ.Δ.Π.171/2006) όπου δίνεται η δυνατότητα για σωστή διαχείριση των κτηνοτροφικών οικοπέδων.

Ιδιαίτερη έμφαση για την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος δίδεται και μέσα από την ΚΑΠ, με την παροχή κινήτρων για άσκηση γεωργικών πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον. Η υποχρεωτική εφαρμογή των προνοιών της Πολλαπλής Συμμόρφωσης και του «πρασινίσματος», που πρώτη φορά εντάχθηκαν στον 1^ο Πυλώνα και τις Άμεσες Πληρωμές το 2015, σε συνδυασμό με τα εθελοντικά αγροπεριβαλλοντικά μέτρα του 2^{ου} Πυλώνα της Αγροτικής Ανάπτυξης, προωθούν τόσο πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον, όσο και δράσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Πιο συγκεκριμένα, οι δράσεις αυτές αφορούν, μεταξύ άλλων, στην εφαρμογή συστημάτων αμειψισποράς, την ολοκληρωμένη διαχείριση παραγωγής και τη βιολογική γεωργία. Η εφαρμογή των δράσεων αυτών θα έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των υπόγειων υδροφορέων, τη βελτίωση της δομής, της χημικής σύστασης και της γονιμότητας του εδάφους, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, κ.α.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ :

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2.1: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΕΞΥΠΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

A) Εφαρμογή Κοινοτικών Σχεδίων μέσω της ΚΑΠ:

- 1) Εισηγήσεις για χάραξη πολιτικής και παρακολούθηση των άμεσων ενισχύσεων προς τους γεωργούς και πιο συγκεκριμένα πρακτικών επωφελών για το κλίμα και το περιβάλλον. Η χρηματοδότηση προέρχεται αποκλειστικά από κοινοτικούς πόρους και οι πληρωμές πραγματοποιούνται από τον ΚΟΑΠ.
- 2) Συντονισμός και σύνταξη των Αγροπεριβαλλοντικών Μέτρων του ΠΑΑ. Το ΠΑΑ είναι συγχρηματοδοτούμενο και οι πληρωμές πραγματοποιούνται από τον ΚΟΑΠ.
- 3) Θέσπιση Νομοθεσιών για εναρμόνιση με την Κοινοτική Νομοθεσία και συντονισμός ενημέρωσης των αγροτών, αναφορικά με τις πρόνοιες της Πολλαπλής Συμμόρφωσης, η οποία αποτελεί τη βάση για την καταβολή επιδοτήσεων στον τομέα της γεωργίας.
- 4) Συντονισμός και ετοιμασία Εθνικού Συμβουλευτικού Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής για τον έλεγχο των Εκπομπών Αμμωνίας στη γεωργία, σχετικά με τη διαχείριση αζώτου, τη διατροφή των ζώων, την αποθήκευση και διασπορά κοπριάς κ.α., με βάση την Οδηγία 2016/2284 που αφορά στη μείωση των εθνικών εκπομπών ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων.

B) Εφαρμογή Εθνικών Σχεδίων/ Προγραμμάτων:

- 1) Σχεδιασμός και διαχείριση Σχεδίων προστασίας και διατήρησης των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος (Κατεδάφιση/ Μετεγκατάσταση Οχληρών Υποστατικών, Σχέδιο για Καταπολέμηση της Ποντίκας, κ.τ.λ.). Τα εν λόγω Σχέδια χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΧΟΣ 3: ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΑΤΑΛΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Το ΤΓ διενεργεί ελέγχους για επιβεβαίωση της ορθής εφαρμογής μιας σειράς Εθνικών και Κοινοτικών Νομοθεσιών που αφορούν κυρίως φυτά, φυτικά και ζωικά προϊόντα, φρούτα και λαχανικά, τρόφιμα, καθώς και ζωοτροφές, δίνοντας έμφαση σε προϊόντα υψηλού κινδύνου. Παρ' ότι οι πλείστες Νομοθεσίες εφαρμόζονται αποτελεσματικά, εντούτοις διαπιστώνεται η ανάγκη περαιτέρω απλοποίησης του σχετικού ρυθμιστικού πλαισίου. Απαιτείται επίσης η καταγραφή των διαδικασιών για τη διενέργεια ελέγχων των Νομοθεσιών. Σημαντικός επίσης παράγοντας για τη διενέργεια των ελέγχων αποτελεί και η διαθεσιμότητα των οικονομικών πόρων. Επισημαίνεται ότι, με την ενοποίηση των κλιμακίων ελέγχων, την υπογραφή πρωτοκόλλου συνεργασίας με τον ΚΟΑΠ για τη διενέργεια κοινών ελέγχων στα πλαίσια της Πολλαπλής Συμμόρφωσης, καθώς και τη δημιουργία μονάδων ελέγχου για τις επιθεωρήσεις πολλών Νομοθεσιών σε μία επίσκεψη από ομάδα επιθεωρητών, ο αριθμός των ελέγχων σε επίπεδο παραγωγού αναμένεται να αυξηθεί.

Το ΤΓ, ως η Αρμόδια Αρχή για τον έλεγχο των ζωοτροφών που εισάγονται ή διακινούνται στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας, λαμβάνει όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας. Νομικό πλαίσιο για τους ελέγχους των ζωοτροφών που καταφθάνουν στα σημεία εισόδου της Δημοκρατίας είναι οι περί Ζωοτροφών και Προσθετικών των Ζωοτροφών (Έλεγχος Ποιότητας, Προμήθειας και Χρήσεως) Νόμοι του 1993 έως το 2007, καθώς και οι σχετικοί Εθνικοί και Κοινοτικοί Κανονισμοί (ΕΚ) 178/2002, 882/2004 και 625/2017.

Στα πλαίσια της ασφάλειας των τροφίμων και ζωοτροφών από τη χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων και βιοκτόνων, το ΤΓ εφαρμόζει τις ακόλουθες Νομοθεσίες: Ο περί Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων Νόμος του 2011, οι περί Ορθολογικής Χρήσης Γεωργικών Φαρμάκων Κανονισμοί του 2012, οι περί Γεωργικών Φαρμάκων (Πώληση, Παρασκευή και Αποθήκευση) Κανονισμοί του 2003, ο περί Βιοκτόνων Νόμος του 2014 και οι περί Βιοκτόνων (Εκτέλεση Επαγγελματικών Εργασιών) Κανονισμοί του 2019. Σημειώνεται ότι, υπάρχουν καταγεγραμμένες οι διαδικασίες διενέργειας ελέγχων καθώς και η καταγραφή των διαδικασιών σε ότι αφορά τα βιοκτόνα.

Επιπλέον, το ΤΓ εφαρμόζει τις Νομοθεσίες της φυτοϋγείας (οι περί Μέτρων Προστασίας κατά της Εισαγωγής και Εξάπλωσης Οργανισμών Επιβλαβών για τα Φυτά και Φυτικά Προϊόντα Νόμοι του 2003 μέχρι 2012), του φυτικού αναπαραγωγικού υλικού (οι περί Παραγωγής και Εμπορίας Φυτικού Πολλαπλασιαστικού Υλικού Νόμοι του 2007 έως 2017 και οι περί Σπόρων Νόμοι του 1998 μέχρι 2012), καθώς και τη νομοθεσία που ρυθμίζει την εφαρμογή εμπορικών προδιαγραφών (ποιότητα) φρέσκων φρούτων και λαχανικών (οι περί Επιβολής Ποιοτικού Ελέγχου στα Γεωργικά Προϊόντα Νόμοι του 2002 μέχρι 2007), που είναι πλήρως εναρμονισμένες με το σχετικό Κοινοτικό Κεκτημένο

και προβαίνει σε επιτόπιους ελέγχους σύμφωνα με ετήσιο πρόγραμμα. Επιπρόσθετα εφαρμόζει και τη νομοθεσία για τους μικροβιακούς ελέγχους στο στάδιο της πρωτογενούς παραγωγής (περί Υγιεινής των Τροφίμων Φυτικής Προέλευσης στο Στάδιο της Πρωτογενούς Παραγωγής Νόμος του 2017).

Με βάση την Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία, το ΤΓ διενεργεί ελέγχους για τις προδιαγραφές εμπορίας αριθμού ζωικών προϊόντων, καθώς και για την ταξινόμηση των σφάγιων (βοοειδών, χοίρων και προβάτων). Επίσης, στον τομέα της πτηνοτροφίας, εφαρμόζεται ο περί Προδιαγραφών Εμπορίας των Αυγών Νόμος του 103(Ι)/2016, ο περί Προδιαγραφών Εμπορίας του Κρέατος Πουλερικών Νόμος του 110(Ι)/2020 και ο περί Προδιαγραφών Εμπορίας των Αυγών προς Επάωση και των Νεοσσών Πουλερικών Ορνιθώνος Νόμος του 109(Ι)/2020.

Το ΤΓ είναι επίσης η Αρμόδια Αρχή για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων και εφαρμόζει Εθνικές και Κοινοτικές Νομοθεσίες (Κανονισμός (ΕΚ) 834/2007, Κανονισμός (ΕΚ) 889/2008, Κανονισμός (ΕΚ) 1235/2008 και Νόμος 227(Ι)/2004). Επίσης, στα πλαίσια της εποπτείας του Συστήματος Ελέγχου για τη Βιολογική Παραγωγή, το ΤΓ θεσπίζει και εφαρμόζει το Πολυετές Εθνικό Σχέδιο Ελέγχων.

Τα Εργαστήρια Ελέγχου Ποιότητας Ζωοτροφών, Λιπασμάτων και Φύλλων, Ελέγχου Υπολειμμάτων Γεωργικών Φαρμάκων, Οίνου και Αλκοολούχων Ποτών που διενεργούν αναλύσεις σε τρόφιμα και ζωοτροφές, είναι διαπιστευμένα σύμφωνα με το Πρότυπο EN ISO 17025. Βασικός στόχος είναι η διατήρηση της διαπίστευσης και η πιστή εφαρμογή των διαδικασιών του Συστήματος Ποιότητας, καθώς και η βελτίωσή του για διασφάλιση της συνεχούς αποτελεσματικότητάς του. Προωθείται ταυτόχρονα και η συνεχής επέκταση του Πεδίου Διαπίστευσης των Εργαστηρίων σε επιπρόσθετες μεθόδους, με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας και ασφάλειας των τροφίμων και ζωοτροφών. Με βάση νέα Κοινοτική Νομοθεσία, απαιτείται επίσης διαπίστευση για τα εργαστήρια που διενεργούν αναλύσεις για σκοπούς φυτοϋγειονομικού ελέγχου. Τέλος προωθείται και η Διαπίστευση του Εργαστηρίου Οργανοληπτικής Αξιολόγησης Ελαιολάδου.

Για μείωση της απώλειας και σπατάλης τροφίμων, που αποτελεί σημαντικό θέμα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για τα Τρόφιμα και τη Γεωργία, προωθούνται δράσεις για μείωση της απώλειας κατά τη διαδικασία παραγωγής, συγκομιδής, μεταφοράς, μετασυλλεκτικής μεταχείρισης, αποθήκευσης και κατανάλωσης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων και τροφίμων, συμπεριλαμβανομένης της ενημέρωσης και εκπαίδευσης των γεωργών και άλλων εμπλεκόμενων στον αγροδιατροφικό τομέα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ :

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3.1: ΕΛΕΓΧΟΙ ΣΕ φυτά, φυτικά και ζωικά προϊόντα, τρόφιμα και ζωοτροφές

Το ΤΓ συμμετέχει στον καταρτισμό των Νομοθεσιών σε κοινοτικό επίπεδο, εφαρμόζει Κοινοτικές και Εθνικές Νομοθεσίες και διενεργεί ελέγχους που πηγάζουν από τις εν λόγω Νομοθεσίες, οι οποίες αφορούν κυρίως φυτά, φυτικά και ζωικά προϊόντα, φρούτα και λαχανικά, τρόφιμα, καθώς και ζωοτροφές, δίνοντας έμφαση σε προϊόντα υψηλού κινδύνου. Πιο συγκεκριμένα, το ΤΓ χειρίζεται τα πιο κάτω θέματα:

1) Έλεγχος Ζωοτροφών: Ρύθμιση όλων των θεμάτων που αφορούν την εισαγωγή, παρασκευή, συσκευασία, σήμανση, εμπορία και χρήση όλων των ζωοτροφών, αυτούσιων προσθετικών και προμιγμάτων (εκτός των φαρμακώχων ζωοτροφών), καθώς και τον έλεγχο των εγκαταστάσεων και των ενδιάμεσων για σκοπούς εγγραφής / έγκρισης. Αξίζει να σημειωθεί η δέσμευση όλων των υλικών υψηλού κινδύνου (αραβόσιτος, γλουτένη αραβοσίτου, βαμβακόσπορος κ.τ.λ.), που προέρχονται, είτε από Τρίτες Χώρες, είτε από άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ, για εφαρμογή των απαραίτητων ελέγχων (αφλατοξίνη Β1 και σαλμονέλα).

2) Έλεγχος Αγροχημικών: Διενέργεια ελέγχων σε φυτοπροστατευτικά προϊόντα και βιοκτόνα, τόσο στο επίπεδο της αγοράς, όσο και στο επίπεδο της χρήσης τους. Επιπλέον, εφαρμογή διαδικασιών για χορήγηση άδειας σε φυτοπροστατευτικά προϊόντα και βιοκτόνα, καθώς και για χορήγηση άδειας σε καταστήματα εμπορίας, πωλητές, αποθήκες και εργοστάσια φυτοπροστατευτικών προϊόντων και σε συνεργεία και επαγγελματίες χρήστες βιοκτόνων.

3) Έλεγχος Φυτοϋγείας και Ποιότητας: Διενέργεια ελέγχων σε φυτά και φυτικά προϊόντα που προέρχονται από Τρίτες Χώρες ή άλλα Κράτη Μέλη ή εξάγονται σε Τρίτες Χώρες ή σε γεωργικά προϊόντα που διακινούνται από τις κατεχόμενες στις ελεύθερες περιοχές της Δημοκρατίας. Επίσης, διενέργεια ελέγχων σε προμηθευτές πολλαπλασιαστικού υλικού, καθώς και στις εγκαταστάσεις τους και στους αδειούχους πωλητές σπόρων προς φύτευση. Επιπλέον, επισκοπήσεις για επιβεβαίωση απουσίας επιβλαβών οργανισμών και εφαρμογή Σχεδίων σε περίπτωση εντοπισμού τους. Τέλος, διενέργεια ελέγχων σύμφωνα με τις πρόνοιες του Παραρτήματος Ι του Κανονισμού 852/2004.

4) Έλεγχος Ζωικών Προϊόντων: Διενέργεια επιθεωρήσεων, τόσο στα σφαγεία, εργαστήρια τεμαχισμού κρέατος πουλερικών, εκκολαπτήρια και κέντρα συσκευασίας αυγών, όσο και σε υπεραγορές, κρεοπωλεία, κ.τ.λ.

5) Έλεγχος Προϊόντων Ποιότητας (ΠΟΠ, ΠΓΕ και Βιολογικά): α) Διενέργεια ελέγχων σε επίπεδο παραγωγού, μεταποιητή και αγοράς για όλα τα προϊόντα ποιότητας. β) Εξέταση αιτήσεων και ενστάσεων επί των αιτήσεων που υποβάλλονται για πιστοποίηση προϊόντων ως ΠΟΠ/ ΠΓΕ. γ) Έγκριση, έλεγχος και εποπτεία Οργανισμών Ελέγχου και Πιστοποίησης.

Οι εργασίες των Εργαστηρίων του ΤΓ απορρέουν από την εφαρμογή Εθνικών/ Ευρωπαϊκών Νομοθεσιών ή/ και την επίλυση προβλημάτων στα πλαίσια παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στους γεωργοκτηνοτρόφους ή/ και στα πλαίσια ερευνητικών προγραμμάτων του ΤΓ που αναφέρονται πιο πάνω. Τα εργαστήρια που διενεργούν τις αναλύσεις σε τρόφιμα και ζωοτροφές

είναι διαπιστευμένα, επιβάλλεται όμως η διατήρηση της διαπίστευσης τους και ταυτόχρονα η συνεχής επέκταση του πεδίου διαπίστευσής τους.

Στα πλαίσια αναθεώρησης του Πρότυπου CYS EN ISO 17025:2005 και της απαίτησης για εναρμόνιση με αυτό των ήδη διαπιστευμένων Εργαστηρίων του ΤΓ, προωθείται η αναθεώρηση και ο σχεδιασμός ενός ενιαίου Συστήματος Ποιότητας για όλα τα Εργαστήρια του ΤΓ (Κλάδος Εργαστηριακών Αναλύσεων, Κλάδος Προστασίας Φυτών και Μελισσοκομίας, Κλάδος Οπωροκηπευτικών, Κλάδος Αμπελουργίας/ Οινολογίας). Η εναρμόνιση των Εργαστηρίων με το νέο Πρότυπο θα πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι τον Δεκέμβριο του 2020.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα Δείκτη 2020	Περιγραφή
<u>Σ1</u> : Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Κυπριακής Γεωργίας.	<u>ΔΕ1</u> : Μεταβολή (%) της αξίας των γεωργικών εξαγωγών της Κύπρου.		<p>Ο δείκτης θα παρουσιάζεται ως ποσοστό (%).</p> <ul style="list-style-type: none"> Αριθμητής: Η αξία των γεωργικών εξαγωγών (ακατέργαστα γεωργικά προϊόντα και βιομηχανικά προϊόντα γεωργικής προέλευσης) για την τρέχουσα χρονιά. Παρονομαστής: Η αξία των γεωργικών εξαγωγών (ακατέργαστα γεωργικά προϊόντα και βιομηχανικά προϊόντα γεωργικής προέλευσης) για την περασμένη χρονιά. <p>Με το δείκτη αυτό εξετάζεται η ετήσια μεταβολή των γεωργικών εξαγωγών της Κύπρου.</p>
<u>Δ1.1</u> : Στήριξη του αγροτικού τομέα.	<u>ΔΑ01</u> : Αριθμός γεωργοκτηνοτρόφων που έλαβαν ενίσχυση από Ευρωπαϊκά και Εθνικά Προγράμματα που εφαρμόζει το ΤΓ.		<p>Ο δείκτης θα παρουσιάζεται ως ακέραιος αριθμός. Αφορά τον αριθμό των γεωργών που επωφελείται από Ευρωπαϊκά και Εθνικά Προγράμματα που εφαρμόζει το ΤΓ. Στους δικαιούχους περιλαμβάνονται και Ομάδες Παραγωγών, καθώς και Σύνδεσμοι (πχ προστασίας φυτών, εκτροφών ζώων, κλπ).</p>
<u>Δ1.2</u> : Προώθηση Πιστοποίησης Προϊόντων Ποιότητας (π.χ. ΠΟΠ, ΠΓΕ, Βιολογικά κ.α.).	<u>ΔΑ02</u> : Αριθμός (%) γεωργοκτηνοτρόφων που παράγουν προϊόντα ποιότητας.		<p>Ο δείκτης θα παρουσιάζεται ως ποσοστό (%).</p> <ul style="list-style-type: none"> Αριθμητής: Ο συνολικός αριθμός των παραγωγών που παράγουν Προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) ή Προϊόντα Προστατευόμενων Γεωγραφικών Ενδείξεων (ΠΓΕ), καθώς και ο συνολικός αριθμός των βιοκαλλιεργητών, που είναι εγγεγραμμένοι στο σχετικό μητρώο. Παρονομαστής: Ο συνολικός αριθμός των Κυπρίων αγροτών που λαμβάνουν άμεσες πληρωμές. <p>Με το δείκτη αυτό εξετάζεται το μερίδιο των αγροτών που παράγουν προϊόντα ποιότητας (ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικά, κλπ) σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των Κυπρίων αγροτών που λαμβάνουν Άμεσες Πληρωμές.</p>
<u>Δ1.3</u> : Εκπαίδευση, κατάρτιση και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών.	<u>ΔΑ03</u> : Αριθμός γεωργοκτηνοτρόφων που έτυχαν συμβουλευτικών υπηρεσιών ή/ και συμμετείχαν σε επιμορφωτικά και εκπαιδευτικά σεμινάρια.		<p>Ο δείκτης θα παρουσιάζεται ως ακέραιος αριθμός. Αφορά τον αριθμό των γεωργών στους οποίους παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες ή/ και που συμμετέχουν σε διάφορες δραστηριότητες κατάρτισης.</p>
<u>Σ2</u> : Διασφάλιση της αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων στον Αγροτικό	<u>ΔΕ2</u> : Η αιτούμενη έκταση για την εφαρμογή Αγροπεριβαλλοντικών Μέτρων/ Δράσεων σε		<p>Ο δείκτης θα παρουσιάζεται ως ποσοστό (%).</p> <ul style="list-style-type: none"> Αριθμητής: Η συνολική αιτηθείσα έκταση που εντάσσεται στα Αγροπεριβαλλοντικά Μέτρα. Παρονομαστής: Η συνολική αιτηθείσα έκταση που δηλώνεται στον ΚΟΑΠ για καταβολή Άμεσων Πληρωμών.

Τομέα και προώθηση της Κλιματικά Έξυπνης Γεωργίας.	σχέση με τη συνολική αιτηθείσα γεωργική έκταση (%).		Με το δείκτη αυτό εξετάζεται το μερίδιο της γεωργικής έκτασης που εντάσσεται στα Αγροπεριβαλλοντικά Μέτρα σε σχέση με τη συνολική αιτηθείσα γεωργική έκταση της Κύπρου για καταβολή Άμεσων Πληρωμών.
<u>Δ2.1:</u> Προώθηση Κλιματικά Έξυπνης Γεωργίας και Πράσινης Ανάπτυξης, προστασία και διατήρηση των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος.	<u>ΔΑ01:</u> Ποσοστό (%) κρουσμάτων που δε συμμορφώνονται με την Οδηγία για την προστασία των νερών από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης.		Ο δείκτης θα παρουσιάζεται ως ποσοστό (%). <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Ο συνολικός αριθμός των γεωργών που δεν συμμορφώθηκαν με τη σχετική Οδηγία. • Παρονομαστής: Ο συνολικός αριθμός των γεωργών στους οποίους διενεργήθηκαν έλεγχοι σύμφωνα με τη σχετική Οδηγία. Με το δείκτη αυτό εξετάζεται το μερίδιο των γεωργών που δεν συμμορφώθηκαν με τη σχετική Οδηγία, σε σχέση με το συνολικό αριθμό των γεωργών στους οποίους διενεργήθηκαν έλεγχοι σύμφωνα με τη σχετική Οδηγία. Οι πραγματοποιούμενοι έλεγχοι διέπονται από συγκεκριμένες Οδηγίες και κατευθυντήριες γραμμές.
<u>Σ3:</u> Αναβάθμιση της ποιότητας και ασφάλειας των τροφίμων και ζωοτροφών, καθώς και μείωση της απώλειας και σπατάλης τροφίμων.	<u>ΔΕ3:</u> Ποσοστό (%) κρουσμάτων που δε συμμορφώνονται με την Κοινοτική και Εθνική Νομοθεσία σχετικά με την ποιότητα και την ασφάλεια των τροφίμων και ζωοτροφών.		Ο δείκτης θα παρουσιάζεται ως ποσοστό (%). <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Ο συνολικός αριθμός των παραγωγών-εμπορευόμενων που δεν συμμορφώθηκαν με τις Κοινοτικές και Εθνικές Νομοθεσίες, έπειτα από ελέγχους/ επιθεωρήσεις που τους διενεργήθηκαν και στους οποίους επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο ή σε πιο σοβαρές υποθέσεις παραπέμφθηκαν στο δικαστήριο. • Παρονομαστής: Ο συνολικός αριθμός των παραγωγών-εμπορευόμενων στους οποίους διενεργήθηκαν έλεγχοι/ επιθεωρήσεις σύμφωνα με τις Κοινοτικές και Εθνικές Νομοθεσίες. Με το δείκτη αυτό εξετάζεται το μερίδιο των παραγωγών – εμπορευόμενων που δεν συμμορφώθηκαν με τις Κοινοτικές και Εθνικές Νομοθεσίες σε σχέση με το συνολικό αριθμό των παραγωγών – εμπορευόμενων στους οποίους διενεργήθηκαν έλεγχοι/επιθεωρήσεις, σύμφωνα με τις εν λόγω Νομοθεσίες.
<u>Δ3.1:</u> Έλεγχοι σε φυτά, φυτικά και ζωικά προϊόντα, τρόφιμα και ζωοτροφές	<u>ΔΑ01:</u> Ο αριθμός των πραγματοποιηθέντων ετήσιων ελέγχων/ επιθεωρήσεων σε σχέση με τον ετήσιο αριθμό των προγραμματισθέντων ελέγχων/ επιθεωρήσεων (%).		Ο δείκτης θα παρουσιάζεται ως ποσοστό (%). <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Ο συνολικός αριθμός των πραγματοποιηθέντων ετήσιων ελέγχων/επιθεωρήσεων, σύμφωνα με τις Κοινοτικές και Εθνικές Νομοθεσίες. • Παρονομαστής: Ο συνολικός αριθμός των προγραμματισθέντων ελέγχων/ επιθεωρήσεων, σύμφωνα με τις Κοινοτικές και Εθνικές Νομοθεσίες. Με το δείκτη αυτό εξετάζεται το μερίδιο των πραγματοποιηθέντων ετήσιων ελέγχων/ επιθεωρήσεων, σε σχέση με τους προγραμματιζόμενους, σύμφωνα με τις Κοινοτικές και Εθνικές Νομοθεσίες. Οι έλεγχοι προγραμματίζονται

			σύμφωνα με τις ανάγκες/απαιτήσεις των σχετικών Νομοθεσιών.
--	--	--	--

ΣΤΟΧΟΣ 1: ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Σχετικά με τη Διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας

Οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες (ΚΥ), στα πλαίσια της διασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας της δημόσιας υγείας, διασφαλίζουν τη διάθεση στην αγορά ασφαλών και υψηλής ποιότητας τροφίμων ζωικής προέλευσης και διενεργούν ελέγχους σε όλα τα στάδια της τροφικής αλυσίδας από τη φάρμα έως το τραπέζι του καταναλωτή.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, οι ΚΥ διενεργούν επίσημους ελέγχους για να επιβεβαιώνουν τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας. Για την επιβεβαίωση της συνεχούς συμμόρφωσης των εγκεκριμένων εγκαταστάσεων και των καταχωρημένων εγκαταστάσεων (συμπεριλαμβανομένων και των οχημάτων μεταφοράς προϊόντων ζωικής προέλευσης), οι ΚΥ υλοποιούν σε ετήσια βάση προγράμματα επιθεωρήσεων και δειγματοληψιών των εγκαταστάσεων αυτών των οποίων η συχνότητα καθορίζεται μετά από ανάλυση κινδύνου για κάθε εγκατάσταση. Επιπλέον, επιθεωρήσεις διενεργούνται και σε χώρους όπου υπάρχει υποψία ή καταγγελία για παράνομη παραγωγή, μεταποίηση ή διανομή τροφίμων ζωικής προέλευσης.

Οι ΚΥ είναι η αρμόδια αρχή για την έγκριση και την εγγραφή νέων εγκαταστάσεων, την παραγωγή, την επεξεργασία και τη διανομή τροφίμων ζωικής προέλευσης. Η έγκριση και η εγγραφή χορηγείται σε μια εγκατάσταση μετά από αίτηση του υπεύθυνου της εγκατάστασης και μετά από επιτόπιο έλεγχο για εξακρίβωση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας.

Επίσης, οι ΚΥ εφαρμόζουν πρόγραμμα για την παρακολούθηση και τον έλεγχο των καταλοίπων κτηνιατρικών φαρμάκων όπου συλλέγονται και εξετάζονται δείγματα πρωτογενούς παραγωγής ζωικής προέλευσης και ζωοτροφών.

Οι έλεγχοι των εισαγόμενων τροφίμων ζωικής προέλευσης από Τρίτες Χώρες πραγματοποιούνται από τις ΚΥ στους δύο συνοριακούς σταθμούς ελέγχου και οι έλεγχοι του ενδοκοινοτικού εμπορίου των τροφίμων ζωικής προέλευσης διεξάγονται στο 10% των εισαγωγών.

Για την επίτευξη του στόχου υπάρχει στενή συνεργασία τόσο ενδομηματικά, μεταξύ Κεντρικής Υπηρεσίας (Τομείς και Κλάδοι) και Επαρχιακών Κτηνιατρικών Γραφείων και Σταθμών των ΚΥ, όσο και με άλλες αρμόδιες υπηρεσίες όπως, οι Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας και το Γενικό Χημείο του Κράτους, του Υπουργείου Υγείας .

Οι ΚΥ συμμετέχουν στο Συμβούλιο Ασφάλειας Τροφίμων μαζί με άλλες υπηρεσίες σχετικές με την ασφάλεια των τροφίμων, όπως οι Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας, το Γενικό Χημείο του Κράτους, το Τμήμα Γεωργίας, και τον Κυπριακό Σύνδεσμο Καταναλωτών.

Σχετικά με τη Διασφάλιση της Υγείας και της Ευημερίας των Ζώων

Η εφαρμογή βιώσιμων, συνετών και σωστών πρακτικών εκτροφής των ζώων, οι οποίες να είναι σύμφωνες με τις πρόνοιες της Κοινοτικής νομοθεσίας, καθώς και τα πρότυπα και τις απαιτήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού για την Υγεία των Ζώων (ΟΙΕ), είναι ένας διαχρονικός στόχος των ΚΥ, στο πλαίσιο της διασφάλισης της υγείας και της ευημερίας των ζώων και κατ'επέκταση της ποιότητας και της ασφάλειας των τοπικά παραγόμενων προϊόντων ζωικής προέλευσης. Οι ΚΥ είναι η αρμόδια αρχή για την έγκριση και την εγγραφή νέων εγκαταστάσεων (εκμεταλλεύσεων παραγωγικών ζώων και υποστατικά κράτησης μη παραγωγικών ζώων, ζωολογικών κήπων).

Η έγκριση και η εγγραφή χορηγείται σε μια εγκατάσταση μετά από αίτηση του υπεύθυνου της εγκατάστασης και μετά από επιτόπιο έλεγχο για εξακρίβωση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας αναλόγως του είδους του ζώου.

Πριν από την έκδοση οποιασδήποτε άδειας που αφορά χρήση υποστατικού, είναι απαραίτητο να εξασφαλίζεται πως το συγκεκριμένο υποστατικό λειτουργεί νόμιμα. Έτσι, η πολεοδομική άδεια ή /και η άδεια οικοδομής θεωρείται απαραίτητη και ζητείται ως προϋπόθεση για όλες τις περιπτώσεις ανέγερσης εκμεταλλεύσεων σε οποιαδήποτε περιοχή ή ζώνη προκειμένου να καταστεί εφικτή στη συνέχεια η από μέρους της Υπηρεσίας μας εξέταση της αίτησής τους.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, οι ΚΥ διενεργούν επίσημους ελέγχους (επιθεωρήσεις, δειγματοληψίες και εργαστηριακές δοκιμές) που αφορούν την υγεία και την ευημερία των ζώων στα πλαίσια των απαιτήσεων της σχετικής εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας.

Αναλυτικά, οι ΚΥ ενεργούν με τέτοιο τρόπο, ώστε:

A) να επιτευχθεί και να διατηρηθεί ένα υψηλό επίπεδο υγείας των ζώων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης προγραμμάτων που στοχεύουν i) στον έλεγχο ή / και στην εξάλειψη των ζωικών ασθενειών και ζωνοδόσων, οι οποίες είναι παρούσες στο νησί, καθώς και ii) στην πρόληψη της εισόδου και της εμφάνισης νέων ασθενειών, μέσω των ελέγχων και επιθεωρήσεων που διενεργούνται στους συνοριακούς σταθμούς ελέγχου, στην περίπτωση αποστολών ζώων που προέρχονται από Τρίτες Χώρες και

B) να εφαρμόζονται-τηρούνται οι πρόνοιες της κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας για την διασφάλιση της ευημερίας και καλής διαβίωσης των ζώων.

Τα βασικά προγράμματα που εφαρμόζονται από τις ΚΥ είναι αυτά για τις μεταδοτικές σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες (Μεταδοτική Σπογγώδης Εγκεφαλοπάθεια Βοοειδών (BSE) και της τρομώδους νόσου στα αιγοπρόβατα), τη βρουκέλωση (σε βοοειδή, πρόβατα και αίγες), τη φυματίωση (βοοειδή)

και τη σαλμονέλα (στις όρνιθες ωοπαραγωγής και αναπαραγωγής, κοτόπουλα πάχυνσης και γαλοπούλες).

Όσον αφορά τη BSE, η Κύπρος κατέχει το καθεστώς αμελητέου κινδύνου με Απόφαση της Επιτροπής (ΕΕ) 2015/1356. Όσον αφορά την τρομώδη νόσο των αιγοπροβάτων, εφαρμόζεται πρόγραμμα επιλεκτικής αναπαραγωγής.

Σχετικά με τη βρουκέλωση, η νόσος πρακτικά έχει εκριζωθεί από τον πληθυσμό των αιγοπροβάτων και των βοοειδών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δώσει το καθεστώς της «Επίσημα Απαλλαγμένης από τη Βρουκέλωση Χώρας» στην Κύπρο, με τις Αποφάσεις της Επιτροπής, (ΕΕ) 2015/129 και 2017/1910 αντίστοιχα.

Οι ΚΥ θα συνεχίσουν να εργάζονται προς την επίτευξη του ίδιου αποτελέσματος (τη δήλωση της Κύπρου ως «Επίσημα Απαλλαγμένης») για τη φυματίωση στον πληθυσμό των βοοειδών.

Για τη σαλμονέλα εφαρμόζεται το Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου Σαλμονέλας, στο οποίο συμμετέχουν τόσο οι πτηνοτρόφοι όσο και οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.

Επιπρόσθετα από τα προγράμματα ελέγχου των ζωικών ασθενειών, εφαρμόζονται προγράμματα επιτήρησης ασθενειών στη βάση ανάλυσης κινδύνου, στο πλαίσιο είτε της διατήρησης του καθεστώτος της επίσημα απαλλαγμένης χώρας (π.χ. ενζωτική λεύκωση των βοοειδών, της νόσου του Aujeszky σε χοίρους, του αφθώδους πυρετού) ή της επιβεβαίωσης / παρακολούθησης της τρέχουσας κατάστασης (π.χ. του καταρροϊκού πυρετού). Σε σχέση με τα παραπάνω, οι ΚΥ συνεργάζονται, πέραν της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: ΕΓΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΗ ΝΕΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Όσον αφορά τις εγκαταστάσεις τροφίμων ζωικής προέλευσης, μετά την υποβολή σχετικής αίτησης για έγκριση από τον υπεύθυνο της επιχείρησης τροφίμων, οι ΚΥ διενεργούν την πρώτη επί τόπου επιθεώρηση.

Οι ΚΥ εγκρίνουν μια εγκατάσταση μόνο για συγκεκριμένες δραστηριότητες και μόνο εφόσον ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης τροφίμων αποδείξει ότι συμμορφώνεται με τις σχετικές απαιτήσεις της νομοθεσίας για τα τρόφιμα.

Αρχικά, η αρμόδια αρχή χορηγεί έγκριση υπό όρους, εφόσον προκύπτει ότι η εγκατάσταση πληροί όλες τις απαιτήσεις υποδομής και εξοπλισμού.

Στη συνέχεια, η αρμόδια αρχή χορηγεί τελική έγκριση, μόνον εφόσον επιβεβαιωθεί μετά από επίσημο έλεγχο της εγκατάστασης, που πραγματοποιείται εντός τριών (3) μηνών από τη χορήγηση της υπό

όρους έγκρισης, ότι η εγκατάσταση εφαρμόζει όλες τις σχετικές απαιτήσεις της νομοθεσίας για τα τρόφιμα και συγκεκριμένα το σύστημα ελέγχου ασφάλειας τροφίμων (HACCP).

Στην περίπτωση που ενώ υπάρχει σαφής πρόοδος, αλλά η εγκατάσταση εξακολουθεί να μην πληροί όλες τις σχετικές απαιτήσεις, οι ΚΥ μπορούν να παρατείνουν την υπό όρους έγκριση για άλλους τρεις επιπρόσθετους μήνες αλλά τονίζεται ότι η υπό όρους έγκριση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες συνολικά.

Όσον αφορά τις εγκαταστάσεις που αφορούν εκμεταλλεύσεις παραγωγικών ζώων, υποστατικά κράτησης μη παραγωγικών ζώων και ζωολογικούς κήπους η έγκριση και η εγγραφή χορηγείται σε μια εγκατάσταση μετά από αίτηση του υπεύθυνου της εγκατάστασης και μετά από επιτόπιο έλεγχο για εξακρίβωση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας.

Πριν από την έκδοση οποιασδήποτε άδειας που αφορά χρήση υποστατικού, είναι απαραίτητο να εξασφαλίζεται πως το συγκεκριμένο υποστατικό λειτουργεί νόμιμα. Έτσι, η πολεοδομική άδεια ή /και η άδεια οικοδομής θεωρείται απαραίτητη και ζητείται ως προϋπόθεση για όλες τις περιπτώσεις ανέγερσης εκμεταλλεύσεων σε οποιαδήποτε περιοχή ή ζώνη προκειμένου να καταστεί εφικτή στη συνέχεια η από μέρους της Υπηρεσίας μας εξέταση της αίτησής τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΙΑ ΤΥΧΟΝ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Προκειμένου να εξακριβωθεί η συνεχής συμμόρφωση με τις πρόνοιες της νομοθεσίας περί τροφίμων στις εγκεκριμένες και καταχωρημένες εγκαταστάσεις και για τη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων, οι ΚΥ διενεργούν τις πιο κάτω δραστηριότητες:

- Προετοιμασία και εφαρμογή ετήσιων προγραμμάτων, όπως επιτόπιες επιθεωρήσεις και δειγματοληψία εγκεκριμένων και καταχωρημένων εγκαταστάσεων, το Εθνικό Πρόγραμμα για την Παρακολούθηση και τον Έλεγχο των Καταλοίπων Κτηνιατρικών Φαρμάκων, το Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Αντιμικροβιακής Αντοχής (AMR) , το Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου για τη Σαλμονέλα και το Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου του Νωπού Γάλακτος.
- Εργαστηριακές δοκιμές, διατήρηση του συστήματος ποιότητας (ISO/IEC 17025:2017) του Εργαστηρίου Ελέγχου Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης (ΕΕΤΖΠ) και επέκταση του πεδίου εφαρμογής της διαπίστευσής του.
- Αποτελεσματικότερη εφαρμογή των κτηνιατρικών ελέγχων και επιθεωρήσεων.
- Προετοιμασία σχεδίου δράσης για τη βελτίωση του συντονισμού των Τομέων / Κλάδων / Κτηνιατρικών Επαρχιακών Γραφείων για τη διενέργεια επιθεωρήσεων, με στόχο την καλύτερη αξιοποίηση του προσωπικού και των υπηρεσιακών οχημάτων και στοχευμένων επιθεωρήσεων και ελέγχων στη βάση ανάλυσης κινδύνου.
- Επέκταση της χρήσης της τεχνολογίας μέσω: α) της χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ως μέσου χειρισμού εγγράφων, της χρήσης της ηλεκτρονικής υπογραφής, της ανάπτυξης προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών και της χρήσης του διαδικτύου για ευκολότερη και ταχύτερη ενημέρωση του κοινού, β) της αναβάθμισης του επιπέδου και του είδους της

υποστήριξης της πληροφορικής που χρησιμοποιείται στις ΚΥ κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τις καθημερινές επαγγελματικές ανάγκες σε επίπεδο γραφείου, καθώς και σε επίπεδο εκμετάλλευσης / εγκατάστασης τροφίμων που σχετίζονται με τις εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς υποχρεώσεις.

Οι ΚΥ διενεργούν επιθεωρήσεις σε χώρους όπου υπάρχει υποψία ή κατόπιν καταγγελίας για παράνομη παραγωγή, μεταποίηση ή διανομή τροφίμων ζωικής προέλευσης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ

Οι έλεγχοι διενεργούνται στα εισαγόμενα τρόφιμα ζωικής προέλευσης και ζώα από Τρίτες Χώρες και στα υγειονομικά πιστοποιητικά που συνοδεύουν τα φορτία στους δύο συνοριακούς σταθμούς ελέγχου (ΣΣΕ), που λειτουργούν από τις ΚΥ στο αεροδρόμιο της Λάρνακας και στο λιμάνι Λεμεσού.

Έλεγχοι όσον αφορά το ενδοκοινοτικό εμπόριο τροφίμων ζωικής προέλευσης γίνονται σε ποσοστό 10% των εισαγωγών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.4: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΖΩΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΖΩΟΝΟΣΩΝ

Στο πλαίσιο της διασφάλισης της υγείας των ζώων, οι ΚΥ αναλαμβάνουν μια σειρά από δραστηριότητες σε σχέση με την υλοποίηση των προγραμμάτων για την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την εκρίζωση ζωικών ασθενειών και ζωνοσώων, όπως αναφέρονται παρακάτω:

- Εφαρμογή του Σχεδίου Αναγνώρισης και Καταγραφής των Ζώων.
- Επίσημοι έλεγχοι για εξακρίβωση της συμμόρφωσης των κατόχων ζώων με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας όσον αφορά την αναγνώριση και την καταγραφή των ζώων καθώς και στο πλαίσιο της εφαρμογής του καθεστώτος της Προαιρετικής Συνδεδεμένης Στήριξης.
- Έλεγχοι πολλαπλής συμμόρφωσης όσον αφορά τις Κανονιστικές Απαιτήσεις Διαχείρισης (ΚΑΔ) σε σχέση με την αναγνώριση και την καταγραφή των ζώων καθώς και στο πλαίσιο εφαρμογής του Μέτρου 14.
- Εγγραφή/έγκριση εκμεταλλεύσεων.
- Σχεδιασμό και συντονισμό των εφαρμοζόμενων προγραμμάτων, επιθεωρήσεων και δειγματοληψιών στις εκμεταλλεύσεις.
- Εργαστηριακές αναλύσεις, διατήρηση του συστήματος ποιότητας (ISO/IEC 17025:2017) του Εργαστηρίου για την Υγεία των Ζώων (ΕΥΖ) και επέκταση του πεδίου εφαρμογής της διαπίστευσής του.
- Ασφαλή διαχείριση των ζωικών υποπροϊόντων.
- Διασφάλιση της κυκλοφορίας στην κυπριακή αγορά ποιοτικών, ασφαλών και αποτελεσματικών Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων (ΚΦΠ) και Φαρμακώχων Ζωοτροφών (ΦΖ). Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από α) την αξιολόγηση και έγκριση των ΚΦΠ, β) την αξιολόγηση και έγκριση

των παρασκευαστών / χονδρεμπόρων των ΚΦΠ και των παρασκευαστών / διανομέων των ΦΖ, γ) τους ελέγχους και τις επιθεωρήσεις των παρασκευαστών / χονδρεμπόρων / λιανοπωλών ΚΦΠ και παρασκευαστών / διανομέων των ΦΖ και δ) την εφαρμογή του Προγράμματος Φαρμακοεπαγρύπνησης.

- Προώθηση συστήματος ποιότητας σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων των ΚΥ.
- Προετοιμασία σχεδίου δράσης για τη βελτίωση του συντονισμού των Τομέων / Κλάδων / Κτηνιατρικών Επαρχιακών Γραφείων για τη διενέργεια επιθεωρήσεων, με στόχο την καλύτερη χρήση του προσωπικού και των υπηρεσιακών οχημάτων και στοχευμένων επιθεωρήσεων και ελέγχων στη βάση ανάλυσης κινδύνου.
- Επέκταση της χρήσης της τεχνολογίας μέσω α) της χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ως μέσου χειρισμού εγγράφων, της χρήσης της ηλεκτρονικής υπογραφής, της ανάπτυξης προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών και της χρήσης του διαδικτύου για ευκολότερη και ταχύτερη ενημέρωση του κοινού, β) της αναβάθμισης του επιπέδου και του είδους της υποστήριξης της πληροφορικής που χρησιμοποιείται στις ΚΥ κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τις καθημερινές επαγγελματικές ανάγκες σε επίπεδο γραφείου, καθώς και σε επίπεδο εκμετάλλευσης / εγκατάστασης τροφίμων που σχετίζονται με τις εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς υποχρεώσεις.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.5 : ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Στο πλαίσιο της διασφάλισης της ευημερίας των ζώων, οι ΚΥ αναλαμβάνουν μια σειρά από δράσεις οι οποίες συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Εφαρμογή προγράμματος επιθεωρήσεων για έλεγχο της προστασίας και ευημερίας των ζώων σε υποστατικά ζώων που προορίζονται για κτηνοτροφικούς σκοπούς, μεταφορικά μέσα και σφαγεία.
- Διεξαγωγή επιθεωρήσεων για έλεγχο της προστασίας και ευημερίας των ζώων σε υποστατικά ζώων που δεν προορίζονται για κτηνοτροφικούς σκοπούς.
- Έκδοση αδειών και πιστοποιητικών που προβλέπονται από τη νομοθεσία για την προστασία και την ευημερία των ζώων.
- Διερεύνηση παραπόνων για παραμέληση / κακομεταχείριση ζώων.
- Έλεγχος των πληθυσμών αδέσποτων ζώων μέσω της εφαρμογής Παγκύπριου Σχεδίου Στείρωσεων σε ετήσια βάση.
- Παραχώρηση ετήσιας κρατικής χορηγίας σε φιλοζωικές οργανώσεις για ενίσχυση του έργου το οποίο επιτελούν.
- Οι ΚΥ με την ανάληψη ρόλου Φορέα για την προστασία και ευημερία των ζώων συντονίζουν, ασκούν έλεγχο και εποπτεύουν την εφαρμογή της κτηνιατρικής νομοθεσίας για την προστασία και την ευημερία των ζώων, καθώς και εκείνων των διατάξεων του περί Σκύλων Νόμου και του περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμου που δύνανται να έχουν άμεσο ή έμμεσο αντίκτυπο στην προστασία και την ευημερία των ζώων υλοποιώντας ένα νέο

ολοκληρωμένο πλαίσιο για την προστασία και ευημερία των ζώων με την υποστήριξη της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Ευημερίας των Ζώων.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Περιγραφή
<p><u>Σ1</u>: Διασφάλιση της δημόσιας υγείας δια της παροχής στον καταναλωτή ποιοτικών και ασφαλών τροφίμων ζωικής προέλευσης, καθώς και της υγείας και ευημερίας των ζώων</p>	<p><u>ΔΕ01</u>: Ποσοστό (%) των εγκαταστάσεων που δεν είναι συμμορφούμενες με τη νομοθεσία της ΕΕ</p>	<p>Ο δείκτης υπολογίζεται ως το ποσοστό (%) του ολικού αριθμού των εγκεκριμένων και καταχωρημένων εγκαταστάσεων που δεν είναι συμμορφούμενες (έχουν οποιαδήποτε απόκλιση) με τη νομοθεσία της ΕΕ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός των εγκεκριμένων και καταχωρημένων εγκαταστάσεων που δεν είναι συμμορφούμενες με τη νομοθεσία της ΕΕ. • Παρονομαστής: Ολικός αριθμός εγκεκριμένων και καταχωρημένων εγκαταστάσεων.
	<p><u>ΔΕ02</u>: - Ποσοστό (%) μείωσης των μολυσμένων με τρομώδη νόσο κοπαδιών</p>	<p>Αυτός ο δείκτης υπολογίζεται ως το ποσοστό (%) της μείωσης των μολυσμένων με τρομώδη νόσο κοπαδιών.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός των εκμεταλλεύσεων που τους έχει αρθεί ο περιορισμός λόγω τρομώδους νόσου κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους. • Παρονομαστής: Συνολικός αριθμός εγγεγραμμένων μολυσμένων από τρομώδη νόσο κοπαδιών κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους.
<p><u>Δ1.1</u>: Έγκριση και εγγραφή νέων εγκαταστάσεων</p>	<p><u>ΔΑ01</u>: Χρόνος ανταπόκρισης σε νέες αιτήσεις</p>	<p>Η έγκριση και η καταχώρηση μιας καινούργιας εγκατάστασης πραγματοποιείται κατόπιν αιτήματος του υπεύθυνου της εγκατάστασης και ύστερα από επιτόπιο έλεγχο για επιβεβαίωση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας. Αυτός ο δείκτης υπολογίζεται ως ο χρόνος ανταπόκρισης στην αίτηση.</p> <p>Ο χρόνος ανταπόκρισης αρχίζει όταν παραλαμβάνεται η αίτηση και τελειώνει όταν παραχωρείται η τελική έγκριση.</p>
<p><u>Δ1.2</u>: Έλεγχος των εγκεκριμένων και καταχωρημένων εγκαταστάσεων και ταυτοποίηση και έλεγχος για τυχόν παράνομες δραστηριότητες</p>	<p><u>ΔΑ01</u>: Ποσοστό (%) υλοποίησης του πλάνου επιθεώρησης</p>	<p>Το ποσοστό (%) της προόδου του πλάνου επιθεώρησης που επιτυγχάνεται, όσον αφορά την υλοποίηση των επιτόπιων επιθεωρήσεων σε εγκεκριμένες και καταχωρημένες εγκαταστάσεις.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Ολικός αριθμός επιθεωρήσεων • Παρονομαστής: Ολικός αριθμός εγκεκριμένων και καταχωρημένων εγκαταστάσεων, που περιλαμβάνονται στο πλάνο επιθεώρησης.
<p><u>Δ1.3</u>: Έλεγχος των εισαγωγών</p>	<p><u>ΔΑ01</u>: Χρόνος που χρειάζεται για την εφαρμογή των</p>	<p>Ο δείκτης υπολογίζεται ως ο χρόνος ανταπόκρισης στους ελέγχους που διενεργούνται σε εισαγόμενα φορτία από Τρίτες Χώρες και στα υγειονομικά πιστοποιητικά που συνοδεύουν τα φορτία, στους</p>

	προβλεπόμενων κτηνιατρικών ελέγχων στους Συνοριακούς Σταθμούς Ελέγχου (ΣΣΕ)	<p>δύο Συνοριακούς Σταθμούς Ελέγχου που λειτουργούν από τις ΚΥ στο αεροδρόμιο της Λάρνακας και στο λιμάνι Λεμεσού.</p> <p>Ο χρόνος ανταπόκρισης αρχίζει με την παραλαβή των εγγράφων ενός φορτίου και τελειώνει με την απελευθέρωση των προϊόντων.</p>
<u>Δ1.4</u> : Υλοποίηση προγραμμάτων για την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την εξάλειψη ζωικών ασθενειών και ζωνοόσων	<u>ΔΑ01</u> : Η απόκτηση του ελεύθερου καθεστώτος (εξάλειψη) για τη φυματίωση των βοοειδών	<p>Ο συνολικός βόειος πληθυσμός που είναι ελεύθερος από φυματίωση, σύμφωνα με τις πρόνοιες της Οδηγίας 64/432/ΕΟΚ για τα βοοειδή.</p> <ul style="list-style-type: none"> •
<u>Δ1.5</u> : Διασφάλιση της ευημερίας των ζώων	<u>ΔΑ01</u> : Αριθμός ολοκληρωμένων διερευνήσεων για την καταπάτηση των προνοιών του Νόμου για την Προστασία και Ευημερία των Ζώων, ως ποσοστό (%) του ολικού αριθμού παραπόνων	<ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός ολοκληρωμένων διερευνήσεων για την καταπάτηση των προνοιών του Νόμου για την Προστασία και Ευημερία των Ζώων. • Παρονομαστής: Ολικός αριθμός των καταγγελλόμενων υποθέσεων / παραπόνων για θέματα ευημερίας ζώων.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Τα δάση και οι άλλες δασώδεις εκτάσεις καλύπτουν έκταση 386.163 εκταρίων που αντιστοιχεί στο 41,74% της συνολικής έκτασης της Κύπρου, εκ των οποίων, τα 172.539 εκτάρια είναι κρατικά. Η έκταση των κρατικών δασών διατηρείται σταθερή, ενώ η έκταση των ιδιωτικών δασών που καλύπτεται από ψηλά δάση παρουσιάζει αυξητική τάση λόγω της εγκατάλειψης της υπαίθρου και της μείωσης των καλλιεργούμενων εκτάσεων. Τα δάση και οι άλλες δασώδεις εκτάσεις, αποτελούν σημαντικό εθνικό πόρο που συμβάλλει στην εθνική οικονομία και ιδιαίτερα στην αγροτική και στην πράσινη οικονομία παρέχοντας μια σειρά από οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη. Παρόλο που η συνεισφορά τους στο ΑΕΠ είναι σχεδόν ασήμαντη, η συνολική ετήσια οικονομική αξία όλων των αγαθών που παρέχουν, συμπεριλαμβανομένων και των μη εμπορεύσιμων, είναι πολύ σημαντική και υπερβαίνει τα 50.000.000 ευρώ (βάση της μέσης τιμής των €133/ εκτάριο για τα οφέλη των δασών της Μεσογείου, όπως εκτιμήθηκε το 2005).

Τα δάση της Κύπρου είναι κυρίως φυσικά με πλούσια βιοποικιλότητα, η οποία οφείλεται σε μεγάλο βαθμό, στην απομόνωση της Κύπρου, καθώς και στην επίδραση των κλιματικών, γεωλογικών και εδαφολογικών συνθηκών. Η διατήρηση της ποικιλομορφίας των δασών, οφείλεται επίσης στις φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές που εφαρμόστηκαν στο παρελθόν και εξακολουθούν να εφαρμόζονται και σήμερα σε σχέση με τη διαχείρισή τους. Ωστόσο, τα δασικά οικοσυστήματα απειλούνται από διάφορους κινδύνους και αντιμετωπίζουν συνεχώς νέες προκλήσεις και πιέσεις, ως αποτέλεσμα των μεταβαλλόμενων αναγκών και απαιτήσεων της κοινωνίας και των αλλαγών σε τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο. Στους κυριότερους κινδύνους, περιλαμβάνονται η κλιματική αλλαγή, οι πυρκαγιές, η αλλαγή χρήσης γης (στα ιδιωτικά δάση), οι ασθένειες και άλλοι βιοτικοί και αβιοτικοί παράγοντες, η παράνομη υλοτομία, η υπερβόσκηση, καθώς και η κατασκευή έργων υποδομής και η οικιστική ανάπτυξη.

Εξαιτίας της εγκατάλειψης της υπαίθρου, των κλιματικών συνθηκών και του ανάγλυφου του τοπίου, οι πυρκαγιές γίνονται ολοένα και πιο επικίνδυνες και καταστροφικές για τα δάση. Οι πυρκαγιές έχουν σημαντικές επιπτώσεις στα δασικά οικοσυστήματα, όπως απώλεια ζωτικότητας και παραγωγικότητας, μείωση της αξίας της ξυλείας, απώλεια βιοποικιλότητας, ερημοποίηση, διάβρωση του εδάφους και υποβάθμισή του, απώλεια της ποιότητας και της ποσότητας του νερού, σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις, ζημιές στα ενδιαυτήματα άγριας ζωής, ακόμα και απώλεια ανθρώπινων ζώων. Η κατάσταση με τις πυρκαγιές έχει επιδεινωθεί τα τελευταία χρόνια εξαιτίας και της κλιματικής αλλαγής, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της θερμοκρασίας και τη μείωση των βροχοπτώσεων, καθώς και την αύξηση της συχνότητας και της έντασης των περιόδων ξηρασίας. Αναντίλεκτα, η κλιματική αλλαγή συνεπάγεται ολοένα και πιο σοβαρούς κινδύνους για τα δασικά οικοσυστήματα και παρά την υψηλή ανθεκτικότητα των δασών της Κύπρου που οφείλεται κυρίως στη φυσικότητά τους, ο ρυθμός

με τον οποίο οι κλιματικές συνθήκες αλλάζουν μπορεί να μην δώσει την ευκαιρία στα δάση να αντιδράσουν και να προσαρμοστούν στην αλλαγή.

Σοβαρή απειλή για τα δάση αποτελούν επίσης οι επιβλαβείς οργανισμοί (έντομα και ασθένειες), οι οποίοι σε περίπτωση μαζικής προσβολής, βλάπτουν σοβαρά την υγεία και την ευρωστία των δασών. Για τον έλεγχο του πληθυσμού των εντόμων και τον περιορισμό των ασθενειών, το Τμήμα Δασών εφαρμόζει μια σειρά από πρακτικά μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη, τόσο την εθνική στρατηγική, όσο και το σχετικό κοινοτικό κεκτημένο. Όσον αφορά στους αβιοτικούς παράγοντες που επηρεάζουν τα δάση, η ξηρασία και η ατμοσφαιρική ρύπανση, συγκαταλέγονται στους σοβαρότερους κινδύνους, καθώς προκαλούν νέκρωση των δέντρων και κατά συνέπεια εξασθένηση των δασικών οικοσυστημάτων, καθιστώντας τα ευάλωτα σε άλλους κινδύνους. Στους κινδύνους, περιλαμβάνεται επίσης η παράνομη υλοτομία, η οποία έχει αρνητικές επιπτώσεις όχι μόνο σε εθνικό αλλά και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Το Τμήμα Δασών καλείται να διαχειριστεί αποτελεσματικά τους παράγοντες κινδύνου, καθώς και να λάβει μέτρα που ενισχύουν την πολυλειτουργικότητα των δασών, προς όφελος της κοινωνίας. Η προστασία των δασών από τις πυρκαγιές και η διατήρηση και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, αποτελούν προτεραιότητες του Τμήματος Δασών, το οποίο έχει την αρμοδιότητα για την καταστολή των πυρκαγιών που εκδηλώνονται στα κρατικά δάση, καθώς και στη ζώνη των δύο χιλιομέτρων από τις παρυφές τους, (έκταση ίση με το 52% της συνολικής έκτασης του νησιού). Στο πλαίσιο αυτό, λαμβάνει μια σειρά από προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα για τη μείωση του κινδύνου πρόκλησης και επέκτασης των πυρκαγιών. Όσον αφορά στη βιοποικιλότητα, το Τμήμα Δασών διαχειρίζεται το 60% του Δικτύου NATURA 2000, το οποίο αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας. Επιπρόσθετα, το Τμήμα Δασών παρακολουθεί στενά τον διεθνή διάλογο για τα δάση μέσω της συμμετοχής του σε συναντήσεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, εναρμονίζοντας την πολιτική του ώστε να συνάδει με τις διεθνείς τάσεις και πρακτικές.

Λαμβάνοντας υπόψη τις πολλαπλές λειτουργίες των δασικών οικοσυστημάτων, τις ανάγκες και τις προσδοκίες της κοινωνίας και τις διεθνείς τάσεις, τα δάση πρέπει να διατηρηθούν στην καλύτερη δυνατή κατάσταση για να διασφαλιστεί η ισόρροπη παροχή οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών οφελών στις παρούσες και στις μελλοντικές γενιές. Η Δήλωση Δασικής Πολιτικής και η Δασική Νομοθεσία, αποτελούν το πλαίσιο, όχι μόνο για τη διατήρηση και προστασία των κρατικών και ιδιωτικών δασών της Κύπρου, αλλά και για την αειφόρο διαχείρισή τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ

Η προστασία των δασών από τις πυρκαγιές είναι προτεραιότητα του Τμήματος Δασών γιατί οι πυρκαγιές αποτελούν τη χειρότερη απειλή για τα δάση και τις δασώδεις εκτάσεις της Κύπρου. Η

σημασία που αποδίδεται στην καταπολέμηση των δασικών πυρκαγιών, αντανακλάται στον προϋπολογισμό του Τμήματος και στον αριθμό του προσωπικού που εμπλέκεται στην κατάσβεσή τους. Περίπου το ένα τρίτο του προϋπολογισμού του Τμήματος διατίθεται για σκοπούς καταπολέμησης των πυρκαγιών, ενώ σχεδόν στο σύνολό του, το προσωπικό του Τμήματος κατά την καλοκαιρινή περίοδο εμπλέκεται στην πρόληψη και την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Επίσης, το Τμήμα Δασών διαθέτει αξιόπιστο στόλο μικρών και μεγάλων πυροσβεστικών οχημάτων, καθώς και τέσσερα μονοκινητήρια πυροσβεστικά αεροπλάνα (δύο ιδιοκτησίας του Τμήματος Δασών και δύο μισθωμένα). Στην κατάσβεση των δασικών πυρκαγιών συνδράμουν και δύο μισθωμένα ελικόπτερα.

Οι δασικές πυρκαγιές οφείλονται κυρίως σε ανθρωπογενείς αιτίες και προκαλούνται από σκόπιμες ενέργειες και από αμέλεια. Στις κυριότερες αιτίες πρόκλησης δασικών πυρκαγιών περιλαμβάνονται οι γεωργικές δραστηριότητες (καύση κλαδεμάτων και άλλων γεωργικών υπολειμμάτων), η απόρριψη αναμμένων αποτσιγάρων ή σπύρτων, το άναμμα φωτιάς σε μη επιτρεπόμενες περιοχές, η καύση αποβλήτων και σκουπιδιών σε μη εγκεκριμένους χώρους υγειονομικής ταφής, οι στρατιωτικές ασκήσεις, οι κυνηγετικές δραστηριότητες, οι οικιστικές δραστηριότητες όπως η χρήση ηλεκτρικών εργαλείων που προκαλούν σπινθήρες, το βραχυκύκλωμα των εναέριων γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, κτλ. Οι πυρκαγιές, οι οποίες προκαλούνται από κεραυνούς, παρά το ότι οι κεραυνοί αποτελούν την κύρια φυσική αιτία, είναι ασήμαντες.

Η προστασία των δασών από τις πυρκαγιές μπορεί να επιτευχθεί μέσα από ενέργειες, όπως:

- α) Την ετοιμασία και υλοποίηση σχεδίων πυροπροστασίας·
- β) την ανάπτυξη και συντήρηση υποδομής (δασικοί δρόμοι, αντιπυρικές ζώνες, ντεπόζιτα νερού, υδροστόμια, κτλ.)·
- γ) την ενίσχυση του υφιστάμενου στόλου πυροσβεστικών οχημάτων και εναέριων μέσων πυρόσβεσης με την αγορά νέων πυροσβεστικών οχημάτων/ μηχανημάτων, την αγορά ή εκμίσθωση εναέριων μέσων πυρόσβεσης, καθώς και την αγορά άλλου πυροσβεστικού εξοπλισμού και υλικών·
- δ) τη διενέργεια διαφωτιστικών εκστρατειών·
- ε) την πρόσληψη και διαχείριση του προσωπικού (ομάδες πυρόσβεσης/ άμεσης επέμβασης, καθήκον επιφυλακής δασικών υπαλλήλων, εκπαίδευση)·
- στ) τη διενέργεια επίγειων και εναέριων περιπολιών·
- ζ) την από εδάφους και αέρος καταστολή των δασικών πυρκαγιών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Η διατήρηση και η προστασία της βιοποικιλότητας των δασών της Κύπρου, αποτελεί προτεραιότητα του Τμήματος Δασών, το οποίο καλείται να αντιμετωπίσει σοβαρούς κίνδυνους, που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή, τις πυρκαγιές, την οικιστική ανάπτυξη, την υπερβόσκηση και την εισαγωγή ξενικών φυτικών ειδών σε περιοχές με φυσική βλάστηση. Η διατήρηση της βιοποικιλότητας

επιτυγχάνεται με την μακροπρόθεσμη διατήρηση σπάνιων ειδών και ενδιαιτημάτων (οικοτόπων) και στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα Δασών διαχειρίζεται τις περιοχές NATURA 2000 εντός των κρατικών δασών, που αντιπροσωπεύουν το 60% της συνολικής έκτασης που είναι ενταγμένη στο Δίκτυο NATURA 2000 (περιοχές SCI & SPA). Η κήρυξη κρατικών δασών (σύμφωνα με τον περί Δασών Νόμο του 2012) σε Περιοχές Προστασίας της Φύσης (4.788,5 ha) και σε Εθνικά Δασικά Πάρκα (23.401,9 ha), συμβάλλει επίσης στη διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας.

Ορισμένες δασικές περιοχές έχουν υποβαθμιστεί για διάφορους λόγους. Μεγάλες εκτάσεις των ιδιωτικών δασών καίγονται κάθε χρόνο και σε ορισμένες περιπτώσεις περισσότερες από μία φορές, πριν το οικοσύστημα φτάσει στο στάδιο της ωριμότητας. Το Τμήμα Δασών καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την προστασία των δασών, κρατικών και ιδιωτικών, καθώς και για την αναγέννηση και αναδάσωσή τους. Μέσω των δασικών φυτωρίων που διαθέτει, παράγει το κατάλληλο πολλαπλασιαστικό υλικό για την υλοποίηση προγραμμάτων σχετικών με τη διατήρηση και επέκταση των δασών και του πρασίνου γενικότερα.

Παράλληλα, τα δάση, τα δασικά προϊόντα και τα δασικά εδάφη αποτελούν δεξαμενές αποθήκευσης και αδρανοποίησης άνθρακα, μέσω της διαδικασίας της φωτοσύνθεσης, αμβλύνοντας με τον τρόπο αυτό, το πρόβλημα της αύξησης του διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα. Επίσης, η χρήση του ξύλου ως ανανεώσιμης πηγής ενέργειας είναι πιο φιλική προς το περιβάλλον από τη χρήση υδρογονανθράκων, ενώ η χρήση των προϊόντων ξύλου στις διάφορες κατασκευές, μειώνει τη χρήση των ενεργοβόρων υλικών όπως το σίδηρο, το αλουμίνιο και το σκυρόδεμα, μειώνοντας δραστικά τις εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα. Η θετική ισορροπία μεταξύ της καθαρής ετήσιας προσάυξησης και των ετήσιων υλοτομιών στα κρατικά δάση, εκτός του ότι είναι ένας δείκτης αειφορικής διαχείρισης, συμβάλλει σημαντικά στην αυξημένη αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα στη δασική βιομάζα. Ο προστατευτικός ρόλος των δασών είναι επίσης ζωτικής σημασίας για την προστασία του εδάφους και των υδάτων. Αυτό οφείλεται εν μέρει στην ορεινή φύση των δασών και στο γεγονός ότι τα περισσότερα δάση βρίσκονται στις σημαντικότερες λεκάνες απορροής. Μαζί με την προστασία του εδάφους και των υδάτων, τα δάση συμβάλλουν στην πρόληψη των πλημμυρικών φαινομένων που επηρεάζουν τη γεωργική γη, υποδομές και οικισμούς που βρίσκονται κατάντη.

Η προστασία της βιοποικιλότητας επιτυγχάνεται μέσω δραστηριοτήτων, μερικές από τις οποίες υλοποιούνται στο πλαίσιο ευρωπαϊκών συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

- α) Τη διατήρηση της βιοποικιλότητας των δασών (ενδιαιτημάτων, φυτών, πουλιών, νυχτερίδων, ερπετών, εντόμων και μυκήτων), μέσω της αποκατάστασης των οικοτόπων καθώς και των ειδών της άγριας χλωρίδας και πανίδας, ως επίσης και με την παρακολούθηση της κατάστασής τους·
- β) την απομάκρυνση χωροκατακτητικών ξένων ειδών·
- γ) την αποτροπή εισαγωγής και εξάπλωσης επιβλαβών οργανισμών καραντίνας·
- δ) τη διατήρηση του δασικού αναπαραγωγικού υλικού·
- ε) την κήρυξη και προστασία Περιοχών Προστασίας (Φυσικά Αποθέματα, Εθνικά Δασικά Πάρκα, Προστατευτικά Δάση, Μικρό-αποθέματα)·
- στ) την κήρυξη και διατήρηση δέντρων μνημείων της φύσης·

ζ) την προστασία των εδαφών από τη διάβρωση.

Η κλιματική αλλαγή, επηρεάζει την ανάπτυξη και την παραγωγικότητα των δασών, είτε άμεσα, είτε έμμεσα. Άμεσα λόγω των διαφοροποιήσεων στα ποσοστά διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα και της αλλαγής του κλίματος και έμμεσα μέσω πολύπλοκων αλληλεπιδράσεων στα δασικά οικοσυστήματα. Η αλλαγή του κλίματος επηρεάζει επίσης τη συχνότητα και τη σοβαρότητα δασικών διαταραχών, όπως είναι οι δασικές πυρκαγιές. Από την άλλη πλευρά, τα δάση μετριαζουν την κλιματική αλλαγή μέσω της δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα. Για την προστασία των δασών από την κλιματική αλλαγή, το Τμήμα Δασών υλοποιεί ενέργειες που έχουν σχέση με:

- α) Την παρακολούθηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στα δάση·
- β) την προσαρμογή των δασών στην κλιματική αλλαγή·
- γ) την ενίσχυση της συνεισφοράς των δασών στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Το Τμήμα Δασών προωθεί επίσης τη διαφώτιση και την ευαισθητοποίηση του κοινού σε όλα τα επίπεδα, προκειμένου να ενισχυθεί η συμβολή των δασών στην κοινωνία και η ανάγκη για τη διατήρηση, την ανάπτυξη και την προστασία τους από τις δασικές πυρκαγιές και άλλες απειλές προς όφελος των σημερινών και των μελλοντικών γενεών. Μέσα από τη λειτουργία των τριών Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και των τριών Βοτανικών Κήπων, το Τμήμα Δασών στοχεύει επίσης στην προώθηση της περιβαλλοντικής ενημέρωσης και εκπαίδευσης. Η ευαισθητοποίηση του κοινού και η ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης προωθείται μέσω ενεργειών όπως:

- α) Τη λειτουργία των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης·
- β) τη λειτουργία Βοτανικών Κήπων·
- γ) τη διενέργεια διαφωτιστικών εκστρατειών, διασκέψεων, διαλέξεων και ξεναγήσεων·
- δ) την προετοιμασία αφισών, φυλλαδίων και άλλου πληροφοριακού υλικού·
- ε) τη λειτουργία ιστοσελίδων και άλλων μέσων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΔΑΣΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η συμβολή της δασοπονίας στο ΑΕΠ, είναι ασήμαντη και πολύ κάτω από το 1%. Αυτή η τιμή αφορά μόνο στα κρατικά δάση, αφού η συνεισφορά των ιδιωτικών δασών είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Παρόλο που η σημασία της δασοπονίας ως κινητήριας δύναμης της οικονομικής ανάπτυξης είναι αμελητέα, οι κοινωνικές παροχές και ειδικότερα η δασική αναψυχή και ο οικότουρισμός, εκτιμώνται ιδιαίτερα από το κοινό. Στις σημαντικές υπηρεσίες περιλαμβάνονται επίσης η παροχή απασχόλησης, η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των ορεινών κοινοτήτων και η προστασία και διατήρηση του εδάφους και των λεκανών απορροής.

Τα δάση της Κύπρου παρέχουν διάφορες ευκαιρίες αναψυχής όπως την εκδρομή για φαγητό και ξεκούραση στην εξοχή, την κατασκήνωση, την πεζοπορία, την ποδηλασία, την ορειβασία, το κυνήγι, το ψάρεμα, το σκι, την παρατήρηση πουλιών και ζώων κτλ., συμβάλλοντας στην ανθρώπινη υγεία και ευημερία. Η δυνατότητα πολλαπλών αναψυχικών δραστηριοτήτων στα κρατικά δάση έγκειται στο γεγονός ότι υπάρχει ελεύθερη και απεριόριστη πρόσβαση, καθώς και σε παράγοντες όπως η ποικιλία της χλωρίδας και της πανίδας, η γεωμορφολογία και οι κλιματικές συνθήκες, οι μικρές αποστάσεις

από τις πόλεις, καθώς και η ύπαρξη ιστορικών, αρχαιολογικών και άλλων σημείων ενδιαφέροντος μέσα ή κοντά στα δάση. Το Τμήμα Δασών είναι υπεύθυνο για τη δημιουργία, βελτίωση και επέκταση των χώρων αναψυχής, των χώρων κατασκήνωσης, των μονοπατιών μελέτης της φύσης, των ποδηλατικών διαδρομών, των κέντρων επισκεπτών καθώς και για τη δημιουργία, την ανάπτυξη και τη συντήρηση των Εθνικών Δασικών Πάρκων στα κρατικά δάση. Η δασική αναψυχή, ο δασοτουρισμός και οι άλλες υπηρεσίες μπορούν να βελτιωθούν μέσα από μια σειρά ενεργειών όπως:

- α) Τη διαμόρφωση πολιτικής και κατευθυντήριων γραμμών·
- β) την εκπόνηση μελετών και σχεδίων για τους χώρους αναψυχής·
- γ) την κατασκευή, συντήρηση και βελτίωση των χώρων αναψυχής·
- δ) την ετοιμασία προτύπων και τεχνικών προδιαγραφών·
- ε) τη διατήρηση των στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΞΥΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Τα κρατικά δάση διαχειρίζονται συστηματικά από το Τμήμα Δασών, ενώ τα ιδιωτικά δάση δεν τυγχάνουν συστηματικής διαχείρισης, αφού τα περισσότερα από αυτά έχουν εγκατασταθεί φυσικά σε εγκαταλελειμμένες γεωργικές εκτάσεις. Σε κάποιο βαθμό παρέχεται προστασία στα ιδιωτικά δάση μέσω του ελέγχου της υλοτομίας και της αλλαγής χρήσης γης, καθώς και της προστασίας από πυρκαγιές. Η κρατική δασική γη μπορεί να διατεθεί, μισθωθεί ή ανταλλαχθεί για διάφορους λόγους και σκοπούς, συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, για τις ανάγκες αρχών τοπικής διοίκησης και δημόσιων εταιρειών, για την ανέγερση εκκλησιών και τη δημιουργία χώρων ταφής, κτλ.

Στο πλαίσιο της διαχείρισης της κρατικής δασικής γης, το Τμήμα Δασών υλοποιεί διάφορες δράσεις όπως:

- α) Την τήρηση μητρώου και σχεδίων·
- β) τη διάθεση και διαχείριση των ετήσιων μισθώσεων μακροχρόνιων συμβάσεων μίσθωσης·
- γ) τη χορήγηση άλλων αδειών·
- δ) την κήρυξη χαλίτικης γης σε Κρατικά Δάση.

Η δημιουργία, διαχείριση και συντήρηση υποδομών αποτελούν θεμελιώδεις οργανωτικές απαιτήσεις για κάθε ίδρυμα ή οργανισμό. Στο πλαίσιο αυτό, η δασική υποδομή και η αποτελεσματική διαχείρισή της, αποτελούν σημαντικές συνιστώσες της αειφόρου διαχείρισης των δασών. Για την αποτελεσματική διαχείριση και προστασία των κρατικών δασών, το Τμήμα Δασών διατηρεί ένα δίκτυο δασικών σταθμών, γραφείων και άλλων χώρων, με κατάλληλη γεωγραφική κατανομή. Ωστόσο, μερικά από τα δασικά κτήρια και εγκαταστάσεις είναι παλιά και πρέπει να ανακαινιστούν ή να κατεδαφιστούν και να ξαναχτισθούν. Το δασικό οδικό δίκτυο βρίσκεται σε καλή κατάσταση, με καλή πυκνότητα και εξυπηρετεί επαρκώς την προστασία και τη διαχείριση των δασών, παρέχοντας ταυτόχρονα πρόσβαση

του κοινού στα δάση. Στις πιο σημαντικές δραστηριότητες του Τμήματος Δασών σε σχέση με τα πιο πάνω, περιλαμβάνονται:

- α) Η ετοιμασία αρχιτεκτονικών και κατασκευαστικών σχεδίων και μελετών για όλα τα έργα του Τμήματος·
- β) η ανέγερση νέων και η συντήρηση υφιστάμενων κτηρίων·
- γ) η κατασκευή νέων και η συντήρηση υφιστάμενων δασικών δρόμων·
- δ) η κατασκευή άλλων εγκαταστάσεων και έργων·
- ε) η αγορά και συντήρηση εξοπλισμού.

Τα δάση της Κύπρου τυγχάνουν επίσης διαχείρισης με τα κατάλληλα δασοκομικά μέτρα, τα οποία βελτιώνουν τη δομή και τη σύνθεσή του. Στο πλαίσιο αυτό ετοιμάζονται διαχειριστικά σχέδια και γίνεται αποκατάσταση καμένων και υποβαθμισμένων περιοχών με αναδάσώσεις και εμπλουτιστικές φυτεύσεις χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα δασοπονικά είδη και τεχνικές φύτευσης. Γίνονται επίσης κλαδεύσεις και αραιώσεις κυρίως σε νεαρές συστάδες.

Ένας από τους σοβαρότερους κινδύνους για τα κυπριακά δάση είναι οι επιβλαβείς οργανισμοί (έντομα και ασθένειες), οι οποίοι σε συνδυασμό με άλλους βλαπτικούς παράγοντες όπως είναι η ξηρασία, μπορεί να προκαλέσουν εκτεταμένες ζημιές, καθιστώντας τα δάση ευάλωτα σε άλλους κινδύνους. Η προστασία των δασών της Κύπρου έναντι των επιβλαβών οργανισμών μπορεί να επιτευχθεί μέσω:

- α) Της παρακολούθησης των επιβλαβών οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων των επιβλαβών οργανισμών καραντίνας·
- β) της διενέργειας εναέριων και επίγειων ψεκασμών για έλεγχο και περιορισμό των ζημιών.

Όσον αφορά στην παραγωγή δασικών προϊόντων, το ξύλο είναι το σημαντικότερο υλικό αγαθό που εξάγεται από τα κυπριακά δάση. Παρόλο που ο ετήσιος όγκος ξυλείας που εξάγεται είναι χαμηλός σε σχέση με τις ετήσιες ανάγκες της αγοράς, η δραστηριότητα αυτή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην τοπική οικονομία μέσω της προσφοράς εργασίας και παροχής καυσόξυλων στο κοινό και πρώτης ύλης στα μικρά τοπικά πριονιστήρια. Η παραγωγή μη ξυλωδών δασικών προϊόντων γίνεται όλο και πιο σημαντική τα τελευταία χρόνια και αναμένεται να επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο τα δάση διαχειρίζονται. Η παροχή ξύλου και μη ξυλωδών δασικών προϊόντων στην κοινωνία σε αειφορική βάση επιτυγχάνεται μέσα από ενέργειες όπως:

- α) Τον καθορισμό του λήμματος·
- β) την ανάπτυξη σχεδίων υλοτομίας·
- γ) την προσήμανση και εξαγωγή ξυλείας και καυσόξυλων·
- δ) τη διαχείριση των δασών για την παραγωγή μη ξυλωδών δασικών προϊόντων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Τα δάση, τα πάρκα και οι χώροι πρασίνου γενικότερα, ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ποιότητα ζωής του ανθρώπου με πολλούς και διάφορους τρόπους: Φιλτράρουν τον αέρα και το νερό, βελτιώνουν το κλίμα, λειτουργούν ως δεξαμενές άνθρακα, παρέχουν καταφύγιο

στην άγρια πανίδα, αποτελούν χώρο άθλησης και αναψυχής, κτλ. Το Τμήμα Δασών καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια, όχι μόνο για την προστασία, αλλά επίσης και για την επέκταση των δασών και του πρασίνου. Η επέκταση και βελτίωση των δασών και του πρασίνου μπορεί να επιτευχθεί μέσα από μια σειρά ενεργειών, όπως:

- α) Την παραγωγή και διάθεση δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού·
- β) τη συντήρηση των δασικών πάρκων και του πρασίνου σε αστικές και άλλες περιοχές·
- γ) τον εξωραϊσμό των δημόσιων κτηρίων·
- δ) τη δημιουργία και συντήρηση δενδροστοιχιών κατά μήκος δρόμων·
- ε) τη δωρεάν παροχή δενδρυλλίων σε οργανωμένα σύνολα και κοινότητες.

Το εμπόριο ξυλείας και προϊόντων ξυλείας, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην παροχή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε ανταγωνιστικές τιμές και βοηθά στην επίτευξη βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης στον δασικό τομέα. Ωστόσο, η παράνομη υλοτομία και το συναφές εμπόριο αποτελούν ένα διαδεδομένο πρόβλημα που προκαλεί τεράστιες ζημιές στα δάση, τις τοπικές κοινωνίες και τις οικονομίες των χωρών παραγωγής. Το Τμήμα Δασών, ως αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του Κανονισμού για την ξυλεία στην Κύπρο, συμβάλλει στην αντιμετώπιση της παράνομης υλοτομίας και στη ρύθμιση του εμπορίου ξυλείας και προϊόντων ξυλείας, μέσω των πιο κάτω ενεργειών:

- α) Την εφαρμογή της δασικής νομοθεσίας, καθώς και των Κανονισμών της ΕΕ, όσον αφορά τον έλεγχο της υλοτομίας και του εμπορίου ξυλείας και προϊόντων ξυλείας·
- β) τη χορήγηση αδειών για το εμπόριο ξυλείας και προϊόντων ξυλείας, συμπεριλαμβανομένων των καυσόξυλων·
- γ) τη χορήγηση αδειών για τη λειτουργία πριονιστηρίων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 6: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η παραγωγικότητα των δασών της Κύπρου, όσον αφορά το ξύλο είναι χαμηλή, κυρίως λόγω των δυσμενών κλιματικών συνθηκών. Παρόλα αυτά, η παραγωγή ξυλείας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των παραδασόβιων κοινοτήτων, μέσω της προσφοράς εργασίας και της προμήθειας καυσόξυλων και πρώτων υλών για τα μικρά τοπικά πριονιστήρια. Εκτός από την ξυλεία, τα δάση παράγουν και διάφορα ξυλώδη και μη ξυλώδη δασικά προϊόντα, όπως τα μανιτάρια, τα αρωματικά φυτά, τα χριστουγεννιάτικα δέντρα και το μέλι. Το δάσος αποτελεί επίσης βιότοπο των κυριότερων ειδών πανίδας, αρκετά από τα οποία είναι θηρεύσιμα.

Εκτός από την παραγωγή ξύλου και άλλων προϊόντων, τα δάση της Κύπρου διαχειρίζονται στη βάση της αειφορίας και σύμφωνα με τις διεθνείς τάσεις και πρακτικές, οι οποίες αναδεικνύουν και ενισχύουν τον πολυλειτουργικό ρόλο των δασών προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Στη βάση των πιο πάνω, η διαχείριση των δασών βασίζεται στη Δήλωση Δασικής Πολιτικής, τη Δασική Νομοθεσία, καθώς και τα διαχειριστικά σχέδια, τα οποία προβλέπεται από τη δασική νομοθεσία και μέχρι σήμερα καλύπτουν περίπου το 63% των κρατικών δασών. Από το 2016 και μετά, στο πλαίσιο της γενικής κυβερνητικής πολιτικής για πιο στοχευμένη κατανομή των πόρων, καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει

επίσης ο Στρατηγικός Σχεδιασμός. Το 2012 ψηφίστηκε η Νέα Δασική Νομοθεσία, η οποία αφορά κυρίως τα κρατικά δάση, και σε πολύ μικρότερο βαθμό τα ιδιωτικά δάση και τις δασικές βιομηχανίες. Επίσης, το 2013 ψηφίστηκε ο Νόμος για τον Έλεγχο της Εμπορίας Ξυλείας και Προϊόντων Ξυλείας. Περαιτέρω, το Τμήμα Δασών χρησιμοποιεί τα Κριτήρια και Δείκτες για την Αειφόρο Διαχείριση των Δασών, ως εργαλείο αξιολόγησης της κατάστασης των δασών και την παρακολούθηση της προόδου του Τμήματος προς την κατεύθυνση της διατήρησης και της αειφόρου διαχείρισης των δασών της Κύπρου.

Στο πλαίσιο του σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης της διαχείρισης των δασών, υλοποιούνται τα πιο κάτω:

- α) Ετοιμασία, υλοποίηση και παρακολούθηση της Δασικής Πολιτικής, του Στρατηγικού Σχεδίου, του Προϋπολογισμού και του Ετήσιου Προγράμματος Εργασίας·
- β) αξιολόγηση της δασικής διαχείρισης μέσα από την έκθεση για τα κριτήρια και τους δείκτες της αειφόρου διαχείρισης των δασών, της τμηματικής ετήσιας έκθεσης και άλλων εκθέσεων·
- γ) την ανάπτυξη και την εφαρμογή διαχειριστικών σχεδίων·
- δ) τη διενέργεια δασικών απογραφών.

Παρόλο που η Συνθήκη της ΕΕ δεν περιλαμβάνει μια κοινή δασική πολιτική, διάφορες διατάξεις και πολιτικές που αφορούν τα δάση εκδίδονται κάτω από άλλες πολιτικές, όπως την περιβαλλοντική, τη γεωργική (ΚΓΠ) και τις πολιτικές για το εμπόριο. Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής του Τμήματος Δασών διαδραματίζει η εκάστοτε Δασική Στρατηγική της ΕΕ. Η νέα Στρατηγική της ΕΕ για τα δάση με ορίζοντα το 2030, εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιούλιο του 2021 και στοχεύει στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030 και κλιματική ουδετερότητα έως το 2050. Προς το σκοπό αυτό, η νέα δασική στρατηγική της ΕΕ είναι προσηλωμένη στην αυστηρή προστασία των πρωτογενών και παλαιών δασών, στην αποκατάσταση των υποβαθμισμένων δασών και στη διασφάλιση της βιώσιμης διαχείρισής τους, κατά τρόπο που να διαφυλάσσει τις ζωτικές υπηρεσίες οικοσυστήματος που παρέχουν τα δάση.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης των ευρωπαϊκών και διεθνών δεσμεύσεων σχετικών με τα δάση, το Τμήμα Δασών προβαίνει στις ακόλουθες ενέργειες:

- α) Συμμετοχή σε συναντήσεις της ΕΕ, καθώς και σε διεθνείς συναντήσεις για τα δάση και ευθυγράμμιση της εθνικής πολιτικής (Στρατηγική της ΕΕ για τα δάση, Οδηγίες της ΕΕ για τα ενδιαιτήματα και τα πτηνά, NATURA 2000, δασικά μέτρα Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης)·
- β) εναρμόνιση και εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου (Κανονισμοί FLEGT, EUTR, Προστασία κατά των επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών)·
- γ) παρακολούθηση του ευρωπαϊκού και διεθνούς διάλογου για τα δάση·
- δ) προετοιμασία εκθέσεων και συμπλήρωση ερωτηματολογίων που ζητούνται από ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς και φόρα.

Η δασική εκπαίδευση και η έρευνα είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη της αειφόρου διαχείρισης και των εθνικών στόχων της αειφόρου ανάπτυξης. Η εκπαίδευση όλου του προσωπικού του Τμήματος (υπαλληλικού και ωρομίσθιου) είναι συνεχής και στοχεύει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων που καλύπτουν

όλο τον φάσμα δραστηριοτήτων του Τμήματος (πυροπροστασία, χρήση εξοπλισμού, θέματα ασφάλειας και υγείας, κλπ.). Παρόλα αυτά, οι αλλαγές στις προσεγγίσεις, όσον αφορά τη δασική εκπαίδευση είναι επιβεβλημένες, λόγω των συνεχών εξελίξεων στη δασική πολιτική, σε απάντηση στην αυξανόμενη ζήτηση για τα δασικά προϊόντα και τις υπηρεσίες. Επίσης, μέσω της μηχανοργάνωσης και ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, η απόδοση του Τμήματος θα πρέπει να επιταχυνθεί με σκοπό την αύξηση της παραγωγικότητας. Ωστόσο, η απουσία ενός ολοκληρωμένου προγράμματος εκπαίδευσης στον τομέα της δασοπονίας σε πανεπιστημιακό επίπεδο, αποτελεί σημαντικό μειονέκτημα. Η ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- α) Υλοποίηση σχετικής απόφασης για δημιουργία Κέντρου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης·
- β) επιμόρφωση δασικών υπαλλήλων εντός και εκτός Κύπρου·
- γ) παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα·
- δ) εκτέλεση μικρών ερευνητικών έργων.

Το Δασικό Κολέγιο, το οποίο αποτελούσε περιφερειακό κέντρο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη δασοπονία, μετά από την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 79.070, ημερομηνίας 1.7.2015 ανέστειλε προσωρινά την πρόσληψη Δασικών Μαθητευομένων. Με την ίδια Απόφαση, εγκρίθηκε η επέκταση και διεύρυνση της λειτουργίας του ως Εκπαιδευτικού και Επιμορφωτικού Κέντρου, η ετοιμασία Σχεδίου Δράσης για τη μετεξέλιξή του για την περίοδο 2016-2018 και η εξέταση της πιθανότητας αξιοποίησης των υποδομών του από άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα του τόπου. Με νέα Απόφασή του (αρ. 84.417), ημερομηνίας 20.2.2018, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τη λειτουργία του Δασικού Κολεγίου ως Επιμορφωτικού/ Εκπαιδευτικού Κέντρου για την περίοδο Σεπτεμβρίου 2017- Δεκεμβρίου 2019. Αποφάσισε επίσης, να εξουσιοδοτήσει τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος να υποβάλει για έγκριση προς το Υπουργικό Συμβούλιο τελική πρόταση για τη λειτουργία του Δασικού Κολεγίου ως Δασικού Επιμορφωτικού/ Εκπαιδευτικού Κέντρου, η οποία να περιλαμβάνει την επαναλειτουργία του κύκλου σπουδών στη δασοπονία, καθώς και την πιθανή συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα της Κύπρου που εκδήλωσαν ενδιαφέρον για αξιοποίηση των εγκαταστάσεων/υποδομών του. Το 2019, με απόφασή του Υπουργικού Συμβουλίου (αρ. 88.085), ημερομηνίας 04.09.19, εγκρίθηκε η έναρξη διαδικασίας αναβάθμισης του Δασικού Κολεγίου σε Σχολή Ανώτερης Εκπαίδευσης τεχνικής/επαγγελματικής κατεύθυνσης και έχει ξεκινήσει η διαδικασία υποβολής των σχετικών αιτήσεων προς το Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης Ποιότητας στην Ανώτερη Εκπαίδευση (ΔΙΠΑΕ) των προσφερόμενων προγραμμάτων σπουδών για αξιολόγηση και πιστοποίηση.

Το 2015, μετά από υποβολή σχετικής αίτησης, η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου (ΑναΔ) έχει αξιολογήσει και πιστοποιήσει το Δασικό Κολέγιο ως Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ), καθώς και ως Δομή Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΔΕΚ). Επιπλέον, από το 2018, το Δασικό Κολέγιο έχει αναλάβει τη διαχείριση του Πυρήνα Μάθησης του Τμήματος Δασών με την ετοιμασία Ετήσιων Σχεδίων Δραστηριοτήτων Μάθησης και συνεργάζεται στενά με την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης (ΚΑΔΔ). Τα τελευταία χρόνια υλοποιούνται από το Δασικό Κολέγιο, σειρές Δραστηριοτήτων Μάθησης σε θέματα που αφορούν κυρίως τις πιο κάτω θεματικές ενότητες:

- α) Κατάσβεση δασικών πυρκαγιών (για δασοπυροσβέστες και λειτουργούς του Τμήματος Δασών, καθώς και για εθελοντές δασοπυροσβέστες)·
- β) επιμόρφωση νεοπροσληφθέντων δασικών λειτουργών·
- γ) ορθή και ασφαλή χρήση αλυσοπρίονων·
- δ) δασική νομοθεσία·
- ε) αναγνώριση και χαρτογράφηση των οικοτόπων της Κύπρου·
- στ) χλωρίδα και πανίδα της Κύπρου·
- ζ) διαχείριση δικτύου Natura 2000·
- η) πολιτιστική κληρονομιά των Κυπριακών Δασών·
- θ) αρχιτεκτονική τοπίου·
- ι) ασφάλεια παιχνιδότοπων·
- ια) συστήματα εντοπισμού θέσης (GPS)·
- ιβ) επεμβάσεις στα κρατικά δάση.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

Στόχος (Σ)/ Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα Δείκτη	Περιγραφή
Σ1: Διατήρηση, προστασία και αιεφόρος διαχείριση των δασών	ΔΕ1: Ποσοστό των κρατικών δασών και άλλων δασοκαλυμμένων εκτάσεων που έχουν καεί εντός του έτους, επί της πραγματικής έκτασης των κρατικών δασών και των άλλων δασοκαλυμμένων εκτάσεων		<p>Ο Δείκτης αφορά το ποσοστό (%) της έκτασης των κρατικών δασών και άλλων δασοκαλυμμένων εκτάσεων που έχουν καταστραφεί από πυρκαγιές εντός του έτους, επί της πραγματικής έκτασης των κρατικών δασών και των άλλων δασοκαλυμμένων εκτάσεων.</p> <p>Ο Δείκτης υπολογίζεται ως ακολούθως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Ετήσια καμένη έκταση των κρατικών δασών και άλλων δασοκαλυμμένων εκτάσεων. • Παρονομαστής: Πραγματική έκταση των κρατικών δασών και άλλων δασοκαλυμμένων εκτάσεων.
	ΔΕ2: Ποσοστό δασικών οικοτόπων και φυτικών ειδών, εντός των κρατικών δασών που βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, επί του συνολικού αριθμού των δασικών οικοτόπων και φυτικών ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος που περιλαμβάνονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ		<p>Ο Δείκτης αφορά το ποσοστό (%): (1) των δασικών οικοτόπων και (2) των δασικών φυτικών ειδών, εντός των κρατικών δασών που βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, επί του συνολικού αριθμού των δασικών οικοτόπων και φυτικών ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος που περιλαμβάνονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ:</p> <p>Ο Δείκτης υπολογίζεται ως ακολούθως:</p> <p>(1) Για τους δασικούς οικοτόπους:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός των δασικών οικοτόπων που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εντός των κρατικών δασών που βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης όπως ορίζεται στο άρθρο 1ε της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. • Παρονομαστής: Συνολικός αριθμός δασικών οικοτόπων που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εντός των κρατικών δασών. <p>(2) Για τα δασικά φυτικά είδη:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός των φυτικών ειδών που απαριθμούνται στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εντός των κρατικών δασών που βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, όπως ορίζεται στο άρθρο 1i της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ • Παρονομαστής: Συνολικός αριθμός των φυτικών ειδών που απαριθμούνται στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, εντός των κρατικών δασών.

<p><u>Δ1:</u> Αποτελεσματική αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών</p>	<p><u>ΔΑ:</u> Μέση ετήσια καμένη έκταση και μέσος χρόνος επέμβασης ανά περιστατικό πυρκαγιάς εντός της ζώνης ευθύνης του Τμήματος Δασών</p>		<p>Ο Δείκτης αφορά: (1) τη μέση ετήσια έκταση που καίγεται ανά πυρκαγιά εντός της ζώνης ευθύνης ΤΔ και (2) το μέσο χρονικό διάστημα μεταξύ της γνωστοποίησης ενός περιστατικού δασικής πυρκαγιάς και της εμπλοκής της πρώτης δύναμης κατάσβεσης του ΤΔ. (Εξαιρούνται πυρκαγιές, οι οποίες προκαλούνται από φυσικά αίτια π.χ. κεραυνούς). Ο Δείκτης υπολογίζεται ως ακολούθως: (1) Για τη μέση ετήσια καμένη έκταση ανά πυρκαγιά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Έκταση (ha) που κάηκε εντός της ζώνης ευθύνης του ΤΔ κατά το τρέχον έτος. • Παρονομαστής: Συνολικός αριθμός περιστατικών πυρκαγιών εντός της ζώνης ευθύνης ΤΔ. <p>(2) Για τον μέσο χρόνο επέμβασης ανά πυρκαγιά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Άθροισμα χρόνου επέμβασης (λεπτά) για όλα τα περιστατικά δασικών πυρκαγιών εντός της ζώνης ευθύνης ΤΔ. • Παρονομαστής: Συνολικός αριθμός περιστατικών δασικών πυρκαγιών εντός της ζώνης ευθύνης ΤΔ.
<p><u>Δ2:</u> Αποτελεσματική προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και ενίσχυση του περιβαλλοντικού ρόλου των δασών</p>	<p><u>ΔΑ:</u> Ποσοστό των οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και των φυτικών ειδών που περιλαμβάνονται στο Κόκκινο Βιβλίο και βρίσκονται σε δάση και άλλες δασοκαλυμμένες εκτάσεις για τα οποία έχουν ληφθεί μέτρα διατήρησης (in situ - ex situ), επί του συνολικού αριθμού των οικοτόπων και των φυτικών ειδών που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και στο Κόκκινο Βιβλίο αντίστοιχα.</p>		<p>Ο Δείκτης αφορά το ποσοστό (%): (1) των δασικών οικοτόπων και (2) των φυτικών ειδών που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και στο Κόκκινο Βιβλίο αντίστοιχα, για τα οποία έχουν ληφθεί μέτρα διατήρησης (in situ - ex situ), επί του συνολικού αριθμού των οικοτόπων και των φυτικών ειδών που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και στο Κόκκινο Βιβλίο αντίστοιχα. Ο Δείκτης υπολογίζεται ως ακολούθως: (1) Για τους δασικούς οικοτόπους:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός των οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ που βρίσκονται σε δάση και άλλες δασοκαλυμμένες εκτάσεις για τους οποίους έχουν ληφθεί μέτρα διατήρησης (in situ - ex situ). • Παρονομαστής: Συνολικός αριθμός των οικοτόπων που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ που βρίσκονται σε δάση και άλλες δασοκαλυμμένες εκτάσεις. <p>(2) Για τα δασικά φυτικά είδη:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός των φυτικών ειδών που περιλαμβάνονται στο Κόκκινο Βιβλίο και βρίσκονται σε δάση και άλλες δασοκαλυμμένες εκτάσεις, για τα οποία έχουν ληφθεί μέτρα διατήρησης (in situ - ex situ). • Παρονομαστής: Συνολικός αριθμός φυτικών ειδών που περιλαμβάνονται στο Κόκκινο Βιβλίο.
<p><u>Δ3:</u> Ενίσχυση της δασικής αναψυχής και προαγωγή του δασοτουρισμού</p>	<p><u>ΔΑ:</u> Αριθμός μαθητών/φοιτητών και ιδιωτών επισκεπτών στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) Αθαλάσσιας, Κάβο Γκρέκο και Τροόδους</p>		<p>Ο Δείκτης αφορά τον αριθμό: (1) των μαθητών/φοιτητών και (2) των ιδιωτών επισκεπτών στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) Αθαλάσσιας, Κάβο Γκρέκο και Τροόδους. Τα ΚΠΕ, σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προσφέρουν εκπαιδευτικά προγράμματα σε μαθητές/τριες, καθώς και σε φοιτητές/τριες από πανεπιστήμια της Κύπρου και του εξωτερικού. Οι επισκέψεις των μαθητών/φοιτητών</p>

			<p>είναι δωρεάν. Τα ΚΠΕ δέχονται επίσης επισκέψεις από ιδιώτες με χρέωση εισόδου.</p> <p>Ο Δείκτης υπολογίζεται ως ακολούθως:</p> <p>(1) Αριθμός μαθητών/ φοιτητών που επισκέφτηκαν τα ΚΠΕ, εντός του έτους.</p> <p>(2) Αριθμός επισκεπτών στα ΚΠΕ στους οποίους εκδόθηκε εισιτήριο, εντός του έτους.</p>
<p><u>Δ4:</u> Βελτίωση της κατάστασης των κρατικών δασών και της παραγωγής ξυλείας και άλλων δασικών προϊόντων</p>	<p><u>ΔΑ:</u> Ποσοστό (%) αδειούχων εμπόρων ξυλείας και καυσόξυλων, στους οποίους ασκήθηκε έλεγχος σε σχέση με τη νομιμότητα της ξυλείας και των καυσόξυλων που εμπορεύονταν, επί του συνολικού αριθμού αδειούχων εμπόρων ξυλείας και καυσόξυλων.</p>		<p>Ο Δείκτης αφορά στους ελέγχους που διενεργήθηκαν εντός του έτους: (1) σε αδειούχους εμπόρους ξυλείας και (2) σε αδειούχους εμπόρους καυσόξυλων με βάση τον Κανονισμό για την Ξυλεία (Κανονισμός ΕΕ 2173/2005) και την εθνική νομοθεσία, από εξουσιοδοτημένους Λειτουργούς του ΤΔ στα αποθέματα, καθώς και στα έγγραφα και δεδομένα, τα οποία ο κάθε έμπορος οφείλει να συμπληρώνει με σκοπό την αποτροπή της παράνομης υλοτομίας και εμπορίας ξυλείας και καυσόξυλων.</p> <p>Ο Δείκτης υπολογίζεται ως ακολούθως:</p> <p>(1) Για τους αδειούχους εμπόρους ξυλείας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός ελέγχων σε αδειούχους εμπόρους ξυλείας. • Παρονομαστής: Συνολικός αριθμός αδειούχων εμπόρων ξυλείας. <p>(2) Για τους αδειούχους εμπόρους καυσόξυλων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός ελέγχων σε αδειούχους εμπόρους καυσόξυλων. • Παρονομαστής: Συνολικός αριθμός αδειούχων εμπόρων καυσόξυλων.
<p><u>Δ5:</u> Προστασία και βελτίωση του πρασίνου</p>	<p><u>ΔΑ:</u> Αριθμός δενδρυλλίων τα οποία, είτε παραχωρήθηκαν δωρεάν σε ιδιώτες και οργανωμένα σύνολα, είτε πωλήθηκαν στο κοινό ή σε άλλα κυβερνητικά Τμήματα, είτε χρησιμοποιήθηκαν για τις ανάγκες του ΤΔ.</p>		<p>Ο Δείκτης αφορά τον αριθμό των δενδρυλλίων, τα οποία μέσω των δασικών φυτωρίων: (1) παραχωρήθηκαν δωρεάν σε ιδιώτες και οργανωμένα σύνολα, (2) πωλήθηκαν στο κοινό ή σε άλλα κυβερνητικά Τμήματα, (3) χρησιμοποιήθηκαν για τις ανάγκες του ΤΔ, εντός τους έτους.</p> <p>Ο Δείκτης υπολογίζεται ως ακολούθως:</p> <p>(1) Συνολικός αριθμός δενδρυλλίων που παραχωρήθηκαν δωρεάν σε ιδιώτες και οργανωμένα σύνολα.</p> <p>(2) Συνολικός αριθμός δενδρυλλίων που πωλήθηκαν στο κοινό και σε άλλα κυβερνητικά Τμήματα.</p> <p>(3) Συνολικός αριθμός δενδρυλλίων που χρησιμοποιήθηκαν για τις ανάγκες του ΤΔ.</p>

<p><u>Δ6</u>: Βελτίωση του πλαισίου πολιτικής, της παραγωγικότητας και της εκπαίδευσης</p>	<p><u>ΔΑ</u>: Αριθμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων τα οποία προσφέρθηκαν από το Δασικό Κολέγιο και ποσοστό των δασικών υπαλλήλων και του ωρομίσθιου προσωπικού που παρακολούθησαν τα προσφερόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα εντός του έτους, επί του συνολικού αριθμού εργοδοτούμενων στο ΤΔ</p>	<p>Ο Δείκτης αφορά: (1) τον αριθμό των προσφερόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων από το Δασικό Κολέγιο και (2) το ποσοστό του δασικού υπαλληλικού και ωρομίσθιου προσωπικού που παρακολούθησε τα προσφερόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα εντός του έτους, επί του συνολικού αριθμού εργοδοτούμενων στο ΤΔ.</p> <p>(1) Για τα εκπαιδευτικά προγράμματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων τα οποία προσφέρθηκαν από το Δασικό Κολέγιο, εντός του έτους. <p>(2) Για το ποσοστό εργαζομένων στο ΤΔ που παρακολούθησε εκπαιδευτικά προγράμματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Συνολικός αριθμός δασικών υπαλλήλων και ωρομίσθιου προσωπικού που παρακολούθησε προγράμματα κατάρτισης εντός του έτους. • Παρονομαστής: Συνολικός αριθμός δασικών υπαλλήλων και ωρομίσθιου προσωπικού που εργοδοτούνταν στο ΤΔ κατά το έτος.
--	---	--

ΣΤΟΧΟΣ 1: ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΕ ΝΕΡΟ ΜΕ ΒΙΩΣΙΜΟ ΤΡΟΠΟ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η λειψυδρία είναι ένα από τα πιο σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Κύπρος δια μέσου των αιώνων. Οι ανομβρίες είναι πολύ συχνές και εκτιμάται ότι η κλιματική αλλαγή στη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου, θα οδηγήσει σε περαιτέρω μειώσεις στην ετήσια και εποχιακή διαθεσιμότητα νερού. Επιπρόσθετα η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, η αύξηση του μόνιμου πληθυσμού (ντόπιου και μεταναστών), ο αυξανόμενος αριθμός τουριστών και η υψηλή εποχιακή διακύμανση της ζήτησης νερού, αποτελούν σημαντικές διαχρονικές πιέσεις στους περιορισμένους υδάτινους πόρους της Κύπρου.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος τις τελευταίες δεκαετίες υλοποιήθηκαν σημαντικά κατασκευαστικά έργα υδατικής ανάπτυξης για ύδρευση, άρδευση και άλλες χρήσεις, όπως φράγματα, μονάδες επεξεργασίας νερού, αντλιοστάσια, έργα μεταφοράς νερού και εμπλουτιστικά έργα. Επίσης από το 1997 μέχρι σήμερα έχουν κατασκευαστεί πέντε μονάδες αφαλάτωσης με σκοπό την απεξάρτηση της παροχής πόσιμου νερού στα μεγάλα αστικά και τουριστικά κέντρα, από τη βροχόπτωση, ενώ συνεχίζεται η υλοποίηση και λειτουργία σημαντικών έργων για την αξιοποίηση του ανακυκλωμένου νερού που παράγεται από τους σταθμούς επεξεργασίας λυμάτων των αστικών συμβουλίων αποχετεύσεων. Το ανακυκλωμένο νερό, το οποίο παράγεται από την περαιτέρω τριτοβάθμια επεξεργασία των αστικών λυμάτων, είναι ένας σταθερός πόρος νερού άρδευσης που χρησιμοποιείται στην Κύπρο από το 1998, ενδυναμώνοντας την ικανότητα εξυπηρέτησης των αναγκών άρδευσης με βιώσιμο τρόπο.

Σημαντικό ρόλο στην κάλυψη των υδρευτικών αναγκών έχουν οι Μονάδες Αφαλάτωσης οι οποίες λειτουργούν με μακροπρόθεσμα Συμβόλαια και θεωρούνται πλέον απαραίτητες για τη συμπλήρωση του διαχρονικά ελλειμματικού υδατικού ισοζυγίου. Κατά το 2020, για παράδειγμα, παρά τη σχετική πολυομβρία και την αξιοποίηση 22 Mm³ ανακυκλωμένου νερού, το υδατικό ισοζύγιο ενισχύθηκε με την παραγωγή 30 Mm³ αφαλατωμένου νερού.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, για την διασφάλιση της πληρέστερης δυνατής κάλυψης των αναγκών σε νερό για οικιακές, γεωργικές, βιομηχανικές, περιβαλλοντικές και άλλες χρήσεις, στο μέγιστο δυνατό βαθμό με βιώσιμο τρόπο, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων προβαίνει:

- Στη συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση, σε ετήσια βάση, των διαθέσιμων αποθεμάτων νερού από συμβατικούς πόρους καθώς και των ποσοτήτων που είναι διαθέσιμες ή δυνατόν να παραχθούν από μη συμβατικούς πόρους (ανακύκλωση και αφαλάτωση).
- Στην ετοιμασία ετήσιων σεναρίων κατανομής των διαθέσιμων ποσοτήτων νερού από τα Κυβερνητικά Υδατικά Έργα, με στόχο τη βέλτιστη κατανομή του για όλες τις χρήσεις.

- Στον προγραμματισμό/σχεδιασμό νέων έργων υδατικής ανάπτυξης ζωτικής σημασίας (φράγματα, αγωγοί μεταφοράς, έργα αξιοποίησης του ανακυκλωμένου νερού), καθώς και στην αναβάθμιση/βελτίωση της υφιστάμενης υποδομής.
- Στην εύρυθμη λειτουργία και συντήρηση των υφιστάμενων έργων υποδομής που είναι ουσιώδης για τη διασφάλιση της συνεχούς παροχής νερού ύδρευσης, άρδευσης και ανακυκλωμένου, αλλά και τη μεγιστοποίηση της απόδοσης των έργων αυτών βάσει του αρχικού τους σχεδιασμού.
- Στην προώθηση της αποδοτικής χρήσης των υδάτινων πόρων. Τα πιο σημαντικά μέτρα που προωθούνται είναι η καταμέτρηση του νερού, η καλλιέργεια υδατικής συνείδησης για την εξοικονόμηση και αποτελεσματική χρήση του νερού, η προώθηση μέτρων για μείωση της κατανάλωσης νερού, η προώθηση της επαναχρησιμοποίησης του νερού, οι περιορισμοί στην άντληση των υπογείων υδάτων, η αποτελεσματική διαχείριση/παρακολούθηση των δικτύων μεταφοράς και διανομής, καθώς και η εφαρμογή τιμολογιακής πολιτικής που να ενθαρρύνει την αποτελεσματική χρήση και την προστασία των περιορισμένων υδάτινων πόρων.

Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στην Μεταρρύθμιση του Τομέα Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων, η οποία έχει ενταχθεί στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που εγκρίθηκε από την ΕΕ.

Η μεταρρύθμιση του τομέα διαχείρισης των υδάτων στοχεύει στην προώθηση δράσεων για την αντιμετώπιση διαρθρωτικών αδυναμιών στη διαχείριση των υδάτινων πόρων στην Κύπρο με σκοπό να βοηθηθούν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς ώστε να εφαρμόζουν βέλτιστες πρακτικές για την ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση του νερού, του πλέον πολύτιμου και σπάνιου αγαθού για τη χώρα μας.

Οι κύριοι τομείς παρέμβασης που έχουν ήδη προκαθοριστεί αλλά θα τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας και ανάλυσης είναι οι εξής:

(Α) Υποστήριξη της συγχώνευσης των Επαρχιακών Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας και Αποχετεύσεων

1. Μνημόνιο συμφωνίας και συνεργασίας μεταξύ των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας για την επίτευξη κοινών στόχων για βελτιωμένη επιχειρησιακή ικανότητα.
2. Μνημόνιο συμφωνίας και συνεργασίας μεταξύ των Συμβουλίων Αποχετεύσεων για την επίτευξη κύριων κοινών στόχων για βελτιωμένη επιχειρησιακή ικανότητα.
3. Εκπόνηση προπαρασκευαστικών μελετών που θα συμβάλουν στην επίτευξη του τελικού στόχου για την ενοποίηση των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας και Συμβουλίων Αποχετεύσεων και την μετατροπή τους σε Επαρχιακά Συμβούλια.

(Β) Μείωση του ατιμολόγητου νερού και συμμόρφωση με τη νέα Οδηγία για το Πόσιμο Νερό

1. Εκτίμηση και διαχείριση κινδύνου των λεκανών απορροής.
2. Εκτίμηση και διαχείριση κινδύνου του συστήματος μεταφοράς και διανομής πόσιμου νερού.
3. Αξιολόγηση των επιπέδων απωλειών νερού με τη χρήση του Δείκτη ILI (Infrastructure Leakage Index).

(Γ) Βελτίωση της επαναχρησιμοποίησης του ανακυκλωμένου νερού

1. Εκπόνηση Σχεδίου εκτίμησης και διαχείρισης κινδύνων για τη διάθεση ανακυκλωμένου νερού που παράγεται από την επεξεργασία υγρών λυμάτων στη γεωργία.

(Δ) Ενίσχυση της ασφάλειας και της βιώσιμης λειτουργίας των υποδομών του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων

1. Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης των μεγάλων φραγμάτων.
2. Αξιολόγηση της απόδοσης των μεγάλων κυβερνητικών έργων που ολοκληρώνουν πέραν των 30 με 40 χρόνων ωφέλιμης ζωής.
3. Μελέτη αναθεώρησης της υδατικής πολιτικής.
4. Εφαρμογή συστήματος διαχείρισης ποιότητας σύμφωνα με το Πρότυπο ISO 9001.

Επιπρόσθετα στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εντάχθηκαν και οι πιο κάτω Επενδύσεις:

1. Εγκατάσταση Ολοκληρωμένου Συστήματος Παρακολούθησης και Ελέγχου του δικτύου του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων
2. Εγκατάσταση συνδεδεμένου δικτύου Φωτοβολταϊκών Ενεργειακών Συστημάτων σε οκτώ Σταθμούς Επεξεργασίας και Άντλησης Νερού
3. Αναβάθμιση Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Νερού (Διυλιστηρίων)
4. Αντικατάσταση Αγωγού Χοιροκοιτίας – Αμμοχώστου
5. Έργο Χρήσης Ανακυκλωμένου νερού Ανατολικής Λευκωσίας

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ :

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΝΕΡΟΥ

Το έλλειμμα νερού αυξάνει την ανάγκη για συνεχή αξιολόγηση του υδατικού ισοζυγίου και για ετοιμασία ετήσιων σεναρίων κατανομής του νερού, με στόχο τη βέλτιστη κατανομή των διαθέσιμων υδάτινων πόρων για όλες τις χρήσεις. Στα πλαίσια αυτά υλοποιούνται οι πιο κάτω δράσεις:

- Προσδιορισμός και καταγραφή ποσοτήτων νερού
- Εκτίμηση των διαθέσιμων αποθεμάτων νερού
- Ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων
- Καταρτισμός και υποβολή των ετήσιων σεναρίων κατανομής του νερού από τα Κυβερνητικά Υδατικά Έργα, στη Συμβουλευτική Επιτροπή Διαχείρισης Υδάτων (ΣΕΔΥ) και για έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο
- Οργάνωση/προγραμματισμός και εφαρμογή του εγκεκριμένου σεναρίου κατανομής νερού από τα ΚΥΕ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Ενόψει της κλιματικής αλλαγής, της λειψυδρίας και ξηρασίας, της αύξησης του πληθυσμού, της ανάπτυξης του τουρισμού κ.τ.λ., ο προγραμματισμός και ο σχεδιασμός νέων αναπτυξιακών έργων είναι ζωτικής σημασίας. Η κατασκευή, αναβάθμιση/βελτίωση νέων έργων υποδομής, συμπεριλαμβανομένης της ανόρυξης γεωτρήσεων, για ύδρευση και άρδευση είναι απαραίτητη. Σχετικές είναι οι ακόλουθες δράσεις:

- Αξιολόγηση, ιεράρχηση και προγραμματισμός για ικανοποίηση αναγκών και αιτημάτων
- Αξιολόγηση της βιωσιμότητας προτεινόμενων έργων υποδομής
- Μελέτη/σχεδιασμός έργων υποδομής
- Κατασκευή έργων υποδομής
- Αναβάθμιση/βελτίωση υφιστάμενων έργων υποδομής

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

Η λειτουργία και προληπτική συντήρηση των έργων που έχουν υλοποιηθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών είναι ουσιώδης για τη διασφάλιση της συνεχούς παροχής νερού ύδρευσης, άρδευσης και ανακυκλωμένου, αλλά και τη μεγιστοποίηση της απόδοσης των έργων αυτών βάσει του αρχικού τους σχεδιασμού. Στα πλαίσια αυτά πραγματοποιούνται οι πιο κάτω δράσεις:

- Λειτουργία και συντήρηση βασικών εγκαταστάσεων
- Επιδιόρθωση βλαβών
- Καταρτισμός και εφαρμογή προγράμματος προληπτικής συντήρησης
- Έλεγχος Ασφάλειας Υποδομών

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.4: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ

Στο πλαίσιο μιας βιώσιμης πολιτικής των υδάτων, με στόχο τη βελτίωση των καλών πρακτικών της κατανάλωσης και επαναχρησιμοποίησης του νερού και την ενίσχυση της αποδοτικής χρήσης των υδάτινων πόρων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμου (79(Ι)/2010), του Άρθρου 9 της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα 2000/60/ΕΚ και των σχετικών εθνικών κανονισμών τιμολόγησης του νερού (Κ.Δ.Π. 128/2014, Κ.Δ.Π. 48/2017), προωθούνται οι ακόλουθες δράσεις:

- Μέτρα και εκστρατείες εξοικονόμησης νερού
- Παρακολούθηση/αδειοδότηση της απόληψης νερού από γεωτρήσεις, φράγματα και άλλες πηγές νερού
- Εφαρμογή τιμολογιακής πολιτικής για το νερό

ΣΤΟΧΟΣ 2: ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Για την διασφάλιση της ποιότητας και προστασία των υδάτινων πόρων, των υδατικών σωμάτων και του περιβάλλοντος η ΕΕ έχει αναπτύξει μια ολοκληρωμένη υδατική πολιτική, η οποία ενδυνάμωσε την υφιστάμενη υδατική πολιτική του Κράτους που έχει σταδιακά διαμορφωθεί για να αντιμετωπίζει όχι μόνο τις προκλήσεις που αφορούν την υγεία, αλλά και τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από τους τομείς που χρησιμοποιούν το νερό.

Επίσης, για την προστασία από ρύπανση που σχετίζεται με τους τομείς των υγρών και στερεών αποβλήτων, έχει αναπτυχθεί πολιτική για τη διαχείριση των αστικών λυμάτων και τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων.

Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει ενσωματώσει τις πολιτικές της ΕΕ στην Εθνική της Νομοθεσία.

Στόχος είναι η πλήρης συμμόρφωση της χώρας με το κοινοτικό κεκτημένο στις πιο πάνω πολιτικές της ΕΕ. Για αυτό το Τμήμα έχει υποχρέωση να ενσωματώσει στην υφιστάμενη υδατική πολιτική τις πρόνοιες των πιο κάτω σχετικών Οδηγιών:

- Στον τομέα των υδάτων, στην εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα (ΟΠΥ) 2000/60/ΕΚ και της Οδηγίας για τις Πλημμύρες 2007/60/ΕΚ.

Η ΟΠΥ αποσκοπεί στην προστασία και τη βελτίωση της κατάστασης των υδάτων στην ΕΕ, έχοντας ως βάση την αρχή της ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδάτων σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού. Το βασικό εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας είναι η κατάρτιση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού, το οποίο περιλαμβάνει Πρόγραμμα Μέτρων (ΠΜ) με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και δράσεις για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της Οδηγίας. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται και στην εφαρμογή συναφών Οδηγιών, όπως της Οδηγίας για τις Ουσίες Προτεραιότητας 2008/105/ΕΚ και 2013/39/ΕΕ, της Οδηγίας για τα Υπόγεια Ύδατα 2006/118/ΕΚ και 2014/80/ΕΕ, της Οδηγίας σχετικά με την

ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης 98/83/ΕΚ, κ.τ.λ., καθώς και της σχετικής εθνικής νομοθεσίας για την προστασία, παρακολούθηση και διαχείριση των υδάτινων πόρων.

Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα του υδάτινου οικοσυστήματος, προκειμένου να προσαρμοστεί στην κλιματική αλλαγή και να ληφθούν εντατικά και στοχευμένα μέτρα για τη διαχείριση των καταστροφών και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων ακραίων καιρικών φαινομένων, όπως οι ξηρασίες και οι πλημμύρες. Στα πλαίσια αυτά, επιβάλλεται η εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης της Ξηρασίας, που καταρτίστηκε σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα 2000/60/ΕΚ και η εφαρμογή της Οδηγίας για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, 2007/60/ΕΚ που περιλαμβάνει την κατάρτιση και εφαρμογή Σχεδίου Διαχείρισης των Κινδύνων Πλημμύρας για τη χώρα.

Παρατηρείται καθυστέρηση στην υλοποίηση των Προγραμμάτων Μέτρων των δύο Οδηγιών λόγω του περιορισμένου Κρατικού Προϋπολογισμού και της υποστελέχωσης του Τμήματος.

- Στον τομέα των υγρών αποβλήτων, στην εφαρμογή της Οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων 91/271/ΕΟΚ.

Η υλοποίηση αποχετευτικών συστημάτων για τη διαχείριση των αστικών λυμάτων στα πλαίσια της Οδηγίας, συμβάλει στην αντιμετώπιση αποχετευτικών προβλημάτων που προκύπτουν λόγω υπερχειλίσης των απορροφητικών λάκκων, από τους οποίους προκαλείται ρύπανση και μόλυνση του υπεδάφους και των υπόγειων υδάτων, λόγω της διήθησης των λυμάτων στο υπέδαφος. Επιπρόσθετα προκύπτουν σημαντικά οφέλη από τη λειτουργία των κεντρικών αποχετευτικών συστημάτων, όπως η παραγωγή ανακυκλωμένου νερού και λάσπης, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εδαφοβελτιωτικό. Παρατηρείται καθυστέρηση στην υλοποίηση του Προγράμματος Εφαρμογής της Κύπρου, που καταρτίστηκε σύμφωνα με την Οδηγία, κυρίως λόγω του περιορισμένου Κρατικού Προϋπολογισμού, διαδικαστικών προβλημάτων που σχετίζονται με τις διαδικασίες απαλλοτρίωσης και προσφυγών από προσφέροντες, καθώς και της μη αποδοχής χωροθέτησης των έργων υποδομής από τις Κοινότητες.

- Στον τομέα των στερεών αποβλήτων, στην συνεισφορά για την εφαρμογή της Οδηγίας 2008/98 / ΕΚ για τα Απόβλητα και της Οδηγίας 1999/31/ΕΚ περί Υγειονομικής Ταφής των Αποβλήτων.

Η Διαχείριση των Στερεών Αποβλήτων θα συμβάλει στη μείωση των προβλημάτων υγείας και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, και ειδικότερα στην προστασία των υδάτων από τη ρύπανση των στραγγισμάτων.

Παρά το γεγονός ότι η συμμόρφωση με την πολιτική αποβλήτων της ΕΕ και η στρατηγική για την εφαρμογή της πολιτικής αυτής εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Τμήματος Περιβάλλοντος, το ΤΑΥ έχει από το 2015 αναλάβει την δημιουργία έργων υποδομής για τη διαχείριση των στερεών οικιακών απορριμμάτων που καθορίζονται στην Εθνική Στρατηγική Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων (ΣΔΔΑ) 2015-2021, τα αντίστοιχα Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΣΔΑ) και τον σχεδιασμό που προωθεί ο Επίτροπος Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Τρόδους (ΑΟΚΤ). Περαιτέρω, το ΤΑΥ ενεργεί ως Τεχνικός Σύμβουλος στα επαρχιακά Συμβούλια Εκμετάλλευσης Χώρων Διάθεσης ή Αξιοποίησης Οικιακών Αποβλήτων.

Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στην συμπερίληψη της επένδυσης που αφορά στην Επέκταση του Εθνικού Δικτύου Πράσινων Σημείων και δημιουργία Δικτύου Σημείων Συλλογής και

ανακύκλωσης, η οποία εντάχθηκε στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που εγκρίθηκε από την ΕΕ.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2.1: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ

Για την εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με την προστασία των υδάτινων πόρων και των υδατικών σωμάτων και τη μείωση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, εφαρμόζονται οι ακόλουθες δράσεις:

- Εφαρμογή Σχεδίου Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού (ΣΔΛΑΠ), Σχεδίου Διαχείρισης της Ξηρασίας (ΣΔΞ) και του σχετικού Προγράμματος Μέτρων (ΠΜ)
- Σχεδιασμός και διεκπεραίωση προγραμμάτων παρακολούθησης της οικολογικής, χημικής και της χημικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων σε ποταμούς, λίμνες και ταμιευτήρες νερού
- Σχεδιασμός και διεκπεραίωση προγραμμάτων παρακολούθησης της ποιοτικής και ποσοτικής κατάστασης των υπόγειων υδάτων
- Συλλογή, αξιολόγηση, επεξεργασία, καταχώρηση των στοιχείων παρακολούθησης και των αποτελεσμάτων στη σχετική βάση δεδομένων του ΤΑΥ
- Εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία των υδατικών σωμάτων
- Αξιολόγηση προς έγκριση αιτήσεων για αναπτύξεις σε περιοχές που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά τα υδατορέματα, τις ποτάμιες ροές, την ποιοτική και ποσοτική κατάσταση των υδάτων, την ασφαλή διοχέτευση πλημμυρικών ροών και τα ποτάμια οικοσυστήματα
- Εφαρμογή των προνοιών του περί Αξιολόγησης, Διαχείρισης και Αντιμετώπισης των Κινδύνων Πλημμύρας Νόμου
- Μελέτη/σχεδιασμός και κατασκευή έργων προστασίας υδάτινων πόρων
- Μελέτη/σχεδιασμός και κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων και έργων όμβριων υδάτων

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2.2: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Για την εφαρμογή της νομοθεσίας για την διαχείριση υγρών αποβλήτων και την συνεισφορά στην εφαρμογή της νομοθεσίας για την διαχείριση στερεών αποβλήτων, εφαρμόζονται οι ακόλουθες δράσεις:

- Μελέτη/σχεδιασμός και κατασκευή αποχετευτικών έργων
- Λειτουργία και συντήρηση αποχετευτικών έργων
- Συνεισφορά στην δημιουργία έργων υποδομής για την διαχείριση στερεών αποβλήτων
- Λειτουργία και συντήρηση έργων υποδομής για την διαχείριση στερεών αποβλήτων

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Περιγραφή
Σ1: ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΕ ΝΕΡΟ ΜΕ ΒΙΩΣΙΜΟ ΤΡΟΠΟ	ΔΕ01: Ποσοστό της ετήσιας προμήθειας νερού ύδρευσης σε σχέση με τη ζήτηση	Ο Δείκτης αυτός υπολογίζεται ως ποσοστό από τα ακόλουθα στοιχεία: <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Ο μέγιστος όγκος της ετήσιας παροχής νερού ύδρευσης στις ελεγχόμενες από το Κράτος περιοχές (χονδρική πώληση από το ΤΑΥ συν ποσότητες άντλησης από άλλες πηγές), σε επίπεδο διοχέτευσης στις δεξαμενές των Τοπικών Αρχών, μετρούμενος σε εκατομμύρια m³/έτος • Παρονομαστής: Ο μέγιστος όγκος της ετήσιας ζήτησης νερού ύδρευσης, σε επίπεδο τελικού καταναλωτή, στις ελεγχόμενες από το Κράτος περιοχές, μετρούμενη σε εκατομμύρια m³/έτος
	ΔΕ02: Ποσοστό της ετήσιας προμήθειας νερού άρδευσης σε σχέση με τη ζήτηση	Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως ποσοστό από τα ακόλουθα στοιχεία: <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Ο μέγιστος όγκος της ετήσιας προμήθειας νερού άρδευσης, μετρούμενος σε εκατομμύρια m³/έτος • Παρονομαστής: Ο μέγιστος όγκος της ετήσιας ζήτησης νερού άρδευσης, μετρούμενη σε εκατομμύρια m³/έτος
Δ1.1: Παρακολούθηση, εκτίμηση και ορθολογική διαχείριση των διαθέσιμων αποθεμάτων νερού	ΔΑ01: Ποσοστό (%) της ετήσιας ποσότητας νερού που παραχωρήθηκε από τα ΚΥΕ σε σχέση με την ετήσια ποσότητα του σεναρίου κατανομής νερού στα ΚΥΕ	Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως ποσοστό από τα ακόλουθα στοιχεία: <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής : Η ετήσια ποσότητα νερού (m³) που παραχωρήθηκε από τα ΚΥΕ • Παρονομαστής: Η ετήσια ποσότητα νερού (m³) που θα έπρεπε να είχε παραχωρηθεί από τα ΚΥΕ σύμφωνα με το εγκεκριμένο σενάριο
Δ1.2: Ενίσχυση της παροχής νερού για κάλυψη των αναγκών	ΔΑ01: Η συνολική ετήσια ποσοστιαία αύξηση της παροχетеυτικότητας των υποδομών άντλησης και μεταφοράς	Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως ποσοστό από τα ακόλουθα στοιχεία: <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Η μεταβολή της ονομαστικής παροχетеυτικότητας των υποδομών μεταφοράς και άντλησης νερού ΤΑΥ που βρίσκεται σε λειτουργία το τρέχον έτος • Παρονομαστής: Η ονομαστική παροχетеυτικότητα των υποδομών μεταφοράς και άντλησης νερού ΤΑΥ που βρίσκεται σε λειτουργία το έτος βάσης Ο δείκτης θα είναι το άθροισμα των επιμέρους δεικτών ανά κατηγορία υποδομής (ύδρευσης, άρδευσης & ανακυκλωμένου νερού) που θα υπολογίζονται, ανά κατηγορία
Δ1.3: Λειτουργία, συντήρηση και	ΔΑ01: Η ετήσια διαθεσιμότητα/αξιοπισ	Ο δείκτης αυτός θα μετρά τη συνολική διαθεσιμότητα/αξιοπιστία του συστήματος των έργων υποδομής του Τμήματος και θα υπολογίζεται σύμφωνα με τον πιο κάτω τύπο:

<p>ασφάλεια υφιστάμενων έργων υποδομής</p>	<p>τία του συστήματος των έργων υποδομής</p>	$\Delta A = \sum_{i=1}^n (v_i x_i)$ <p>όπου:</p> <p>i = αύξων αριθμός βλάβης</p> <p>υ_i = ποσοστό της συγκεκριμένης υποδομής που τίθεται εκτός λειτουργίας λόγω της i βλάβης.</p> <p>χ_i = συνολικός χρόνος που το ποσοστό υ_i της υποδομής παραμένει εκτός λειτουργίας</p> <p>n = συνολικός αριθμός ετήσιων βλαβών</p> <p>Ο στόχος είναι η ετήσια μείωση του δείκτη.</p>
<p><u>Δ1.4:</u></p> <p>Πρώθηση της αποδοτικής χρήσης των υδάτινων πόρων</p>	<p><u>ΔΑ01:</u></p> <p>Ποσοστό (%) μείωσης του ατιμολόγητου νερού στην άρδευση</p>	<p>Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως ποσοστό (%) από τα ακόλουθα στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Η ετήσια τιμολογημένη (τελική κατανάλωση) του νερού άρδευσης από τα Κυβερνητικά Υδατικά Έργα και δίκτυα διανομής ανακυκλωμένου νερού, μετρούμενη σε m³ • Παρονομαστής: Η ετήσια μετρημένη ποσότητα του νερού άρδευσης που παρέχεται από τα Κυβερνητικά Υδατικά Έργα και τα δίκτυα διανομής ανακυκλωμένου νερού (σε επίπεδο κεντρικών μετρητών) μετρούμενη σε m³

<p><u>Σ2:</u></p> <p>ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ</p>	<p><u>ΔΕ01:</u></p> <p>Ο βαθμός επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων, όπως ορίζεται από την εθνική νομοθεσία</p>	<p>Ο δείκτης αυτός είναι ο σταθμισμένος μέσος όρος των πέντε (5) επιμέρους δεικτών (δηλαδή των δεικτών που αφορούν τα Υπόγεια Ύδατα (ΥΥ) (χημικό), Ποταμοί (χημική), Ποταμοί (βιολογική), Λίμνες (χημική) και Λίμνες (βιολογική)). Κάθε επιμέρους δείκτης υπολογίζεται ως η ποσοστιαία (%) διαφορά μεταξύ του καθεστώτος του έτους για το συγκεκριμένο είδος και του αντίστοιχου από τη γραμμή βάσης. Η στάθμιση γίνεται με βάση τον αριθμό των σημείων ελέγχου σε κάθε δίκτυο.</p> <p>Η προσπάθεια είναι να επιτυγχάνεται μια βελτίωση κάθε χρόνο, δηλαδή, ο σταθμισμένος μέσος όρος να είναι θετικός και να αυξάνεται κάθε χρόνο.</p> <p>Κάθε χρόνο για μία "Επιτυχία", ο σταθμισμένος μέσος όρος θα πρέπει να βελτιωθεί ή τουλάχιστον να παραμείνει μηδέν (δηλαδή χωρίς χειροτέρευση). Εάν ο σταθμισμένος μέσος όρος είναι αρνητικός με περισσότερες από 2 μονάδες*, τότε θα είναι μια "Αποτυχία".</p> <p>* Οι μονάδες ρυθμίζονται με την κρίση των εμπειρογνομόνων και έχουν οριστεί να λαμβάνουν υπόψη:</p> <ul style="list-style-type: none"> • κάποιες αλλαγές στο δίκτυο (προσθήκη ή αφαίρεση των σημείων παρακολούθησης), η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε αύξηση των σημείων που δεν περνούν το καθορισμένο όριο, • τις αιφνίδιες επιδράσεις κάποιας νέας πίεσης στο υδάτινο σώμα,
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • συνέπειες από την ξηρασία. <p>Σημειώνεται ότι, ο δείκτης ένεκα του χαμηλού ρυθμού δράσης των μέτρων θα υπολογίζεται κάθε τρία χρόνια.</p>
	<p>ΔΕ02:</p> <p>Ποσοστό (%) Συμμόρφωσης ως προς τον ισοδύναμο πληθυσμό ο οποίος επεξεργάζεται μέσω Δικτύου Συλλογής ή/και Μεμονωμένα ή άλλα Κατάλληλα Συστήματα</p>	<p>Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως ποσοστό από τα ακόλουθα στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Ο Ισοδύναμος Πληθυσμός (ι.π.) των Αστικών και Αγροτικών Οικισμών ο οποίος επεξεργάζεται μέσω Δικτύου Συλλογής ή/και Μεμονωμένα ή άλλα Κατάλληλα Συστήματα για το συγκεκριμένο έτος αναφοράς που αναθεωρείται κάθε διετία σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ) για την Έκθεση, σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 15 της εν λόγω Οδηγίας. (Το εκάστοτε έτος αναφοράς είναι δύο χρόνια πίσω από το παρών έτος) • Παρονομαστής: Ο συνολικός ισοδύναμος πληθυσμός (ι.π.) των Αστικών και Αγροτικών Οικισμών που εμπίπτουν στις πρόνοιες της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ για την Επεξεργασία Αστικών Λυμάτων και που συμπεριλαμβάνονται στο Εθνικό Πρόγραμμα Εφαρμογής, σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 17 της εν λόγω Οδηγίας <p>Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την ΕΕ συμμορφούμενος οικισμός θεωρείται μόνο όταν το φορτίο του οικισμού (ι.π.) επεξεργάζεται 100%</p>
<p>Δ2.1:</p> <p>Εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με την προστασία των υδάτινων πόρων και των υδατικών σωμάτων και τη μείωση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας</p>	<p>ΔΑ01:</p> <p>Ποσοστό (%) των ετησίως προγραμματισμένων μέτρων των Σχεδίων Διαχείρισης των Κινδύνων Πλημμύρας που εφαρμόζονται</p>	<p>Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως ποσοστό από τα ακόλουθα στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Ο ετήσιος αριθμός των μέτρων του ΤΑΥ που εφαρμόστηκαν • Παρονομαστής: Ο συνολικός αριθμός των μέτρων του ΤΑΥ που περιλαμβάνονται στα Σχέδια Διαχείρισης των Κινδύνων Πλημμύρας
<p>Δ2.2:</p> <p>Εφαρμογή της νομοθεσίας για την διαχείριση υγρών αποβλήτων και συνεισφορά στην εφαρμογή της νομοθεσίας για την διαχείριση στερεών αποβλήτων</p>	<p>ΔΑ01:</p> <p>Ποσοστό ολοκλήρωσης των οροσήμων για την υλοποίηση των απαιτούμενων μέτρων/έργων/συμβάσεων που καθορίζονται στα Εθνικά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων και τα Προγράμματα για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων</p>	<p>Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως ποσοστό από τα ακόλουθα στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Ο αριθμός των οροσήμων που έχουν επιτευχθεί όσον αφορά τις συμβάσεις που έχουν προκηρυχθεί, ανατεθεί και ολοκληρωθεί • Παρονομαστής: 3 x το μέγιστο αριθμό των συμβάσεων που απαιτούνται για την εφαρμογή των μέτρων/σχεδίων που προβλέπονται στα Εθνικά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων και τα Προγράμματα για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων και έχουν αναληφθεί από το ΤΑΥ <p>* Για κάθε σύμβαση υπάρχει το ορόσημο τριών (3) βημάτων που αφορά την προκήρυξη, την ανάθεση και την ολοκλήρωση της σύμβασης</p>

ΣΤΟΧΟΣ 1: ΠΑΡΟΧΗ ΑΞΙΟΠΙΣΤΗΣ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΕΩΚΙΝΔΥΝΟΥΣ.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η γνώση των γεωλογικών συνθηκών αποτελεί βασικό εργαλείο για το σχεδιασμό των αναπτυξιακών έργων, τη χάραξη πολιτικής όσον αφορά στην αιεφόρο ανάπτυξη και αποδοτική χρήση των ορυκτών και υδατικών πόρων και των υδρογονανθράκων και γενικότερα στην προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Η γεωλογική γνώση αξιοποιείται μεταξύ άλλων για τον πολεοδομικό σχεδιασμό, το σχεδιασμό και την κατασκευή έργων υποδομής, την ανάπτυξη και προστασία των φυσικών πόρων και την προστασία από τους γεωκινδύνους.

Έχει εκπονηθεί λεπτομερής γεωλογική χαρτογράφηση και κατασκευή γεωλογικών χαρτών σε διάφορες κλίμακες, από 1:10.000 έως 1:31.000, για μεγάλο τμήμα (54% περίπου) του εδάφους της Κύπρου. Το ποσοστό της Κύπρου, που καλύπτεται από γεωλογικούς χάρτες κλίμακας 1:25.000, ανέρχεται σε 10% περίπου. Συνεχίζουν, όμως, να υπάρχουν περιοχές με ανεπαρκείς γεωλογικές πληροφορίες, ενώ παρουσιάζεται έλλειψη γνώσης της γεωλογίας και των τεκτονικών δόμων της περιοχής της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Κύπρου (ΑΟΖ). Συνεπώς, θα δοθεί προτεραιότητα στην επέκταση της γεωλογικής χαρτογράφησης και στη διεύρυνση της γεωλογικής γνώσης της Κύπρου, με έμφαση στην περιοχή της ΑΟΖ, μέσω ενδομηματικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων, καθώς και διεθνών συνεργασιών με πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα. Έμφαση θα δοθεί στη συνεργασία με τον Οργανισμό των Ευρωπαϊκών Γεωλογικών Υπηρεσιών.

Πρωθούνται δράσεις που σχετίζονται με την έρευνα και αξιολόγηση των ορυκτών πόρων και την αποκατάσταση των χώρων εξόρυξής τους. Πιο συγκεκριμένα, στη βάση της πολιτικής για την αιεφόρο ανάπτυξη των ορυκτών πόρων, η οποία προσαρμόζεται ανάλογα με τις υφιστάμενες ανάγκες της βιομηχανίας και τα σχεδιαζόμενα έργα υποδομής, εκπονούνται ερευνητικά προγράμματα για εντοπισμό και χαρακτηρισμό νέων αποθεμάτων ορυκτών πόρων. Έχει τεκμηριωθεί πως υπάρχει ανεπάρκεια αδειοδοτημένων χώρων / αποθεμάτων κατάλληλου πετρώματος για εξόρυξη ογκολίθων για θαλάσσια κατασκευαστικά έργα, καθώς και αδειοδοτημένων αποθεμάτων πρώτης ύλης για παραγωγή αδρανών υλικών στην επαρχία Πάφου. Ως εκ τούτου, η έρευνα συνεχίζει να επικεντρώνεται στην εξεύρεση και αξιολόγηση τέτοιων αποθεμάτων για κάλυψη των παγκύπριων αναγκών. Επιπρόσθετα διεξάγονται έρευνες για χαρακτηρισμό και άλλων βιομηχανικών ορυκτών.

Ολοκληρώθηκε το μεγαλύτερο μέρος των εργασιών αποκατάστασης του περιβάλλοντος του χώρου του μεταλλείου Αμιάντου. Όμως, υπάρχουν άλλα 25 εγκαταλελειμμένα μεταλλεία μεικτών θειούχων, που χρήζουν αξιολόγησης και αποκατάστασης. Η δράση αυτή αποτελεί υποχρέωση και στο πλαίσιο του προγράμματος μέτρων για εφαρμογή των υποχρεώσεων που απορρέουν από την Οδηγία Πλαίσιο

για τα Ύδατα (2000/60/ΕΚ) και την Οδηγία για τη Διαχείριση των Αποβλήτων της Εξορυκτικής Βιομηχανίας (2006/21/ΕΚ) καθώς και από τις πρόνοιες της κυκλικής οικονομίας.

Γίνεται παρακολούθηση της αγοράς των αδρανών υλικών και αξιολόγηση της ποιότητάς τους, στο πλαίσιο της επιτήρησης της αγοράς, στηρίζοντας τεχνικά την αρμόδια αρχή (Υπουργείο Εσωτερικών). Η συνεισφορά αυτή μπορεί να αναβαθμιστεί περαιτέρω, ώστε να υπάρξει συνεχής βελτίωση της ποιότητας των αδρανών υλικών.

Πρωθούνται δράσεις που σχετίζονται με την έρευνα, ανάπτυξη, παρακολούθηση, αξιολόγηση και προστασία των υπόγειων υδατικών πόρων, ειδικότερα σε σχέση με την εφαρμογή σχετικής κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας, καθώς επίσης ενισχύεται η ύδρευση των κοινοτήτων, που δεν είναι συνδεδεμένες με κυβερνητικά υδρευτικά έργα.

Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της κατάστασης των νερών γίνεται ειδικότερα σε σχέση με την Οδηγία της νιτρορύπανσης (1991/676/ΕΟΚ) και την Οδηγία για την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση (2006/118/ΕΚ). Επίσης, υπάρχει συνδρομή στην κατεύθυνση της εφαρμογής προνοιών της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα (2000/60/ΕΚ).

Η κατάσταση των υπόγειων νερών παρουσιάζει σοβαρά ποιοτικά και ποσοτικά προβλήματα. Συγκεκριμένα, οι παράκτιοι υδροφόροι έχουν υποστεί υφαλμύριση, σχεδόν όλοι οι υδροφόροι υπεραντλούνται και υφίστανται προβλήματα νιτρορύπανσης, κυρίως λόγω των γεωργικών πρακτικών. Έχουν καθοριστεί επτά περιοχές ευπρόσβλητες σε νιτρορύπανση, όπου γίνεται λεπτομερέστερη παρακολούθησή τους.

Εκπονούνται μελέτες και ανορύσσονται υδρογεωτρήσεις για κάλυψη υδρευτικών αναγκών στις ορεινές και ημιορεινές κοινότητες, που δεν καλύπτονται από τα κρατικά υδατικά έργα. Λόγω της παρατεταμένης λειψυδρίας των προηγούμενων χρόνων, της υπεράντλησης και της ρύπανσης τμημάτων των υδροφόρων, παρουσιάζονται αυξημένες ανάγκες για ανόρυξη νέων υδρευτικών γεωτρήσεων. Γεωτρήσεις ανορύσσονται και για σκοπούς παρακολούθησης των υπόγειων νερών. Εκπονούνται επίσης εξειδικευμένες υδρογεωλογικές μελέτες για καθορισμό ζωνών προστασίας των υδρευτικών γεωτρήσεων. Από τις 400 περίπου υδρευτικές γεωτρήσεις, που λειτουργούν, έγιναν τέτοιες μελέτες για τις 351 γεωτρήσεις.

Εξακολουθούν να παρατηρούνται σοβαρά προβλήματα στο διατηρητικό πρόγραμμα, λόγω της υποστελέχωσης και του μεγάλου μέσου όρου ηλικίας του προσωπικού των εργοταξίων, παρά την πρόσληψη τριών νέων διατηρητών.

Η Κύπρος βρίσκεται σε σεισμογενή περιοχή και παράλληλα διαθέτει περίπλοκη τεκτονική δομή και προβληματικά πετρώματα και εδάφη. Για το σκοπό αυτό δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση της ασφάλειας του πολίτη και του δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος από τους γεωκινδύνους. Ως εκ τούτου, παρακολουθούνται και αξιολογούνται η σεισμικότητα, οι κατολισθήσεις, οι βραχοπτώσεις, οι καθιζήσεις, τα διογκούμενα εδάφη κ.α.. Περαιτέρω, συντονίζονται τα θέματα που αφορούν τον κίνδυνο και την προστασία της χώρας από το τσουνάμι.

Η εντονότερη σεισμικότητα εκδηλώνεται στον υποθαλάσσιο χώρο, νοτιοδυτικά της Πάφου, και σε περιοχές του χερσαίου χώρου όπου παρατηρούνται ενεργά ρήγματα. Οι περιοχές με την ψηλότερη γεωλογική επικινδυνότητα βρίσκονται στην Επαρχία Πάφου, όπου η υψηλή σεισμικότητα συνδυάζεται με δυσμενείς γεωλογικές συνθήκες.

Η σεισμικότητα του ευρύτερου χώρου της Κύπρου παρακολουθείται μέσω σύγχρονου σεισμολογικού δικτύου το οποίο σήμερα αποτελείται από έντεκα υπαίθριους και δύο υποθαλάσσιους σεισμολογικούς σταθμούς και δύο σεισμολογικά κέντρα τα οποία βρίσκονται σε συνεχή αναβάθμιση, ακολουθώντας τις παγκόσμιες εξελίξεις στον τομέα της σεισμομετρίας. Μέσω των καταγραφών του δικτύου αυτού αξιολογείται η σεισμικότητα και εκτιμάται η σεισμική επικινδυνότητα. Ενδείκνυται, όπως τα δεδομένα αυτά τυγχάνουν περαιτέρω επεξεργασίας και ανάλυσης, ώστε να μελετηθεί το γεωδυναμικό καθεστώς της περιοχής. Εξακολουθεί να βρίσκεται σε εξέλιξη ερευνητική εργασία (σε συνεργασία με το Imperial College του Λονδίνου) με στόχο τη σεισμική τομογραφική απεικόνιση του φλοιού και ανώτερου μανδύα της Κύπρου με ιδιαίτερη έμφαση στη δομή του οφιολιθικού συμπλέγματος Τροόδους και έχουν επιπρόσθετα αρχίσει, μέσω της ίδιας συνεργασίας, άλλες δύο ερευνητικές εργασίες σε συναφή θέματα. Βρίσκεται επίσης σε εξέλιξη, σε συνεργασία με το ΤΕΠΑΚ, η δημιουργία παγκύπριου, μόνιμου δικτύου GPS σε σύζευξη με το σεισμολογικό δίκτυο του Τμήματος.

Το βασικό εθνικό σεισμολογικό δίκτυο της Κύπρου βρίσκεται σε περίοδο επέκτασης του με επιπρόσθετους κύριους σεισμολογικούς σταθμούς. Παράλληλα το Τμήμα λειτουργεί σε διάφορες περιοχές της Κύπρου τόσο προσωρινά όσο και μόνιμα σεισμολογικά δίκτυα με σταθμούς καταγραφής της εδαφικής επιτάχυνσης, γεγονός που συμβάλλει ουσιαστικά στην αξιολόγηση των επιπτώσεων των σεισμών στο δομημένο περιβάλλον και στην αναβάθμιση των αντισεισμικών μέτρων της χώρας. Το φαινόμενο των κατολισθήσεων μελετάται με σειρά δράσεων, κυρίως στην επαρχία Πάφου, όπου οι λιθολογικές, τεκτονικές και τοπογραφικές συνθήκες ευνοούν την εκδήλωσή τους. Περαιτέρω, ολοκληρώθηκαν μικροζωνικές μελέτες σε όλες τις μεγάλες αστικές περιοχές, με τελευταία αυτή της ελεύθερης Αμμοχώστου, η οποία ολοκληρώθηκε το 2019. Προγραμματίζεται εκπόνηση μικροζωνικής μελέτης και για την ευρύτερη περιοχή της Πόλεως Χρυσοχούς με έναρξη εντός του 2022.

Κατασκευάζονται και δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος, χάρτες γεωλογικής καταλληλότητας, με έμφαση σε δομημένες περιοχές και σε περιοχές με προβληματικά εδάφη. Οι χάρτες αυτοί συμβάλουν στον ορθό πολεοδομικό σχεδιασμό και στον ασφαλή σχεδιασμό και υλοποίηση κατασκευών, αλλά κυρίως στη σωστή και εύκολα προσβάσιμη πληροφόρηση του πολίτη και του μελετητή. Υπάρχει ανάγκη για πιο συστηματική μελέτη των γεωκινδύνων και για κάλυψη όλων των προβληματικών περιοχών με χάρτες γεωλογικής καταλληλότητας, αφού το ποσοστό κάλυψης με τους εν λόγω χάρτες ανέρχεται μόλις στο 39.3% της νήσου.

Εκπονούνται γεωλογικές / γεωτεχνικές μελέτες για έργα υποδομής, όπως οδικά, υδατικά, κτηριακές εγκαταστάσεις, λιμενικές εγκαταστάσεις, αεροδιάδρομους και κοιμητήρια. Περαιτέρω, γίνεται αξιολόγηση της κατάστασης του κύριου και επαρχιακού οδικού δικτύου, ώστε να λαμβάνονται προληπτικά σταθεροποιητικά μέτρα εκεί που χρειάζεται.

Αναλαμβάνονται δράσεις για τη μελέτη, τεκμηρίωση, ανάδειξη και προστασία των σημαντικών γεωτόπων του νησιού και γενικότερα για την προστασία και ανάδειξη της γεωλογικής και μεταλλευτικής κληρονομιάς. Τα δύο προηγούμενα χρόνια (2020 - 2021) δεν πραγματοποιήθηκε καμία παλαιοντολογική ανασκαφή νάνων ιπποπόταμων στην περιοχή της Αγίας Νάπας λόγω της Πανδημίας του COVID-19. Η ανασκαφική δραστηριότητα θα συνεχιστεί με το πέρας της πανδημίας. Επίσης, αναλαμβάνονται δράσεις για εμπλουτισμό του θεματικού τουριστικού προϊόντος της Κύπρου, με ιδιαίτερη έμφαση στο Γεωπάρκο Τροόδους και ειδικότερα για την προστασία και ανάδειξη των γεωτόπων του.

Όσο αφορά τη διεκπεραίωση γεωφυσικών ερευνών, το Τμήμα έχει προβεί σε σχετική αναδιάρθρωση του ανθρώπινου δυναμικού και σε σχεδιασμό αναβάθμισης του απαραίτητου εξοπλισμού για την ομαλή συνέχιση διεξαγωγής γεωφυσικών επισκοπήσεων, οι οποίες εκτελούνται υποβοηθητικά προς διάφορες άλλες δραστηριότητες του Τμήματος.

Έχει ρυθμιστεί η εκπόνηση γεωλογικών επισκοπήσεων, στη βάση του περί των Γεωλογικών Επισκοπήσεων Νόμου του 2013 (Ν.140(Ι)/2013) με χορήγηση σχετικών αδειών. Οι περισσότερες άδειες έχουν χορηγηθεί εντός της περιοχής της Κυπριακής ΑΟΖ. Με τον ίδιο Νόμο έχει ρυθμιστεί η χρήση κυβερνητικών γεωτρήσεων με χορήγηση σχετικών αδειών. Οι άδειες αυτές χορηγούνται κυρίως για σκοπούς ύδρευσης των κοινοτήτων.

Όσον αφορά στα οριζόντια θέματα, αναμένεται η υλοποίηση σχετικής απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου για ενοποίηση της Υπηρεσίας Μεταλλείων με το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, για σκοπούς εξοικονόμησης πόρων.

Περαιτέρω, με την παράδοση της νέας αποθήκης γεωλογικών δειγμάτων στην περιοχή Αθαλάσσης, άρχισε η μεταφορά των γεωλογικών δειγμάτων από τις ερευνητικές γεωτρήσεις, και θα συμπεριλαμβάνουν και αυτές που ανορύσσονται εντός της Κυπριακής ΑΟΖ.

Επίσης, αναβαθμίστηκαν οι εργαστηριακές υποδομές του Χημείου του Τμήματος, καθώς επίσης υπήρξε μερική αναβάθμιση των υποδομών του εργαστηρίου Μηχανικής Γεωλογίας και Βιομηχανικών Ορυκτών.

Βρίσκεται επίσης σε εξέλιξη η πλήρης αναβάθμιση του Συστήματος Γεωγραφικών Πληροφοριών (GIS) του Τμήματος, ενώ έχει ολοκληρωθεί ο πλήρης ανασχεδιασμός και αναβάθμιση της ιστοσελίδας του. Έχει επίσης ολοκληρωθεί η πλήρης ανανέωση του μηχανογραφικού εξοπλισμού του Τμήματος.

Τέλος, βρίσκεται σε εξέλιξη ανανέωση του διατρητικού στόλου του Τμήματος, αλλά θα πρέπει παράλληλα να επιλυθούν προβλήματα στελέχωσης, συμπεριλαμβανομένων των ωρομίσθιων θέσεων στα γεωτρητικά εργοτάξια.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: Γεωλογική Χαρτογράφηση

Συνέχιση της γεωλογικής χαρτογράφησης, στην περιοχή Αγίας Νάπας – Παραλιμνίου σε κλίμακα 1:25.000, με υπαίθρια εργασία και συλλογή δειγμάτων για γεωχρονολογήσεις. Απώτερος στόχος είναι σταδιακά να καλυφθεί ολόκληρο το νησί με λεπτομερείς γεωλογικούς χάρτες. Παράλληλα, μέσω ενδομηματικών προγραμμάτων, διεθνών συνεργασιών με πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα καθώς και συμμετοχή σε προγράμματα και συνεργασίες κυρίως με τις ευρωπαϊκές γεωλογικές υπηρεσίες, θα συμπληρωθεί σταδιακά η γεωλογική γνώση της Κύπρου συμπεριλαμβανομένης και της περιοχής της Κυπριακής ΑΟΖ. Επίσης, θα ενδυναμωθούν οι διεθνείς και περιφερειακές συνεργασίες για ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων στα γεωπεριβαλλοντικά θέματα και θα παρέχεται εμπειρογνωμοσύνη σε θέματα γεωλογίας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: Έρευνα για Ορυκτούς Πόρους

Συνέχιση της έρευνας για εντοπισμό και αξιολόγηση των ορυκτών πόρων και χαρακτηρισμό νέων αποθεμάτων για κάλυψη των αναγκών της βιομηχανίας σε σκύρα, ογκόλιθους και βιομηχανικά ορυκτά. Η προσπάθεια θα επικεντρωθεί στην κάλυψη των αναγκών σε ογκόλιθους για την κατασκευή παράκτιων έργων υποδομής, που θα εξυπηρετήσουν, μεταξύ άλλων, την κατασκευή των έργων αξιοποίησης των υδρογονανθράκων καθώς και προστασία της ακτογραμμής από τη διάβρωση, λόγω της κλιματικής αλλαγής. Παράλληλα, βρίσκεται σε εξέλιξη η Στρατηγική Μελέτη για την Αειφόρο Λατομική και Μεταλλευτική Βιομηχανία, που θα καλύψει τις ανάγκες για την περίοδο 2020-2050. Παράλληλα, συνεχίζει η δράση της αξιολόγησης της δυνατότητας οικονομικής εκμετάλλευσης των στείρων υλικών και του χαμηλής περιεκτικότητας μεταλλεύματος των εγκαταλελειμμένων μεταλλείων. Επιπλέον, θα συνεχιστεί η επιτήρηση της αγοράς αδρανών υλικών με δειγματοληψίες στους χώρους παραγωγής και χρήσης τους και θα παρέχεται εμπειρογνωμοσύνη σε θέματα ορυκτών πόρων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: Αξιολόγηση των Υπόγειων Υδατικών Πόρων

Συνέχιση της μελέτης, παρακολούθησης και προστασίας των υπόγειων υδατικών πόρων, ειδικότερα στο πλαίσιο εφαρμογής των υποχρεώσεων που απορρέουν από την οδηγία για τη νιτρορύπανση και την οδηγία για τα υπόγεια νερά, καθώς επίσης σε σχέση με πρόνοιες της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα. Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα θα συνεχίσει να συμβάλει στην υλοποίηση του Προγράμματος Μέτρων του 2^{ου} και 3^{ου} Σχεδίου Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Κύπρου, θα συνεχίζουν να λειτουργούν, να επικαιροποιούνται και να αναβαθμίζονται τα δίκτυα παρακολούθησης της ποιοτικής κατάστασης των υπόγειων νερών (220 σταθμοί) και το αυτογραφικό δίκτυο παρακολούθησης κυρίως της ποσοτικής

κατάστασης των υπόγειων νερών (80 σταθμοί), καθώς επίσης η εκπόνηση αναλύσεων στο χημικό εργαστήριο του Τμήματος. Περαιτέρω, θα συνεχιστεί η εκπόνηση μελετών για καθορισμό ζωνών προστασίας των υδρευτικών γεωτρήσεων και θα παρέχεται εμπειρογνωμοσύνη σε θέματα υδατικών πόρων. Τέλος, θα συνεχιστεί η υλοποίηση δράσεων που σχετίζονται με την υδρογεωλογική έρευνα συμπεριλαμβανομένου της ανόρυξης ερευνητικών και παραγωγικών υδρογεωτρήσεων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.4: Ενίσχυση της Ασφάλειας των Πολιτών και του Φυσικού Περιβάλλοντος από τους Γεωκίνδυνους

Συνέχιση της παρακολούθησης της σεισμικότητας του ευρύτερου χώρου της Κύπρου, μέσω της λειτουργίας σεισμολογικών δικτύων του Τμήματος, τα οποία βρίσκονται σε συνεχή αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό. Η σεισμικότητα καταγράφεται σε συνεχή βάση και γίνεται επεξεργασία και αξιολόγηση των δεδομένων όλων των σεισμών που καταγράφονται, με σκοπό τη μελέτη του γεωδυναμικού καθεστώτος της ευρύτερης περιοχής. Θα συντονίζονται επίσης τα θέματα αναφορικά με τον κίνδυνο και την προστασία της χώρας από το τσουνάμι, καθώς επίσης θα συνεχιστεί η συμβολή στην παρακολούθηση αναφορικά με τις πρόνοιες της συνθήκης απαγόρευσης των πυρηνικών όπλων. Περαιτέρω, θα υπάρξει παρακολούθηση και αξιολόγηση της εδαφικής επιτάχυνσης με σκοπό την εκτίμηση των επιπτώσεων των σεισμών στο δομημένο περιβάλλον και την αναβάθμιση των αντισεισμικών μέτρων της χώρας. Θα συνεχιστεί επίσης η συνεργασία και ανταλλαγή δεδομένων με διεθνή και περιφερειακά σεισμολογικά κέντρα και διάχυση των σχετικών δεδομένων.

Συνέχιση της παρακολούθησης και αξιολόγησης περιοχών με ενεργές κατολισθήσεις και άλλους γεωκίνδυνους, σχεδιασμό για εκπόνηση μικροζωνικής μελέτης στην περιοχή της Πόλεως Χρυσοχούς και της δημοσίευσης χαρτών γεωλογικής καταλληλότητας στην ιστοσελίδα του Τμήματος, στους οποίους να μπορεί να στηρίζεται ο πολεοδομικός σχεδιασμός και η υλοποίηση αναπτυξιακών έργων. Περαιτέρω, θα συνεχιστεί η εκπόνηση γεωτεχνικών μελετών για κρατικά τεχνικά έργα, η επαναξιολόγηση της κατάστασης του κύριου και επαρχιακού οδικού δικτύου, ώστε να λαμβάνονται προληπτικά σταθεροποιητικά μέτρα και η παροχή εμπειρογνωμοσύνης σε θέματα γεωκινδύνων και θεμελιώσεων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.5: Προστασία και Αποκατάσταση Χώρων με Σημαντική Γεωλογική και Μεταλλευτική Κληρονομιά

Συνέχιση της μελέτης, τεκμηρίωσης και προστασίας των σημαντικότερων χώρων εξαιρετικού γεωλογικού ενδιαφέροντος (γεωμορφώματα/γεώτοποι), καθώς επίσης συνέχιση της επιστημονικής και τεχνικής στήριξης της ανάπτυξης του Γεωπάρκου Τροόδου, σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς, έτσι ώστε να προωθηθεί ο εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος της περιοχής. Θα συνεχιστεί η παλαιοντολογική ανασκαφή νάνων ιπποπόταμων στην περιοχή Αγίας Νάπας και θα προωθηθεί η θέσπιση κανονισμών για την προστασία και διαχείριση των γεώτοπων, των απολιθωμάτων και γενικότερα της γεωλογικής κληρονομιάς.

Θα συνεχιστούν οι δράσεις για αποκατάσταση του χώρου του μεταλλείου Αμιάντου και για τον ενταφιασμό αμιαντούχων υλικών σε χώρο εντός του εν λόγω μεταλλείου. Για την αποκατάσταση των εγκαταλελειμμένων μεταλλείων έχει ετοιμαστεί σχετικό σχέδιο δράσης στη βάση του οποίου θα προγραμματιστούν οι αναγκαίες ενέργειες για αποκατάσταση των χώρων των εγκαταλελειμμένων μεταλλείων και μεταλλευτικών εγκαταστάσεων, με σκοπό την αντιμετώπιση της ρύπανσης του περιβάλλοντος και ειδικότερα των υδατικών πόρων καθώς και την προστασία και ανάδειξη της μεταλλευτικής κληρονομιάς. Το σχέδιο περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της δυνατότητας οικονομικής εκμετάλλευσης των στείρων υλικών και του χαμηλής περιεκτικότητας μεταλλεύματος των εγκαταλελειμμένων μεταλλείων, με παράλληλη αποκατάσταση των χώρων τους. Το μεταλλείο Αγροκηπιάς, αποτελεί χώρο ενδιαφέροντος για φοιτητές Ευρωπαϊκών και άλλων Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων καθώς και για ανεξάρτητους ερευνητές. Για την ανάδειξη και προστασία του, αλλά και για την ασφάλεια των επισκεπτών, έχουν ετοιμαστεί κατασκευαστικά σχέδια νέων υποδομών, με την έναρξη των εργασιών να τοποθετείται στα επόμενα χρόνια και να ολοκληρώνονται σε δύο τουλάχιστον φάσεις. Οι νέες υποδομές στοχεύουν στην ανάδειξη του χώρου ως γεώτοπος του Γεωπάρκου Τροόδους που θα συμβάλει περαιτέρω στην ανάπτυξη του γεωτουρισμού.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Περιγραφή
<p><u>Σ1</u>: Παροχή αξιόπιστης γεωλογικής γνώσης και υπηρεσιών για την αιμόφορο ανάπτυξη των υπόγειων υδατικών και ορυκτών πόρων καθώς επίσης του δομημένου περιβάλλοντος από τους γεωκινδύνους.</p>	<p><u>ΔΕ01</u>: Βαθμός ικανοποίησης συνεργαζόμενων κυβερνητικών φορέων.</p>	<p>Ο δείκτης αυτός ορίζεται ως ο βαθμός ικανοποίησης των συνεργαζόμενων με το Τμήμα κυβερνητικών φορέων αναφορικά με τις παρεχόμενες από αυτό υπηρεσίες στις ακόλουθες τέσσερις θεματικές ενότητες και ο οποίος θα βαθμολογείται μεταξύ του ένα και του πέντε (1=καθόλου ικανοποιημένος, 5=πολύ ικανοποιημένος):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιεχόμενο και ποιότητα των παραδοτέων / παρεχόμενων υπηρεσιών. • Χρόνος και συχνότητα παροχής των παραδοτέων / παρεχόμενων υπηρεσιών. • Ανταπόκριση από το προσωπικό του Τμήματος. • Ικανοποίηση αναφορικά με το περιεχόμενο της ιστοσελίδας. <p>Για κάθε μια από τις τέσσερις πιο πάνω ενότητες θα υπολογίζεται ο μέσος όρος των βαθμολογιών, που θα δίδεται από τον κάθε ερωτώμενο. Ο μέσος όρος των βαθμολογιών και των τεσσάρων ενοτήτων θα αποτελεί το Δείκτη Απόδοσης, ο οποίος θα κυμαίνεται μεταξύ 1 και 5.</p> <p>Ο σκοπός του συγκεκριμένου δείκτη είναι η καταμέτρηση του βαθμού ικανοποίησης των συνεργαζόμενων κυβερνητικών φορέων από τις παρεχόμενες, από το Τμήμα, υπηρεσίες.</p>
	<p><u>ΔΕ02</u>: Βαθμός ικανοποίησης των ερευνητικών ινστιτούτων, της βιομηχανίας και του κοινού.</p>	<p>Ο δείκτης αυτός ορίζεται ως ο βαθμός ικανοποίησης των συνεργαζόμενων με το Τμήμα ερευνητικών ινστιτούτων, της βιομηχανίας και του κοινού αναφορικά με τις παρεχόμενες από αυτό υπηρεσίες στις ακόλουθες τέσσερις θεματικές ενότητες και ο οποίος θα βαθμολογείται μεταξύ του ένα και του πέντε (1=καθόλου ικανοποιημένος, 5=πολύ ικανοποιημένος):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιεχόμενο και ποιότητα των παραδοτέων / παρεχόμενων υπηρεσιών. • Χρόνος και συχνότητα παροχής των παραδοτέων / παρεχόμενων υπηρεσιών. • Ανταπόκριση από το προσωπικό του Τμήματος. • Ικανοποίηση με το περιεχόμενο της ιστοσελίδας. <p>Για κάθε μια από τις τέσσερις πιο πάνω ενότητες θα υπολογίζεται ο μέσος όρος των βαθμολογιών, που θα δίδεται από τον κάθε ερωτώμενο. Ο μέσος όρος των βαθμολογιών και των τεσσάρων ενοτήτων θα αποτελεί το Δείκτη Απόδοσης, ο οποίος θα κυμαίνεται μεταξύ 1 και 5.</p> <p>Ο σκοπός του συγκεκριμένου δείκτη είναι η καταμέτρηση του βαθμού ικανοποίησης των ερευνητικών ινστιτούτων, της</p>

		βιομηχανίας και του κοινού από τις παρεχόμενες, από το Τμήμα, υπηρεσίες.
<u>Δ1.1:</u> Γεωλογική χαρτογράφηση.	<u>ΔΑ01.1:</u> Ποσοστό (%) της έκτασης της Κύπρου που έχει χαρτογραφηθεί.	Ο δείκτης αυτός είναι ποσοστό (%) και ορίζεται από τα εξής: <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Είναι η συνολική έκταση στην οποία έχει ολοκληρωθεί η χαρτογράφηση σε κλίμακα 1:25:000 ή μικρότερη, σε km². • Παρονομαστής: Είναι η συνολική έκταση της Κύπρου, σε km².
<u>Δ1.2:</u> Έρευνα για ορυκτούς πόρους.	<u>ΔΑ01.2:</u> Ποσοστό (%) της ερευνηθείσας έκτασης για ορυκτούς πόρους.	Ο δείκτης αυτός είναι ποσοστό (%) και καθορίζεται από τα εξής: <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Είναι η συνολική έκταση στην οποία έχει ολοκληρωθεί η έρευνα για ορυκτούς πόρους, σε km². • Παρονομαστής: Είναι το σύνολο της έκτασης, με πιθανούς ορυκτούς πόρους, σε km². <p>Με το δείκτη αυτό θα μετρείται η ικανότητα και αποτελεσματικότητα του Τμήματος για τη διεξαγωγή επιτυχούς έρευνας για ορυκτούς πόρους, προκειμένου να διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα των κατάλληλων ορυκτών πόρων για την αιφόρο ανάπτυξη του νησιού.</p>
<u>Δ1.3:</u> Αξιολόγηση των Υπόγειων Υδατικών Πόρων.	<u>ΔΑ01.3:</u> Βαθμός εφαρμογής των Οδηγιών σε σχέση με τους υδατικούς πόρους, στην Κύπρο.	Ο δείκτης αυτός είναι ποσοστό (%) και ορίζεται από τα εξής: <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Είναι ο πραγματικός αριθμός των δειγμάτων νερού που έχουν παρθεί, αναλυθεί και αξιολογηθεί ετησίως. • Παρονομαστής: Είναι ο ετήσιος συνολικός αριθμός δειγμάτων νερού που θα έπρεπε να είχαν παρθεί, αναλυθεί και αξιολογηθεί έτσι ώστε να υλοποιηθούν οι υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις σχετικές Οδηγίες. <p>Ο δείκτης αυτός αντιπροσωπεύει τη συνεισφορά του Τμήματος στην εφαρμογή της Ο.Π.Υ. (2000/60 ΕΕ), της Οδηγίας για τα Υπόγεια Ύδατα (2006/118/ΕΕ) και της Οδηγίας για τη Νιτρορύπανση (91/676/ΕΟΚ). Στοχεύει στη μέτρηση της αποτελεσματικότητας του Τμήματος στην παρακολούθηση και αξιολόγηση της ποιοτικής κατάστασης των υπόγειων υδάτων.</p>
<u>Δ1.4:</u> Ενίσχυση της ασφάλειας των πολιτών και του φυσικού περιβάλλοντος από τους γεωκίνδυνους.	<u>ΔΑ01.4:</u> Ποσοστό (%) της έκτασης της Κύπρου, που καλύπτεται από χάρτες γεωλογικής καταλληλότητας.	Ο δείκτης αυτός είναι ποσοστό (%) και ορίζεται από τα εξής: <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Είναι η συνολική έκταση της Κύπρου, σε km², που καλύπτεται από χάρτες γεωλογικής καταλληλότητας. • Παρονομαστής: Είναι η συνολική έκταση της Κύπρου σε km². <p>Ο δείκτης αυτός αντιπροσωπεύει τη συμβολή του Τμήματος στην ενίσχυση των γνώσεων αναφορικά με τις συνθήκες θεμελίωσης, έτσι ώστε να επιτευχθεί ασφαλής πολεοδομικός σχεδιασμός και ανάπτυξη στην Κύπρο.</p>
<u>Δ1.5:</u> Προστασία και αποκατάσταση χώρων με σημαντική γεωλογική και μεταλλευτική κληρονομιά.	<u>ΔΑ01.5:</u> Αριθμός χώρων στους οποίους έχουν γίνει δράσεις/ ενέργειες για την προστασία, αποκατάσταση και	Ο δείκτης αυτός είναι ποσοστό (%) και ορίζεται από τα εξής: <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Είναι ο αριθμός των χώρων, που αναδεικνύουν τη γεωλογική και μεταλλευτική κληρονομιά και προϋποθέτουν προστασία ή και αποκατάστασή τους, στους οποίους έχουν ληφθεί δράσεις / ενέργειες προς το σκοπό αυτό

	ανάδειξη της γεωλογικής και μεταλλευτικής κληρονομιάς.	<ul style="list-style-type: none">• Παρονομαστής: Είναι ο συνολικός αριθμός των χώρων που αναδεικνύουν τη γεωλογική και μεταλλευτική κληρονομιά, που προϋποθέτουν προστασία ή και αποκατάστασή τους.
--	--	--

ΣΤΟΧΟΣ 1: ΠΑΡΟΧΗ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Το Τμήμα Μετεωρολογίας (ΤΜ) παρέχει υπηρεσίες σχετικές με τον καιρό και το κλίμα σε όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας στην Κύπρο, με στόχο την εξυπηρέτηση και ευημερία του κοινού και την προστασία της ζωής και της περιουσίας.

Μέσω των υπηρεσιών που παρέχει, το ΤΜ συμβάλλει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της αγροτικής οικονομίας και στην προώθηση της πράσινης και γαλάζιας ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, μέσω των αναλύσεων των μετρήσεων των διαφόρων μετεωρολογικών παραμέτρων που συλλέγονται από το δίκτυο των σταθμών και οργάνων του Τμήματος και αποθηκεύονται στη βάση δεδομένων που τηρείται στο Τμήμα, αναδεικνύεται η εκμεταλλεύσιμη αγροτική γη, οι ποικιλίες καλλιεργειών που μπορούν να ευδοκιμήσουν καθώς και οι κτηνοτροφικές και αλιευτικές δυνατότητες. Επιπρόσθετα, η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε σχέση με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, π.χ. η χαρτογράφηση του ηλιακού και του αιολικού δυναμικού, συμβάλλει στην προώθηση της πράσινης ανάπτυξης.

Ο πιο πάνω Στόχος επίσης συμβάλλει στην προστασία της δημόσιας υγείας, της ζωής και της περιουσίας από τις διάφορες αρνητικές επιπτώσεις και κινδύνους που μπορούν να προκληθούν από καιρικά φαινόμενα. Ειδικότερα, μέσω των εξειδικευμένων προγνώσεων προς την αεροπορία και τη ναυσιπλοΐα, αυξάνεται η ασφάλεια των πτήσεων, των ναυτιλλομένων και των ψαράδων. Επίσης, μέσω των έγκαιρων προγνώσεων και προειδοποιήσεων, λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για προστασία των γεωργικών καλλιεργειών καθώς και των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων από ακραία καιρικά φαινόμενα. Πολλοί τομείς της οικονομίας επηρεάζονται άμεσα από τις επικρατούσες καιρικές συνθήκες, οπότε η παροχή αξιόπιστων προγνώσεων είναι απαραίτητη για τον προγραμματισμό και την ασφάλεια των δραστηριοτήτων τους.

Το ΤΜ συμβάλλει σημαντικά στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και στην πρόληψη κινδύνων. Για παράδειγμα, με τη χαρτογράφηση των ευάλωτων περιοχών και της απερίημωσης, καθώς και με τις αναλύσεις χρονοσειρών μετεωρολογικών δεδομένων, το Τμήμα προσφέρει σημαντικά εργαλεία για την ανάπτυξη στρατηγικών προσαρμογής και για την προετοιμασία ταχείας επέμβασης σε περίπτωση καταστροφής. Επίσης, με την ενεργό συμμετοχή του Τμήματος στο GFCS (Global Framework for Climatic Services), το οποίο αποτελεί δραστηριότητα του Παγκόσμιου Μετεωρολογικού Οργανισμού, παρέχονται καινοτόμες υπηρεσίες για την αντιμετώπιση κινδύνων λόγω της κλιματικής αλλαγής.

Το ΤΜ επικεντρώνεται στη συνεχή βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, ώστε να επιτελεί με επάρκεια και επαγγελματισμό το έργο του και να εξυπηρετεί με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο, έγκαιρα και αξιόπιστα, τη χώρα και τους πολίτες. Στα πλαίσια αυτά, επιδιώκεται η άρτια συντήρηση και αναβάθμιση του δικτύου σταθμών, των οργάνων και των πληροφοριακών συστημάτων, τα οποία χρησιμοποιούνται για τη συλλογή, διανομή και επεξεργασία των μετεωρολογικών μετρήσεων που διενεργεί το Τμήμα και για την παραγωγή και διανομή των προγνώσεων καιρού και των προειδοποιήσεων για ακραία καιρικά φαινόμενα.

Το ΤΜ είναι μέλος του Παγκόσμιου Μετεωρολογικού Οργανισμού (ΠΜΟ) και έχει ορισθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία ως ο Πάροχος Μετεωρολογικών Υπηρεσιών προς την Πολιτική Αεροπορία. Τα επίπεδα των παρεχομένων υπηρεσιών καθορίζονται από τον Παγκόσμιο Μετεωρολογικό Οργανισμό, τον Διεθνή Οργανισμό Πολιτικής Αεροπορίας, καθώς και από Ευρωπαϊκές Οδηγίες και Κανονισμούς. Οι υπηρεσίες αυτές αξιολογούνται συνεχώς, με επιδίωξη την πλήρη και συνεχή εναρμόνιση τους με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: Λειτουργία και Αναβάθμιση του Δικτύου Σταθμών, οργάνων και Πληροφοριακών Συστημάτων

Το ΤΜ λειτουργεί ένα ευρύ δίκτυο μετεωρολογικών σταθμών και οργάνων για τη διενέργεια μετεωρολογικών μετρήσεων και επίσης διαθέτει ένα δίκτυο πληροφοριακών συστημάτων για τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία και αξιοποίηση των μετεωρολογικών και κλιματικών πληροφοριών στην Κύπρο. Η καλή λειτουργία των συστημάτων διασφαλίζεται από τον έλεγχο και τη συντήρηση που γίνεται από το προσωπικό του Τμήματος. Η αναβάθμιση των διαφόρων σταθμών/συστημάτων επιτυγχάνεται κυρίως με τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων για την αγορά εξοπλισμού, λογισμικού, ανταλλακτικών και υλικών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: ΠΑΡΟΧΗ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΡΟΝΑΥΤΙΛΙΑ, ΤΗ ΝΑΥΤΥΛΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΥ ΚΟΙΝΟ

Το Τμήμα, μέσω Γραφείου Πρόγνωσης που λειτουργεί καθημερινά σε 24ωρη βάση, παρέχει προγνώσεις καιρού, προειδοποιήσεις ακραίου καιρού και πληροφορίες σχετικά με τις επικρατούσες καιρικές συνθήκες, για την εξυπηρέτηση της Πολιτικής Αεροπορίας, της Ναυτιλίας, της Πολιτικής Άμυνας, των Μέσων Ενημέρωσης, της Αλιείας, δημόσιων φορέων, εταιρειών και ιδιωτών, των οποίων οι δραστηριότητες επηρεάζονται από τον καιρό. Οι υπηρεσίες του Τμήματος προς την Πολιτική Αεροπορία παρέχονται στη βάση Συμφωνίας Επιπέδου Υπηρεσιών (Service Level Agreement) και ελέγχονται από την Εθνική Εποπτική Αρχή της Κύπρου και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Ασφάλειας Αεροπορίας (European Aviation Safety Agency).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: ΠΑΡΟΧΗ ΚΛΙΜΑΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Το Τμήμα δημοσιεύει εκθέσεις και μελέτες για τον καιρό και το κλίμα και παρέχει μετεωρολογικά δεδομένα και πληροφορίες καθώς και συμβουλευτικές υπηρεσίες για τις ανάγκες των διαφόρων τομέων της οικονομίας και ιδιαίτερα για εφαρμογές στη γεωργία, στην ανάπτυξη και διαχείριση των υδάτινων πόρων, τον τουρισμό, τη βιομηχανία, τις κατασκευές και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Το βασικό εργαλείο για υλοποίηση των πιο πάνω, είναι η βάση δεδομένων στην οποία τηρούνται οι μετεωρολογικές μετρήσεις που γίνονται από τους αυτόματους και τους συμβατικούς μετεωρολογικούς σταθμούς του Τμήματος σε όλη την ελεύθερη Κύπρο. Οι μετρήσεις αυτές υπόκεινται σε ποιοτικούς ελέγχους για εντοπισμό σφαλμάτων και ασυνεπειών.

Τα μετεωρολογικά δεδομένα και οι πληροφορίες παρέχονται κατόπιν γραπτού αιτήματος των ενδιαφερομένων προς το Τμήμα, μέσω της ιστοσελίδας του Τμήματος καθώς και μέσω αυτόματων καναλιών.

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα Δείκτη	Περιγραφή
Σ1: Παροχή ποιοτικών και αξιόπιστων μετεωρολογικών και κλιματικών υπηρεσιών	ΔΕ1: Ικανοποίηση των πελατών του Τομέα Συνοπτικής και Αεροναυτικής Μετεωρολογίας και του Τομέα Κλιματολογίας και Εφαρμογών Μετεωρολογίας	2018: 4.45 2019: 4.65 2020:-4.40 Η μείωση του δείκτη επίδοσης για το 2020 οφείλεται κυρίως σε μείωση στην ικανοποίηση με την ιστοσελίδα του Τμήματος, η οποία όμως αναβαθμίστηκε εν τω μεταξύ	Ο Δείκτης ορίζεται ως ο μέσος όρος της ικανοποίησης των πελατών (1=καθόλου ικανοποιημένοι, 5=πολύ ικανοποιημένοι) για το σύνολο των ερωτηματολογίων που αποστέλλουν οι Τομείς (1) Συνοπτικής και Αεροναυτικής Μετεωρολογίας και (2) Κλιματολογίας και Εφαρμογών Κλιματολογίας προς τους πελάτες τους, για τις ακόλουθες θεματικές ενότητες: <ul style="list-style-type: none"> • Περιεχόμενο και ποιότητα των προϊόντων/υπηρεσιών • Χρόνος και συχνότητα εξυπηρέτησης • Συμπεριφορά και ανταπόκριση προσωπικού • Ικανοποίηση με την ιστοσελίδα του Τμήματος Η βαθμολογία για κάθε μία από τις τέσσερις ενότητες που εξετάζει ο δείκτης υπολογίζεται ως η μέση βαθμολογία για τις ερωτήσεις της συγκεκριμένης ενότητας. Ο μέσος όρος των τεσσάρων βαθμολογιών αποτελεί την τελική βαθμολογία για κάθε ένα από τα δύο ερωτηματολόγια. Ο δείκτης επίδοσης κυμαίνεται μεταξύ 1 και 5 και είναι η μέση βαθμολογία για τα δύο πιο πρόσφατα ερωτηματολόγια (το ένα προερχόμενο από τον Τομέα Συνοπτικής και Αεροναυτικής Μετεωρολογίας και το άλλο από τον Τομέα Κλιματολογίας και Εφαρμογών Κλιματολογίας). Αναφέρεται ότι οι δύο Τομείς αποστέλλουν από ένα ερωτηματολόγιο κάθε δύο χρόνια σε κάθε ομάδα πελατών, και αυτό για να αποφεύγεται η κόπωση των πελατών όταν καλούνται να ανταποκρίνονται κάθε χρόνο σε ερωτηματολόγια. Έτσι, το ερωτηματολόγιο από τον Τομέα Συνοπτικής και Αεροναυτικής Μετεωρολογίας στάλθηκε το 2018 και θα ξανασταλθεί το 2020, ενώ το ερωτηματολόγιο από τον Τομέα Κλιματολογίας και Εφαρμογών Κλιματολογίας στάλθηκε το 2019 και θα ξανασταλθεί το 2021.
	ΔΕ2: Πιστοποίηση του Τμήματος για	2018: 2 2019: 2	Το Τμήμα υπόκειται κάθε χρόνο σε εξωτερική επιθεώρηση από την Κυπριακή Εταιρεία Πιστοποίησης, για την τήρηση του Προτύπου ISO 9001 σε σχέση με τα πεδία εφαρμογής (α)

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα Δείκτη	Περιγραφή
	συμμόρφωση με το Πρότυπο ISO 9001 για τα ακόλουθα πεδία εφαρμογής: (α) Παροχή μετεωρολογικών υπηρεσιών για την αεροναυτιλία, τη ναυτιλία και το ευρύ κοινό, (β) Παροχή κλιματικών υπηρεσιών	2020: 2 Το Τμήμα διατήρησε την πιστοποίηση για την τήρηση του Προτύπου ISO 9001 το 2020 για τα δύο πεδία εφαρμογής και αναμένεται να τη διατηρήσει και για το 2021	Παροχή μετεωρολογικών υπηρεσιών για την αεροναυτιλία, τη ναυτιλία και το ευρύ κοινό και (β) Παροχή κλιματολογικών υπηρεσιών. Για κάθε ένα από τα δύο πεδία εφαρμογής η επιτυχής πιστοποίηση αντιστοιχεί σε τιμή 1, ενώ η μη πιστοποίηση αντιστοιχεί σε τιμή 0. Ο δείκτης είναι το άθροισμα για τα δύο πεδία εφαρμογής του Προτύπου, με μέγιστη τιμή του δείκτη το 2 και ελάχιστη το 0.
Δ1: Λειτουργία και αναβάθμιση του δικτύου σταθμών οργάνων και πληροφοριακών συστημάτων	ΔΑ1: Ποσοστό των ωρών επιτυχούς μέτρησης θερμοκρασίας από πλήρως αυτόματους μετεωρολογικούς σταθμούς σε σχέση με τον μέγιστο δυνατό αριθμό ωρών μέτρησης.	2018: 97.4% 2019: 93.1% 2020: 94.87 % Το Τμήμα διατήρησε το ποσοστό των μετρήσεων πάνω από 90%.	Ο δείκτης αυτός είναι ποσοστό (%) και καθορίζεται από τα εξής: Αριθμητής: Ο συνολικός αριθμός ωρών επιτυχούς μέτρησης θερμοκρασίας σε ένα έτος, από τους πλήρως αυτόματους μετεωρολογικούς σταθμούς του Τμήματος, των οποίων τα στοιχεία αποστέλλονται στη βάση δεδομένων του Τμήματος μέσω του τηλεφωνικού δικτύου. Οι μετρήσεις καταγράφονται ανά δεκάλεπτο και μια ώρα επιτυχούς μέτρησης περιλαμβάνει 6 μετρήσεις. Παρονομαστής: Ο μέγιστος δυνατός αριθμός ωρών μέτρησης θερμοκρασίας από τους πλήρως αυτόματους μετεωρολογικούς σταθμούς του Τμήματος σε ένα έτος. Ο δείκτης είναι ενδεικτικός της καλής λειτουργίας του δικτύου σταθμών. Ο δείκτης μειώνεται όταν υπάρχει απώλεια μετρήσεων λόγω βλαβών. Επιδίωξη του Τμήματος είναι να γίνονται μετρήσεις τουλάχιστον για το 90% του χρόνου λειτουργίας των πλήρως αυτόματων μετεωρολογικών του σταθμών.
Δ2: Παροχή μετεωρολογικών υπηρεσιών για την αεροναυτιλία, τη ναυτιλία και το ευρύ κοινό	ΔΑ2: Πιστοποίηση του Τμήματος, ως παρόχου υπηρεσιών αεροναυτιλίας, από την Εθνική Εποπτική Αρχή	2018: 1 2019: 1 2020: 1	Αυτός ο Δείκτης αντανακλά τη συμμόρφωση με την πιστοποίηση που απαιτείται να έχει το Τμήμα ως πάροχος υπηρεσιών αεροναυτιλίας, στη βάση Κανονισμών της ΕΕ, από την Εθνική Εποπτική Αρχή. Η επιτυχής συμμόρφωση αντιστοιχεί σε τιμή 1, ενώ η μη-συμμόρφωση σε τιμή 0.
Δ3: Παροχή κλιματικών υπηρεσιών, μετεωρολογικών	ΔΑ3: Αριθμός των επισκέψεων στην ιστοσελίδα του	2018: 736850 2019: 851997	Αυτός ο δείκτης είναι ο αριθμός των επισκέψεων στην ιστοσελίδα του Τμήματος, στην οποία είναι διαθέσιμες μετεωρολογικές

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα Δείκτη	Περιγραφή
δεδομένων και πληροφοριών	Τμήματος σε ένα έτος.	<p>2020: 741465</p> <p>Τον Δεκέμβριο του 2020 το ΤΜ άλλαξε την ιστοσελίδα του, ενώ τα πιο πάνω στοιχεία αφορούν μόνο την παλιά ιστοσελίδα. Λόγω διακοπής πρόσβασης στην υπηρεσία Google Analytics από το ΤΥΠ, το ΤΜ εξετάζει τη δυνατότητα άλλων τρόπων υπολογισμού της επισκεψιμότητας.</p>	<p>πληροφορίες και δεδομένα του Τμήματος, σε ένα έτος.</p> <p>Ο αριθμός των επισκέψεων αυξάνεται με την παροχή χρήσιμων πληροφοριών και δεδομένων , με τη βελτίωση της ελκυστικότητας της ιστοσελίδας αλλά και το ενδιαφέρον για μετεωρολογικές πληροφορίες κατά τη διάρκεια ενός συγκεκριμένου έτους. Ως στόχος θα τίθεται από το Τμήμα ένας ελάχιστος αριθμός επισκέψεων ανά έτος.</p>

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ο στρατηγικός στόχος της Διασφάλισης της Αειφόρου Διαχείρισης των Ορυκτών Κοιτασμάτων ερμηνεύεται ως η διασφάλιση της αυτάρκειας της χώρας σε διαθέσιμα (αδειοδοτημένα) αποθέματα των ορυκτών κοιτασμάτων για την ικανοποίηση των αναγκών της σε βάθος χρόνου. Παράλληλα η ικανοποίηση των αναγκών αυτών να πραγματοποιείται με τρόπο που οι επιπτώσεις στο περιβάλλον να είναι οι ελάχιστες δυνατές.

Η κυπριακή μεταλλευτική βιομηχανία ήταν, από παλαιά, δραστηριοποιημένη στην παραγωγή μεταλλευμάτων και συμπυκνωμάτων χαλκού, σιδηροπυρίτη, χρυσού, χρωμίτη καθώς και ινών αμιάντου. Ωστόσο, από τη δεκαετία του 1970 και εκ τότε, η μεταλλευτική βιομηχανία βρίσκεται σε ύφεση γεγονός που οφείλεται κυρίως στην εξάντληση των μεγάλων και πλούσιων κοιτασμάτων της Κύπρου και στη συνεχιζόμενη αύξηση του κόστους παραγωγής χωρίς την ανάλογη αύξηση στις διεθνείς τιμές πώλησης των μετάλλων. Η έντονη μεταλλευτική δραστηριότητα του παρελθόντος είχε ως αποτέλεσμα να υπάρχουν σήμερα 27 εγκαταλειμμένα μεταλλεία θειούχων μεταλλευμάτων, αμιάντου και χρωμίτη και ένα ενεργό μεταλλείο χαλκού. Το τελευταίο βρίσκεται στη Σκουριώτισσα, επαρχία Λευκωσίας και άρχισε ξανά τη λειτουργία του στα μέσα του 1996 με την παραγωγή καθόδων μεταλλικού χαλκού (99,999%), εφαρμόζοντας την μέθοδο της εκχύλισης – εξαγωγής με οργανικό διαλύτη – ηλεκτρανάκτησης (Leaching - SX - EW). Η εν λόγω δραστηριότητα άνοιξε τις προοπτικές για την αξιοποίηση με τη μέθοδο αυτή των φτωχών χαλκούχων κυπριακών κοιτασμάτων. Μία τέτοια περίπτωση αποτελεί το κοίτασμα του παλαιού μεταλλείου στο τοπωνύμιο Απλίκι όπως και το κοντινό του κοίτασμα με την επωνυμία Δυτικό Απλίκι που βρίσκονται στα κοινοτικά όρια του Καλοπαναγιώτη στην επαρχία Λευκωσίας και που αδειοδοτήθηκε η εκμετάλλευσή τους περί το τέλος τα μέσα του 2015. Τα αποθέματα χαλκού στο μεταλλείο της Σκουριώτισσας έχουν εξαντληθεί και ως εκ τούτου η εταιρεία προγραμματίζει να μεταφέρει μέρος των εγκαταστάσεων της υδρομεταλλουργικής επεξεργασίας χαλκούχων μεταλλευμάτων, στο μεταλλείο Απλικίου. Για να καταστεί δυνατή η συνέχιση των υδρομεταλλουργικών εργασιών στο Μεταλλείο της Σκουριώτισσας, υποβλήθηκε αίτημα στην Υπηρεσία Μεταλλείων για χρησιμοποίηση των χώρων του μεταλλείου για επεξεργασία μεταλλεύματος Λατερίτη το οποίο θα εισάγεται από το εξωτερικό. Η αίτηση έχει καταρχήν εγκριθεί με όρους και προϋποθέσεις.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως τα τελευταία χρόνια υπάρχει τόσο από κύπριους όσο και από ξένους επενδυτές, έντονο ερευνητικό ενδιαφέρον για τον εντοπισμό νέων ή και την επαναξιολόγηση γνωστών κοιτασμάτων χαλκού και χρυσού.

Αντίθετα από τη μεταλλευτική, η λατομική βιομηχανία εξακολουθεί να είναι έντονα δραστηριοποιημένη. Σήμερα η χώρα θεωρείται αυτάρκτης σε διαθέσιμα αποθέματα λατομικών υλικών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως πρώτες ύλες σε οικοδομές, δρόμους, υδατοφράκτες, μαρίνες, λιμάνια, και άλλα κατασκευαστικά έργα. Στον πιο κάτω πίνακα φαίνεται η μέση τρέχουσα ετήσια κατανάλωση σε τόνους (μέσος όρος των τελευταίων τριών ετών), των διαφόρων τύπων λατομικών προϊόντων στην κυπριακή αγορά:

Είδος λατομικού προϊόντος	Μέση ετήσια κατανάλωση σε τόνους
Αδρανή Υλικά	8.101.965
Πέτρα οικοδομής	10.970
Ασβεστόλιθος για τσιμέντο	2.590.644
Άργιλος για τσιμέντο	630.250
Γύψος	631.868
Ούμπρα και ώχρα	27.340
Άργιλος για τούβλα και κεραμίδια	138.355

Σε θέματα ορυκτών πόρων και της εξαγωγικής δυνατότητας της Κύπρου σημειώνεται ότι εξάγονται σε χώρες της Ευρώπης μπεντονίτης και φαιοχώματα, ενώ σε χώρες της Μέσης Ανατολής εξάγεται γύψος. Στον πιο κάτω πίνακα φαίνεται η μέση τρέχουσα ποσότητα σε τόνους, των εξαγωγών της χώρας σε μεταλλευτικά και λατομικά προϊόντα:

Είδος προϊόντος	Μέση ετήσια ποσότητα εξαγωγών σε τόνους
Ούμπρα και ώχρα	3.758
Μπεντονίτης	91520
Γύψος	539511

Τα μεταλλεία και τα λατομεία χρειάζονται συχνές επιθεωρήσεις για τον έλεγχο της τήρησης της περί Μεταλλείων και Λατομείων νομοθεσίας ιδιαίτερα σε ότι αφορά στην ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων, στην ελαχιστοποίηση των οχλήσεων που δημιουργούνται από τη λειτουργία τους και στην αποκατάσταση των περιοχών εξόρυξης.

Περαιτέρω οι επιθεωρήσεις απαιτούνται για τον έλεγχο της ορθής καταβολής των μεταλλευτικών και λατομικών δικαιωμάτων από τις επιχειρήσεις του τομέα. Αξίζει να αναφερθεί πως τα ετήσια έσοδα της Υπηρεσίας ανέρχονται περίπου στα 6 εκατομμύρια ευρώ εκ των οποίων τα 3,5 κατανέμονται στις κοινότητες που επηρεάζονται από την λειτουργία των μεταλλείων και των λατομείων.

Στα πλαίσια των επιθεωρήσεων ελέγχονται τακτικά και τα εγκαταλειμμένα μεταλλεία θειούχων μεταλλευμάτων προκειμένου να εντοπίζονται τυχόν πηγές όχλησης και να λαμβάνονται σε κάθε περίπτωση τα απαραίτητα προληπτικά ή διορθωτικά μέτρα.

Κατά τις εργασίες των μεταλλείων και λατομείων γίνεται χρήση εκρηκτικών υλών ανατινάξεων. Για την εμπορία και τη χρήση εκρηκτικών υλών υπάρχει σχετική νομοθεσία η οποία απαιτεί την αποθήκευσή τους σε κατάλληλες αδειοδοτημένες αποθήκες. Σημειώνεται ότι η εν λόγω νομοθεσία καλύπτει τις εκρηκτικές ύλες ανατινάξεων, τα πυρομαχικά και τα πυροτεχνήματα. Για την τήρηση της νομοθεσίας εκδίδονται άδειες και διεξάγονται σχετικές επιθεωρήσεις. Σημειώνεται ότι για τις εκρηκτικές ύλες τα θέματα και οι δράσεις που έχουν σχέση με τα πυρομαχικά και τα πυροτεχνήματα δεν συμβάλλουν σε οποιαδήποτε στρατηγική επιδίωξη του Υπουργείου. Στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης του Υπουργείου προτάθηκε η ένταξη τους στο αρμόδιο Υπουργείο.

Η Υπηρεσία Μεταλλείων συνεργάζεται και ανταλλάσσει πληροφορίες με τα ακόλουθα Τμήματα:

- Πολεοδομίας και Οικήσεως, για τα θέματα καθορισμού μεταλλευτικών και λατομικών ζωνών.

- Γεωλογικής Επισκόπησης, για τα θέματα έρευνας των ορυκτών κοιτασμάτων και αποκατάστασης των εγκαταλειμμένων μεταλλείων.
- Επιθεώρησης Εργασίας, για τις συνθήκες ασφάλειας και υγείας στις μονάδες παραγωγής των μεταλλευτικών και λατομικών προϊόντων.
- Περιβάλλοντος, για τα θέματα της εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον από τη λειτουργία των μεταλλείων και των λατομείων και ιδιαίτερα τη διαχείριση των εξορυκτικών αποβλήτων.

Παράλληλα και σε ότι αφορά την Υπηρεσία Μεταλλείων, σημειώνεται ότι με βάση τα αποτελέσματα της έκθεσης των εμπειρογνομόνων της Διεθνούς Τράπεζας προτείνεται η ενοποίηση της Υπηρεσίας με το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης για σκοπούς εξοικονόμησης πόρων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ :

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1. : ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ, ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Η αδειοδότηση των ερευνών για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των ορυκτών κοιτασμάτων όπως και η αδειοδότηση των μεταλλείων και των λατομείων αποτελούν σημαντικές παραμέτρους για την αειφόρο διαχείριση των κοιτασμάτων αυτών, καθότι διασφαλίζουν τη συνέχεια της επάρκειας διαθέσιμων αποθεμάτων ορυκτών πρώτων υλών για τις ανάγκες της χώρας. Επίσης εξασφαλίζονται οι αναγκαίες ποσότητες μεταλλευτικών και λατομικών προϊόντων για την ικανοποίηση των εξαγωγών. Συναφώς αναφέρεται πως ο αριθμός των αδειοδοτημένων μεταλλείων και λατομείων είναι άμεσα συνδεδεμένος με την ποσότητα των διαθέσιμων αποθεμάτων των ορυκτών κοιτασμάτων.

Υποδραστηριότητες:

- Ανανέωση των υφιστάμενων αδειών που είναι ο μεγαλύτερος όγκος εργασίας που αφορά τη δραστηριότητα αυτή.
- Εξέταση και έκδοση νέων αδειών, μετά από την υποβολή σχετικών αιτήσεων, που ίσως είναι το σημαντικότερο και το πιο ενδιαφέρον μέρος της δραστηριότητας.
- Επαφές με τις επιχειρήσεις του τομέα με σκοπό τον εντοπισμό και την άμεση διόρθωση των δυσλειτουργιών του νομοθετικού πλαισίου έτσι ώστε η δραστηριοποίηση στον τομέα να διατηρείται ελκυστική για τους επενδυτές.
- Προτροπή των επιχειρήσεων για την εφαρμογή από μέρους τους καινοτόμων μεθόδων αποτελεσματικότερης έρευνας και παραγωγής με χαμηλότερο κόστος, όπως και για την εξεύρεση νέων αγορών για τα προϊόντα τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ

Σημαντική επίσης παράμετρος για την αειφόρο διαχείριση των ορυκτών κοιτασμάτων είναι η ορθολογική και σωστή λειτουργία των μεταλλείων και των λατομείων. Η τήρηση από μέρους των επιχειρήσεων του τομέα της σχετικής νομοθεσίας, η εφαρμογή των προσφορότερων μεθόδων για την ελαχιστοποίηση των οχλήσεων που δημιουργούνται κατά τη λειτουργία των μεταλλείων και των

λατομείων, η αποκατάσταση και επαναχρησιμοποίηση της γης στις περιοχές που διαταράχθηκαν από τις εξορυκτικές εργασίες, είναι στόχοι που πρέπει να επιτυγχάνονται αποτελεσματικά προκειμένου να υπάρχει πραγματικό όφελος για τους εργαζόμενους στον τομέα, όπως και για την τοπική αλλά και την ευρύτερη κοινωνία.

Υποδραστηριότητες:

- Διεξαγωγή επιθεωρήσεων τουλάχιστο 4 φορές το χρόνο ανά εργοτάξιο, για να διασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις του τομέα εφαρμόζουν ορθολογική και σωστή λειτουργία των μεταλλείων και των λατομείων.
- Επιθεωρήσεις των εγκαταλειμμένων μεταλλείων θειούχων μεταλλευμάτων και εάν απαιτείται, η ανάληψη δράσεων για τη διόρθωση οχλήσεων που εντοπίζονται ή την αποτροπή άλλων που προβλέπεται ότι θα επισυμβούν.
- Έλεγχος των λογιστηρίων των επιχειρήσεων του τομέα, με σκοπό την ορθή καταβολή των μεταλλευτικών και λατομικών δικαιωμάτων και τη διασφάλιση των εσόδων της Δημοκρατίας και των κοινοτήτων που επηρεάζονται από τις μεταλλευτικές και λατομικές δραστηριότητες.

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα Δείκτη 2021	Περιγραφή
Σ1: Διασφάλιση της αειφόρου διαχείρισης των ορυκτών κοιτασμάτων	ΔΕ1: Χρόνος επάρκειας αποθεμάτων (δομικά υλικά) σε έτη		Είναι ο αριθμός των ετών για τα οποία επαρκούν, κυρίως για την επιτόπια αγορά, τα αποθέματα των δομικών υλικών που υπάρχουν εντός των περιοχών των αδειούχων λατομείων. Ο δείκτης υπολογίζεται ως το πηλίκο των συνολικών αποθεμάτων όλων των λατομείων διά των ετήσιων συνολικών πωλήσεων όλων των λατομείων.
	ΔΕ2: Χρόνος επάρκειας αποθεμάτων (χαλκός) σε έτη		Είναι ο αριθμός των ετών για τα οποία επαρκούν, κυρίως για σκοπούς εξαγωγής, τα αποθέματα χαλκού που υπάρχουν εντός των περιοχών των αδειούχων μεταλλείων. Ο δείκτης υπολογίζεται ως το πηλίκο των συνολικών αποθεμάτων όλων των μεταλλείων διά των ετήσιων συνολικών εξαγωγών όλων των μεταλλείων.
Δ01: Αδειοδότηση ερευνών, μεταλλείων και λατομείων και αναθεώρηση του ρυθμιστικού πλαισίου	ΔΑ01: Αριθμός νέων αιτήσεων και ανανεώσεων των αδειών εκμετάλλευσης/επισκόπησης		Είναι ο συνολικός αριθμός όλων των αιτήσεων που υποβάλλονται για νέα ή για ανανέωση άδειας εκμετάλλευσης (μεταλλείο και λατομείο) ή για άδεια επισκόπησης. Δεν απαιτείται υπολογισμός καθότι είναι καταγραφή συγκεκριμένου αριθμού.
Δ02: Επιθεωρήσεις μεταλλείων και λατομείων	ΔΑ02: Ετήσιος αριθμός επιθεωρήσεων ανά μεταλλείο ή λατομείο		Είναι ο μέσος αριθμός των επιθεωρήσεων που διενεργούνται κάθε ημερολογιακό έτος ανά ενεργό μεταλλείο ή λατομείο. Ο δείκτης υπολογίζεται ως το πηλίκο των συνολικού αριθμού των επιθεωρήσεων που διενεργούνται κάθε ημερολογιακό έτος διά του αριθμού όλων των ενεργών μεταλλείων και λατομείων που υφίστανται το ίδιο έτος.

ΣΤΟΧΟΣ 1: ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΞΥΠΝΗ ΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΓΕΩΡΓΙΑ, ΑΕΙΦΟΡΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η Κύπρος πλήττεται σοβαρά από τις κλιματικές αλλαγές, με αποτέλεσμα να απειλείται τόσο η ασφάλεια και επάρκεια των εγχώρια παραγόμενων τροφίμων, όσο και η κτηνοτροφική παραγωγή κυρίως λόγω της έλλειψης ζωοτροφών. Η άνοδος της θερμοκρασίας, η μείωση της βροχόπτωσης και τα ακραία καιρικά φαινόμενα είναι οι βασικές απειλές που αντιμετωπίζει σήμερα η γεωργοκτηνοτροφία. Η έλλειψη νερού άρδευσης και η παρουσία νέων εχθρών και ασθενειών ασκούν καταστροφικές πιέσεις στη γεωργική ανάπτυξη.

Η αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων και η εντατική καλλιέργεια έχουν ως αποτέλεσμα την ουσιαστική υποβάθμιση της γεωργικής γης και αποτελούν κίνδυνο για τη βιοποικιλότητα. Παράλληλα, οι ενεργειακές ανάγκες της γεωργίας βασίζονται σήμερα στις συμβατικές, εισαγόμενες πηγές ενέργειας, οι οποίες αυξάνουν τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και έχουν αρνητική επίδραση στην οικονομία με την εξαγωγή συναλλάγματος.

Το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών (ΙΓΕ) αποτελεί τον κατεξοχήν φορέα αξιολόγησης, εξυγίανσης, βελτίωσης και διατήρησης της γενετικής βάσης της φυτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής στην Κύπρο. Το ΙΓΕ, μέσω των ερευνητικών προγραμμάτων του, συνεισφέρει στην προστασία και αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων, με τη μεταφορά γνώσης και μεθόδων σε άλλα Τμήματα του Υπουργείου.

Εκτός από τους κοινωνικούς εταίρους, σημεία αναφοράς για το ΙΓΕ αποτελούν ο «Κανονισμός για την Αγροτική Ανάπτυξη 2014-2020», η «Ευρώπη 2020 – Στρατηγική για Έξυπνη Βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη», η «Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για τη Γεωργική Παραγωγικότητα και Βιωσιμότητα», ο «Ορίζοντας 2020» και η Πράσινη Συμφωνία (Green Deal).

Τα ερευνητικά προγράμματα / αποτελέσματα του ΙΓΕ προωθούν την Εθνική Στρατηγική για την Έξυπνη Εξειδίκευση στον τομέα της γεωργίας και συμβάλλουν στη μεταρρύθμιση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της αγροτικής οικονομίας. Παράλληλα, συνεισφέρουν στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών για την προστασία της δημόσιας υγείας από ζωνόσους και άλλους κινδύνους, μέσω της διάθεσης βελτιωμένων ζώων, της αντιμετώπισης ασθενειών και του καθορισμού βέλτιστων πρακτικών σε θέματα διατροφής, διαχείρισης και αναπαραγωγής των μηρυκαστικών ζώων.

Με την αξιοποίηση της συσσωρευμένης γνώσης και εμπειρίας του και των διασυνδέσεών του μέσα από τις υφιστάμενες συμφωνίες και πρωτόκολλα συνεργασίας, το ΙΓΕ συμβάλλει στην ενδυνάμωση των διεθνών και περιφερειακών συνεργασιών για ολοκληρωμένη αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων και στην άντληση κονδυλίων από την ΕΕ μέσα από κοινά ερευνητικά προγράμματα.

Η έγκριση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) της Κύπρου από την ΕΕ, παρέχει μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για ανάληψη ενεργειών που θα συμβάλουν στην άμβλυνση των δυσκολιών που αντιμετωπίζει η κυπριακή γεωργία. Για το λόγο αυτό, το ΙΓΕ συμμετέχει ενεργά στο ΣΑΑ με τέσσερα (4) έργα συνολικού προϋπολογισμού που πλησιάζει τα 10 εκ. ευρώ για όλη τη διάρκεια του ΣΑΑ (2022-2026).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ :

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η δημιουργία νέων ποικιλιών στα σιτηρά και στα ψυχανθή που είναι προσαρμοσμένες στις εδαφοκλιματικές συνθήκες της Κύπρου, διασφαλίζει τη συνέχιση της παραγωγής κάτω από τις αντίξοες καιρικές συνθήκες της Κύπρου και συμβάλλει ουσιαστικά στην αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Η Τράπεζα Γενετικού Υλικού και το Εθνικό Βοτανολόγιο, όπου φυλάσσονται σπόροι από τα απειλούμενα άγρια ενδημικά και ιθαγενή φυτά, συμπεριλαμβανομένων ντόπιων παραδοσιακών ποικιλιών, ενισχύει την προσπάθεια εξεύρεσης ειδών που είναι προσαρμοσμένα στις κλιματικές συνθήκες του τόπου και συμβάλλει στη διαφοροποίηση της παραγωγής με τη δημιουργία «νέων καινοτόμων προϊόντων», ενισχύοντας τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας και την αειφόρο ανάπτυξη.

Η διατήρηση υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού, που τίθεται στη διάθεση του Τμήματος Γεωργίας, των παραγωγών και των φυτωριούχων, διασφαλίζει την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με το χαμηλότερο δυνατό κόστος παραγωγής και εκπληρώνει σημαντικές Συμβατικές υποχρεώσεις της Κύπρου έναντι της ΕΕ.

Η έρευνα που διεξάγεται στη ζωική παραγωγή συμβάλλει στη διασφάλιση της δημόσιας υγείας και στην ενίσχυση της αιγοπροβατοτροφίας μέσω της διάθεσης βελτιωμένων ζώων, της αντιμετώπισης ασθενειών και του καθορισμού βέλτιστων πρακτικών σε θέματα διατροφής, διαχείρισης και αναπαραγωγής των μηρυκαστικών ζώων. Με την έγκριση από την κυβέρνηση του επταετούς προγράμματος AGRICYGEN αναμένεται η δραστική βελτίωση του ντόπιου γενετικού υλικού των αιγοπροβάτων που θα συμβάλει στην επιτυχή υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για αύξηση της γαλακτοπαραγωγής και πλήρη συμμόρφωση με το πρότυπο για το χαλούμι.

Η επιστημονική έρευνα μέσω της εφαρμογής ολοκληρωμένων και καινοτόμων μεθόδων φυτοπροστασίας, συμβάλλει στη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων, στη βελτίωση της ποιότητας των τροφίμων και στην προστασία του καταναλωτή.

Ο προγραμματισμός και η αύξηση της παραγωγής, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, η μείωση του κόστους παραγωγής και η αύξηση της αξίας παραγωγής, επιτυγχάνονται με την εφαρμογή μεθόδων

χαμηλών εισροών και τη συστηματική αξιολόγηση ποικιλιών αμπελιού, οπωροφόρων δένδρων, λαχανικών και αρωματικών, και με προσυλλεκτικούς και μετασυλλεκτικούς χειρισμούς.

Με στόχο την αειφόρο χρήση των πόρων και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, μελετάται η σωστή και αποδοτική χρήση του νερού άρδευσης, η πιθανή χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (απομόνωση, ταυτοποίηση μικροφυκών για παραγωγή πράσινης ενέργειας), βιομάζας και γεωθερμίας για θέρμανση θερμοκηπίων, η κομποστοποίηση φυτικών υπολειμμάτων και η χρήση της λάσπης από βιολογικούς σταθμούς, η ασφαλής χρήση ανακυκλωμένου νερού για άμβλυση του προβλήματος της λειψυδρίας, η βελτίωση της γονιμότητας και η αναχαίτιση της απερίμωσης των εδαφών.

Η διάδοση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και της γνώσης στους τελικούς χρήστες επιδιώκεται με τη χρήση σύγχρονων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εργαλείων, διαλέξεων, συνεδρίων και εργαστηρίων, καθώς και της υποδομής που έχει δημιουργήσει το ΙΓΕ στους πειραματικούς σταθμούς.

Η μεταφορά καινοτομίας στους κοινωνικούς εταίρους και η σύνδεση με τη βιομηχανία για την εφαρμογή των ερευνητικών αποτελεσμάτων επιδιώκεται με την εγκαθίδρυση Συμπράξεων Δημόσιου-Ιδιωτικού τομέα (PPPs), καθώς και Συμπράξεων Καινοτομίας, στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020.

Με την εμπλοκή του στην εκπαίδευση νέων και υφιστάμενων αγροτών και μέσω εξειδικευμένων και στοχευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων (on-hands training), το ΙΓΕ παρέχει την απαραίτητη γνώση, δεξιότητες και ικανότητες για αποτελεσματική εμπλοκή τους στη γεωργία.

Η αξιοποίηση της συσσωρευμένης γνώσης και εμπειρίας του ΙΓΕ και των διασυνδέσεων του μέσα από τις υφιστάμενες και νέες συμφωνίες και πρωτόκολλα συνεργασίας, προωθεί την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση προβλημάτων και προκλήσεων.

Τα έργα του ΙΓΕ που εγκρίθηκαν στο ΣΑΑ, αφορούν: (α) την αναβάθμιση των γεωργικών πρακτικών από τον 20ο στον 21ο αιώνα, με την μετατροπή του ΙΓΕ σε εθνικό κέντρο αριστείας στον τομέα της γεωργικής τεχνολογίας, (β) τη Γενετική βελτίωση του πληθυσμού αιγοπροβάτων στην Κύπρο, (γ) την παρακολούθηση και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στη γεωργία, και (δ) τη λειτουργία Διαδικτυακής πλατφόρμας για βελτίωση της εμπορίας των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μέσω των έργων αυτών το ΙΓΕ επιδιώκει να ενισχύσει την παρουσία του σε θέματα τεχνολογίας και έρευνα αιχμής, έτσι ώστε να συμβάλει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής, της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής γεωργίας και της πλήρους εφαρμογής του προτύπου για το χαλούμι ως ΠΟΠ.

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Περιγραφή
<p><u>Σ1</u>: Έξυπνη ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα, συμβολή στην έξυπνη γεωργία, τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος.</p>	<p><u>ΔΕ01</u>: Βαθμός Εφαρμογής Κύριων Αποτελεσμάτων Έρευνας</p>	<p>Δείκτης Αποτελέσματος:</p> <p>Θα μετρά το βαθμό εφαρμογής των κύριων αποτελεσμάτων έρευνας και θα λαμβάνει υπόψη τους δείκτες εκροών με την ακόλουθη στάθμιση, η οποία αποφασίστηκε από την Ομάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού ότι αντικατοπτρίζει καλύτερα το τελικό αποτέλεσμα της προσπάθειας του Ινστιτούτου:</p> <p><u>Δείκτης εκροών 1.1</u>: Ερευνητικές δημοσιεύσεις και εκθέσεις (ποσοστό 30%).</p> <p><u>Δείκτης εκροών 1.2</u>: Εκδηλώσεις διάδοσης και κατάρτιση που παρέχεται από το ΙΓΕ (ποσοστό 30%).</p> <p><u>Δείκτης εκροών 1.3</u>: Παροχή δημόσιων υπηρεσιών (ποσοστό 40%).</p> <p>Με βάση την καταγραφή των δεικτών εκροών για την τριετία 2018-2021 και τα πιο πάνω ποσοστά, θα υπολογιστεί η άριστη κατανομή των επί μέρους δεικτών αποτελέσματος. Το επιθυμητό αποτέλεσμα είναι η ισορροπία όλων των επί μέρους δεικτών, δηλαδή η διαφορά μεταξύ άριστης κατανομής και πραγματικής μέτρησης θα πρέπει να είναι μηδέν. Θετική ή αρνητική απόκλιση από την άριστη κατανομή σημαίνει ότι απαιτείται ανακατεύθυνση των προσπαθειών για επαναφορά της ισορροπίας στις επί μέρους κατηγορίες δεικτών.</p>
<p><u>Δ1.1</u>: Προγράμματα έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας.</p>	<p><u>ΔΑ01</u>: Δείκτης εκροών του ΙΓΕ</p>	<p>Δείκτες Εκροών:</p> <p><u>Δείκτης εκροών 1.1</u>: Ερευνητικές δημοσιεύσεις και εκθέσεις</p> <p><u>Δείκτης εκροών 1.2</u>: Εκδηλώσεις διάδοσης και κατάρτιση που παρέχεται από το ΙΓΕ</p> <p><u>Δείκτης εκροών 1.3</u>: Παροχή δημόσιων υπηρεσιών</p> <p>Η αξιολόγηση θα περιλαμβάνει όλες εκείνες τις εκροές που εγκαταλείπουν το ΙΓΕ, καθώς και τις ενδιάμεσες εκροές (για παράδειγμα εκθέσεις προόδου της εν εξελίξει έρευνας), σύμφωνα με σχετική βαρύτητα και στάθμιση όπως περιγράφεται αναλυτικά στο έγγραφο «Αξιολόγηση επιδόσεων του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών (2021)». Για να καταγραφεί μια συγκεκριμένη δράση θα πρέπει να υπάρχει</p>

		αντίστοιχη γραπτή τεκμηρίωση. Ως περίοδος αναφοράς θεωρείται η τριετία 2018-2021.
--	--	---

ΣΤΟΧΟΣ 1: ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΛΙΕΙΑΣ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η κυβερνητική πολιτική στον τομέα της θαλάσσιας αλιείας, η οποία είναι εναρμονισμένη με τις αρχές της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους Πράσινης και Ψηφιακής μετάβασης, επικεντρώνεται στην αειφόρο διαχείριση των αλιευτικών πόρων βάσει της συλλογής δεδομένων για την αλιεία, στην εξασφάλιση της τήρησης των κανόνων της κοινής αλιευτικής πολιτικής και πάταξη της παράνομης και άναρχης αλιείας, στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, του εισοδήματος και της κατάρτισης των αλιέων και στη βελτίωση της ποιότητας και της προώθησης των αλιευτικών προϊόντων.

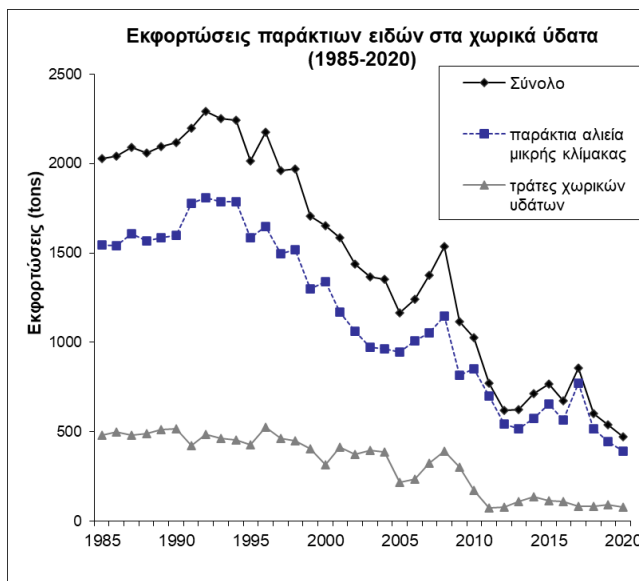
Όσον αφορά τον τομέα της υδατοκαλλιέργειας, η Κυβερνητική πολιτική στοχεύει στην αειφόρο και ισορροπημένη σε σχέση με το περιβάλλον ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας, για μεγιστοποίηση της συμβολής της στην εγχώρια παραγωγή ψαριών, σύμφωνα με τις ανάγκες της Κυπριακής και της διεθνούς αγοράς. Η υδατοκαλλιέργεια συνιστά περίπου το 80 - 85 % της συνολικής κυπριακής αλιευτικής παραγωγής τόσο σε ποσότητα, όσο και σε αξία.

Τομέας Θαλάσσιας Αλιείας

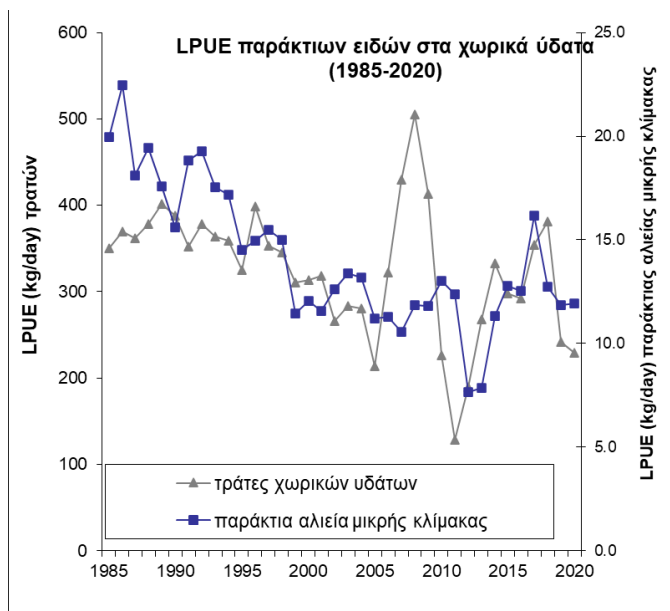
Η αλιεία στην Κύπρο χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλομορφία αλιευόμενων ειδών και αλιευτικών μεθόδων που επικεντρώνονται στην παράκτια ζώνη. Το μεγαλύτερο μέρος του αλιευτικού στόλου (περίπου 90 % των αδειούχων αλιευτικών σκαφών, βάσει δεδομένων του 2020) αποτελείται από σκάφη παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας (μήκους < 12m) που χρησιμοποιούν κυρίως στατικά δίχτυα και παραγάδια βυθού. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αλιείς στην Κύπρο είναι η χαμηλή παραγωγικότητα της περιοχής, η οποία σε συνδυασμό με την έντονη αλιευτική πίεση, οδηγούν σε υπεραλίευση, χαμηλές παραγωγές και κατ'επέκταση χαμηλά εισοδήματα των αλιέων. Το Διάγραμμα 1α παρουσιάζει μια μείωση στις εκφορτώσεις των παράκτιων ειδών κατά την περίοδο 1985-2020. Το Διάγραμμα 1β παρουσιάζει τις αντίστοιχες τιμές των Εκφορτώσεων Αλιευμάτων ανά Μονάδα Αλιευτικής Προσπάθειας (LPUE), όπου η προσπάθεια αναφέρεται σε ημέρες αλιείας κατά την περίοδο 1985-2020.

Πέραν των διαρθρωτικών προβλημάτων του αλιευτικού στόλου, η κατάρτιση των αλιέων στην αλιεία, ναυσιπλοΐα, ασφάλεια, υγεία και περιβάλλον δεν θεωρείται επαρκής. Υπάρχει επίσης ανάγκη για βελτίωση των συνθηκών εργασίας των αλιέων, καθώς και της υγιεινής και της ποιότητας των αλιευτικών προϊόντων. Ένα άλλο πρόβλημα που παρουσιάζεται είναι η αυξημένη παρουσία μη αυτόχθονων ειδών ψαριών, κυρίως ειδών προερχόμενων μέσω της Διώρυγας του Σουέζ, με αρνητικές επιπτώσεις στο οικοσύστημα και την αλιεία. Από το σύνολο των μη αυτόχθονων ειδών ψαριών που έχουν καταγραφεί στην Κύπρο μέχρι σήμερα (άνω των 40 ειδών), τουλάχιστον 4 θεωρούνται είδη -

εισβολείς, γεγονός που τα καθιστά απειλή για τη βιοποικιλότητα, την αφθονία των αυτόχθονων ειδών, την οικολογική ισορροπία, την οικονομική βιωσιμότητα και/ή την υγεία του ανθρώπου.

Διάγραμμα 1α: Εκφορτώσεις των παράκτιων ειδών στα χωρικά ύδατα της Κύπρου για την περίοδο 1985-2020.

Διάγραμμα 1β: Δείκτης Εκφορτώσεων Αλιευμάτων ανά Μονάδα Αλιευτικής Προσπάθειας (LPUE) των παράκτιων ειδών στα χωρικά ύδατα της Κύπρου για την περίοδο 1985-2020.

Όσον αφορά τις αλιευτικές υποδομές, υπάρχουν δεκαέξι (16) συνολικά αλιευτικά καταφύγια στις ελεύθερες περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, τα τρία (3) εμπíπτουν υπό τη διαχείριση της Αρχής Λιμένων Κύπρου και τα άλλα δεκατρία (13) υπό τη διαχείριση του ΤΑΘΕ. Πολλά από αυτά έχουν κατασκευαστεί πρόχειρα μετά την εισβολή, για να εξυπηρετήσουν άμεσα τους εκτοπισθέντες αλιείς,

και χρήζουν σημαντικής βελτίωσης και εκσυγχρονισμού. Τα υφιστάμενα αλιευτικά καταφύγια θα πρέπει να εκσυγχρονιστούν ώστε να εξυπηρετούν τους αλιείς, με ενέργειες που να αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας των αλιευτικών σκαφών, την εισαγωγή νέας τεχνολογίας για σκοπούς ασφάλειας των αλιέων και τη βελτίωση της υγιεινής και ποιότητας των αλιευμάτων. Οι υποδομές αυτές χρήζουν συνεχούς συντήρησης (καθαρισμό, ηλεκτροφωτισμό, εκβαθύνσεις κ.α.).

Η συλλογή, διαχείριση και χρήση δεδομένων για τον τομέα της αλιείας, βάσει των οποίων παρέχεται επιστημονική γνωμοδότηση σε θέματα διαχείρισης, πραγματοποιείται στα πλαίσια εθνικών προγραμμάτων βάσει κοινοτικού νομοθετικού πλαισίου. Αυτό το νομοθετικό πλαίσιο προνοεί τη συλλογή και διάθεση αξιόπιστων δεδομένων, καθώς και την εναρμόνιση και συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών. Η χρηματοδοτική στήριξη των εθνικών προγραμμάτων συλλογής δεδομένων από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ) στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) 2014-2020 και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ) 2021-2027, αποτελεί ευκαιρία για κάλυψη αναγκών σε πόρους και βελτίωση της ποιότητας των δεδομένων και της επιστημονικής γνώσης.

Το Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών (ΤΑΘΕ) ασκεί έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων εφαρμόζοντας τις πρόνοιες της Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας, με προβληματική όμως δομή, λόγω υποστελέχωσης αλλά και λόγω του τρόπου λειτουργίας των μονάδων ελέγχου που δεν καλύπτουν όλη τη διάρκεια του 24ωρου. Το πρόβλημα αυτό εντοπίστηκε και αναδείχθηκε από την Παγκόσμια Τράπεζα στα πλαίσια της μελέτης που είχε εκπονήσει για την αναδιάρθρωση του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, ενώ έχει εντοπιστεί και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα πλαίσια των ελέγχων που διενεργεί για να εξακριβώσει το επίπεδο συμμόρφωσης των κρατών μελών με τη νομοθεσία και αποτελεί μέρος του σχεδίου δράσης που θα πρέπει να εφαρμόσουμε για βελτίωση του συστήματος συλλογής δεδομένων αλιείας.

Τομέας Υδατοκαλλιέργειας

Στην Κύπρο, το 2021 υπάρχουν αδειοδοτημένα τρία ιδιωτικά εκκολαπτήρια θαλασσινών ειδών, ένα εκκολαπτήριο-εκτροφείο θαλάσσιων γαριδών στην ξηρά, εννιά μονάδες πάχυνσης θαλάσσιων μεσογειακών ειδών σε κλουβιά ανοιχτής θάλασσας και οχτώ μικρές μονάδες υδατοκαλλιέργειας γλυκού νερού που δραστηριοποιούνται επί το πλείστον στην οροσειρά του Τροόδου. Πέραν των πιο πάνω ιδιωτικών μονάδων παραγωγής ψαριών στην Κύπρο δραστηριοποιούνται και δυο ερευνητικοί σταθμοί υδατοκαλλιέργειας, ο ένας για θαλασσινά είδη και ο άλλος για είδη γλυκού νερού.

Τα σημαντικότερα είδη θαλάσσιων ψαριών που καλλιεργούνται στην Κύπρο είναι η τσιπούρα (*Sparus aurata*) και το λαυράκι (*Dicentrarchus labrax*), σε ποσοστό περίπου 65% και 35% της ολικής παραγωγής, αντίστοιχα.

Η παραγωγή επιτραπέζιων ψαριών από τις υδατοκαλλιέργειες κατά το 2019, υπολογίζεται ότι ανήλθε περίπου στους 8.058 τόνους αξίας €43.6 εκ. Από αυτή την παραγωγή εξήχθησαν περίπου 5.528 τόνοι αξίας €29 εκ. Κατά το 2019, η παραγωγή γόνου έφθασε τα 31.5 εκ. ιχθύδια, αξίας περίπου €5.8 εκ. Συνολικά, η αξία παραγωγής των υδατοκαλλιεργειών το 2019 ανήλθε γύρω στα €49.7 εκ.

Συμπερασματικά και με βάση τα δεδομένα των τελευταίων ετών, η υδατοκαλλιέργεια συνεχίζει να παρουσιάζει ανοδική πορεία με ετήσιους ρυθμούς ανάπτυξης της τάξης περίπου του 4-5%.

Σημειώνεται ότι στις υδατοκαλλιέργειες απασχολούνται αποκλειστικά περίπου 320 άτομα, ενώ ένας πολύ μεγαλύτερος αριθμός ατόμων απασχολείται σε συναφή / παρεμφερή επαγγέλματα.

Ο γενικός στόχος είναι η αειφόρος ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας με την προώθηση οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά βιώσιμων επιχειρήσεων, ώστε η βιομηχανία να μπορεί να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις και να αντεπεξέλθει στις νέες συνθήκες ανταγωνισμού όπως αυτές διαμορφώνονται στην αγορά.

Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στον τομέα υδατοκαλλιέργειας

Διάφορες ερευνητικές μελέτες που εκπονήθηκαν από διαφορετικά ινστιτούτα και οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων και των Ηνωμένων Εθνών, έχουν δείξει ότι η δραστηριότητα της υδατοκαλλιέργειας θα συνεχίσει να αυξάνεται, καθώς η θαλάσσια αλιεία είναι σε μείωση και δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στη ζήτηση της αγοράς. Δεδομένης της αύξησης της παγκόσμιας ζήτησης η υδατοκαλλιέργεια θα κληθεί να καλύψει το κενό. Ήδη πέραν του 50 % των αλιευτικών προϊόντων που καταναλώνονται σε παγκόσμιο επίπεδο προέρχονται από την υδατοκαλλιέργεια.

Η υδατοκαλλιέργεια αποτελεί βασικό πυλώνα της νέας Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής καθώς και της Στρατηγικής για τη Γαλάζια Ανάπτυξη. Αυτή η δραστηριότητα μπορεί να έχει θετικό κοινωνικοοικονομικό αντίκτυπο με την παροχή ευκαιριών απασχόλησης, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, καθώς επίσης συμβάλλοντας στην επισιτιστική ασφάλεια με προϊόντα υψηλής ποιότητας. Η υδατοκαλλιέργεια προσφέρει επίσης την ευκαιρία για κάλυψη των θέσεων εργασίας που χάνονται από τον τομέα της θαλάσσιας συλλεκτικής αλιείας, που βρίσκεται σε ύφεση.

Για την περαιτέρω ανάπτυξη της δραστηριότητας αυτής, έχει καταρτιστεί το Πολυετές Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Υδατοκαλλιέργειας 2021-2030. Το στρατηγικό σχέδιο περιλαμβάνει ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, τα πλεονεκτήματα, τις αδυναμίες, τις ευκαιρίες και τις απειλές. Βάσει της ανάλυσης έχουν προσδιοριστεί συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις για την ενίσχυση και στήριξη της αειφόρου ανάπτυξης της δραστηριότητας αυτής.

Το Στρατηγικό Σχέδιο για την αειφόρο ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας βασίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές που έχουν εκδοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να αντιμετωπιστούν οι διάφορες προκλήσεις και ευκαιρίες που αφορούν τον τομέα υδατοκαλλιέργειας προκειμένου να επιτευχθούν οι ακόλουθοι αλληλένδετοι στόχοι:

1. Οικοδόμηση ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας
2. Συμμετοχή στην πράσινη μετάβαση
3. Διασφάλιση της κοινωνικής αποδοχής και της ενημέρωσης του καταναλωτή και
4. Ενίσχυση των γνώσεων και της καινοτομίας.

Στα πλαίσια υλοποίησης του στρατηγικού σχεδιασμού οι δράσεις που καθορίζονται θα στηριχτούν μέσω του εθνικού προϋπολογισμού, αλλά και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ) 2021-2027.

Επιπρόσθετα, έχει τροχοδρομηθεί ένα σημαντικότερο και μεγάλο έργο που αφορά την Κυπριακή υδατοκαλλιέργεια. Το έργο αφορά τη δημιουργία συλλογικής λιμενικής και χερσαίας υποδομής για στήριξη της δραστηριότητας της υδατοκαλλιέργειας που θα διασφαλίζεται η μακροπρόθεσμη ορθολογική λειτουργία και βιωσιμότητα του τομέα με όλα τα σχετικά συνεπακόλουθα οφέλη. Το εν λόγω έργο έχει συμπεριληφθεί και θα υλοποιηθεί μέσω του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.1: ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΚΑΛΠ)

Η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει την ανάπτυξη και εφαρμογή αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου για την τήρηση των κανόνων της ΚΑΛΠ, καθώς και τη συλλογή αλιευτικών δεδομένων και την παροχή επιστημονικής συμβουλής για τη διαχείριση των αλιευτικών πόρων. Η επιτυχία των μέτρων που θεσπίζονται στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής, για την επίτευξη της βιώσιμης διαχείρισης των αλιευτικών πόρων, βασίζεται σε ένα αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου, επιθεώρησης και επιβολής της νομοθεσίας, καθώς και στην παροχή βέλτιστης διαθέσιμης επιστημονικής συμβουλής βάσει αξιόπιστων επιστημονικών δεδομένων.

Ανάπτυξη και εφαρμογή αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου για την τήρηση των κανόνων της ΚΑΛΠ

Περιλαμβάνει τις ακόλουθες επιμέρους δράσεις:

- Την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου, που μπορεί να επιτευχθεί μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών και της ανάπτυξης συστημάτων καταγραφής και παρακολούθησης των αλιευτικών δραστηριοτήτων, μέσω της αγοράς νέων πιο ευέλικτων σκαφών ή τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων σκαφών για επιθεωρήσεις, της εφαρμογής πιλοτικών έργων για τη βελτίωση της παρακολούθησης των αλιευτικών δραστηριοτήτων, της ανάπτυξης νέων καινοτόμων συστημάτων ελέγχου, και της κατάρτισης του προσωπικού. Επιπλέον, το ΤΑΘΕ θα εξετάσει τρόπους εφαρμογής ενός 24ωρου συστήματος παροχής υπηρεσιών περιπολίας και παρακολούθησης, ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος ελέγχου, και θα επιδιώξει την ανάπτυξη μιας ισχυρής συνεργασίας με άλλες σχετικές υπηρεσίες.
- Την εφαρμογή ενός αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου που θα βασίζεται σε ένα ετήσιο ειδικό πρόγραμμα ελέγχου και επιθεώρησης (εναρμόνιση των διαδικασιών ελέγχου και επιθεώρησης, χρήση αποτελεσματικών σε σχέση με το κόστος εργαλείων και μέσων ελέγχου και επιθεώρησης, ανάπτυξη σχεδίων διαχείρισης κινδύνου), δράσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή των εθνικών και κοινοτικών προγραμμάτων ελέγχου της αλιείας και εκστρατείες

ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την κοινή αλιευτική πολιτική και την αναγκαιότητα εξάλειψης της παράνομης αλιείας.

Το σύστημα ελέγχου βασίζεται στην εθνική νομοθεσία και τη νομοθεσία της ΕΕ για τον έλεγχο της αλιείας. Ενώ οι επιχειρησιακές δαπάνες χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους, η ανάπτυξη του συστήματος ελέγχου χρηματοδοτείται μέσω του ΕΤΘΑ 2014-2020 και του ΕΤΘΑΥ 2021-2027. Σημειώνεται επίσης ότι το ΕΤΘΑ 2014-2020 και το ΕΤΘΑΥ 2021-2027 χρηματοδοτούν και την επιχειρησιακή δαπάνη για ενίσχυση των περιπολιών και της παρακολούθησης που αφορούν το ειδικό πρόγραμμα ελέγχου και επιθεώρησης τόνου και ξιφία. Επίσης, στα πλαίσια του σχεδίου δράσης που πρέπει να εφαρμοστεί για συμμόρφωση με τους κανόνες για συλλογή αλιευτικών δεδομένων, χρηματοδοτούνται και τα λειτουργικά έξοδα του σχεδίου δράσης.

Συλλογή αλιευτικών δεδομένων και παροχή επιστημονικής συμβουλής για τη διαχείριση των αλιευτικών πόρων

Η συλλογή και διαχείριση αλιευτικών δεδομένων γίνεται μέσω της εφαρμογής των εθνικών προγραμμάτων εργασίας για τη συλλογή δεδομένων, τα οποία βασίζονται σε νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ και συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Από το 2014 τα εθνικά προγράμματα στηρίζονται οικονομικά από το ΕΤΘΑ 2014-2020 και το ΕΤΘΑΥ 2021-2027. Βάσει των δεδομένων που συλλέγονται, ετοιμάζονται επιστημονικές μελέτες και εκθέσεις σχετικά με την αξιολόγηση της κατάστασης των αλιευτικών πόρων, των επιπτώσεων της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον, την οικονομική βιωσιμότητα των αλιευτικών στόλων και τη σχέση μεταξύ των αλιευτικών στόλων και των υπό εκμετάλλευση αλιευτικών πόρων. Μέσω των μελετών και εκθέσεων παρέχεται η βέλτιστη διαθέσιμη επιστημονική συμβουλή για την επίτευξη του στόχου της αειφόρου διαχείρισης των αλιευτικών πόρων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.2: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ

Η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει μέτρα αντιμετώπισης των διαφόρων αναγκών που έχουν εντοπιστεί στον τομέα της θαλάσσιας αλιείας, όπως τις επενδύσεις επί αλιευτικών σκαφών για εκσυγχρονισμό, τις επενδύσεις που συμβάλλουν στη διαφοροποίηση του εισοδήματος των αλιέων, τη χορήγηση αποζημιώσεων για ζημιές στα αλιεύματα και τη στήριξη στους αλιείς μέσω κρατικών ενισχύσεων ή σσονος σημασίας (*de minimis*). Περιλαμβάνει επίσης τη συντήρηση και αναβάθμιση των υφιστάμενων αλιευτικών καταφυγίων για τη βελτίωση της ασφάλειας στα αλιευτικά σκάφη, την εισαγωγή νέων τεχνολογιών για την ασφάλεια των αλιέων και τη βελτίωση της υγιεινής και της ποιότητας των αλιευτικών προϊόντων. Σημειώνεται πως η συντήρηση και αναβάθμιση των αλιευτικών καταφυγίων είναι διατομεακή μεταξύ του ΤΑΘΕ (συντονιστής), του Τμήματος Δημοσίων Έργων και του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως.

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στη δραστηριότητα αυτή αναμένεται να συμβάλουν στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής απόδοσης των αλιευτικών δραστηριοτήτων, οδηγώντας στη

βιωσιμότητα της αλιείας. Τα μέτρα (με εξαίρεση τις κρατικές ενισχύσεις ή σπονδίας σημασίας) χρηματοδοτούνται από το ΕΤΘΑ 2014-2020 και το ΕΤΘΑΥ 2021-2027.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.3: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Η διαχείριση και ο έλεγχος των δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας αποτελούν συνεχόμενη δράση και σημαντική παράμετρο για την αειφόρο ανάπτυξη του τομέα, στα πλαίσια της οποίας πραγματοποιούνται συνεχείς έλεγχοι στις εγκαταστάσεις υδατοκαλλιέργειας και συλλέγονται σε τακτική βάση δεδομένα υδατοκαλλιέργειας, τα οποία αναλύονται και χρησιμοποιούνται για την ορθολογιστική διαχείριση του τομέα.

Στα πλαίσια ανάπτυξης του Τομέα Υδατοκαλλιέργειας θα διεξαχθούν μελέτες που σχετίζονται με το χωροταξικό σχεδιασμό και τη δημιουργία και θεσμοθέτηση θαλάσσιων ζωνών υδατοκαλλιέργειας. Επιπλέον, προβλέπεται η βελτίωση της υφιστάμενης εθνικής βάσης δεδομένων υδατοκαλλιέργειας και η χρήση νέας τεχνολογίας για τη βελτίωση της παρακολούθησης και ελέγχου των δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας και του φυσικού περιβάλλοντος. Οι πιο πάνω ενέργειες είναι ζωτικής σημασίας για την υλοποίηση και επίτευξη των στόχων της Γαλάζιας Ανάπτυξης.

Για την περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα υδατοκαλλιέργειας στην Κύπρο, στα σχετικά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ) στα πλαίσια του ΕΤΘΑ 2014-2020, του ΕΤΘΑΥ 2021-2027 και του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έχουν περιληφθεί διάφορα μέτρα στήριξης της υδατοκαλλιέργειας προκειμένου να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα του κλάδου. Τα κυριότερα μέτρα που περιλαμβάνονται στα ΕΠ αφορούν τις παραγωγικές επενδύσεις, τον εκσυγχρονισμό, την καινοτομία και την αύξηση του δυναμικού των ζωνών υδατοκαλλιέργειας. Η εφαρμογή / υλοποίηση των σχεδίων θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων των Πολυετών Εθνικών Στρατηγικών Σχεδίων 2014-2020 και 2021 -2030 και θα στηρίξει τη γαλάζια ανάπτυξη και την Ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία.

Επίσης, στα πλαίσια της δραστηριότητας αυτής προωθείται η δημιουργία συλλογικών υποδομών για στήριξη των υδατοκαλλιεργητών στην περιοχή Μονής - Βασιλικού. Στην Κύπρο 7 από τις 9 θαλάσσιες μονάδες πάχυνσης υδατοκαλλιέργειας δραστηριοποιούνται στην ίδια περιοχή. Η παραγωγή τους αντιπροσωπεύει περίπου το 60 % της συνολικής παραγωγής υδατοκαλλιέργειας, η οποία αντιστοιχεί σε περίπου 50 % της συνολικής εθνικής αλιευτικής παραγωγής. Λόγω νέων προγραμματισμένων έργων ανάπτυξης στην εν λόγω περιοχή, οι υφιστάμενες υποδομές που χρησιμοποιούνται από τις μονάδες υδατοκαλλιέργειας δεν θα είναι διαθέσιμες στο εγγύς μέλλον. Για να ξεπεραστεί αυτό το πρόβλημα που προκύπτει, θα κατασκευαστεί μια νέα συλλογική υποδομή στην περιοχή, σχεδιασμένη για να καλύψει τις ειδικές και εξειδικευμένες ανάγκες των δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας. Αυτό το καινοτόμο έργο, που έχει συμπεριληφθεί και θα χρηματοδοτηθεί στα πλαίσια υλοποίησης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, θα συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στη βελτίωση της λειτουργικότητας των μονάδων, καθώς και στην αύξηση του δυναμικού των ζωνών υδατοκαλλιέργειας όπως επίσης και τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης λειτουργίας τους.

Ο Τομέας είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία δυο ερευνητικών κέντρων/σταθμών. Το Ερευνητικό Κέντρο Θαλάσσιας Υδατοκαλλιέργειας Κύπρου (ΕΚΘΥΚ) στο Μενεού και τον Ερευνητικό Σταθμό Υδατοκαλλιέργειας Γλυκών Υδάτων στον Καλοπαναγιώτη (ΕΣΥΓΥΚ).

Στα πλαίσια λειτουργίας των δύο σταθμών περιλαμβάνονται ενέργειες όπως:

- Στήριξη ιδιωτικών μονάδων υδατοκαλλιέργειας.
- Αναπαραγωγή και καλλιέργεια ψαριών για σκοπούς εμπλουτισμού υδατοφρακτών (ΕΣΥΓΥΚ) και παραχώρηση γόνου στα ιδιωτικά ιχθυοτροφεία.
- Πραγματοποίηση ερευνητικών εργασιών / προγραμμάτων με στόχο τη διαφοροποίηση της υδατοκαλλιέργειας αξιολογώντας νέα υποψήφια είδη, καθώς και τη διαφοροποίηση των τελικών προϊόντων. Επιπρόσθετα, στα πλαίσια των ερευνητικών εργασιών θα αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα νέων συστημάτων ανακύκλωσης με τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι πιο πάνω ερευνητικές δραστηριότητες αποσκοπούν στην προώθηση της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης του τομέα της υδατοκαλλιέργειας στην Κύπρο, καθώς και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς του.
- Ενημέρωση και επιμόρφωση μαθητών Δημοτικής και Μέσης εκπαίδευσης για την υδατοκαλλιέργεια στην Κύπρο, καθώς και πρακτική άσκηση για μαθητές ανωτέρας εκπαίδευσης.

Μέρος της δραστηριότητας του Τομέα αποτελεί και ο έλεγχος και η παρακολούθηση της Ερασιτεχνικής Αλιείας Εσωτερικών Υδάτων. Στα πλαίσια αυτά θα συνεχιστεί η παρακολούθηση των ιχθυοπληθυσμών στους υδατοφράκτες και θα γίνουν οι εμπλουτισμοί με ψάρια σε αυτούς που θα κριθεί αναγκαίο και που οι συνθήκες το επιτρέπουν. Επιπρόσθετα, θα αξιολογηθούν και οι όροι που διέπουν τη δραστηριότητα της ερασιτεχνικής αλιείας στους υδατοφράκτες εφαρμόζοντας τις απαραίτητες τροποποιήσεις όπου απαιτούνται.

ΣΤΟΧΟΣ 2: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Το θαλάσσιο περιβάλλον της Κύπρου υπόκειται σε διάφορες πιέσεις που οδηγούν σε υποβάθμιση και/ή απώλεια της βιοποικιλότητας. Οι κύριες από αυτές είναι ο τουρισμός/οικιστική ανάπτυξη, η υπεραλίευση, η ρύπανση, τα παράκτια έργα, ο αποικισμός από μη αυτόχθονα είδη μέσω της διώρυγας του Σουέζ και η κλιματική αλλαγή. Επιπλέον, νέες προκλήσεις αναδύονται μέσα από την προοπτική εκμετάλλευσης των υδρογονανθράκων στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) της Κύπρου και των γειτονικών χωρών και τις συναφείς υποδομές. Η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος αποτελεί τη βάση για τη βιώσιμη διαχείριση των έμβιων θαλάσσιων πόρων και την προώθηση της γαλάζιας ανάπτυξης και αποτελεί προτεραιότητα τόσο για την Κύπρο, όσο και για την ΕΕ. Τόσο η ΕΕ, όσο και οι διεθνείς συμβάσεις έχουν ψηλά στην ατζέντα τους την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και

τη διατήρηση ή/και την επίτευξη υγιών και παραγωγικών θαλασσών. Η διατήρηση και η προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν έναν από τους Θεματικούς Στόχους του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου, στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων της ΕΕ για την προώθηση μιας περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας. Η προστασία και αποκατάσταση της υδρόβιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων αποτελεί έναν από τους Ειδικούς Στόχους της ΕΕ και σχετικές δράσεις είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από το ΕΤΘΑ 2014-2020 και το ΕΤΘΑΥ για την περίοδο 2021-2027.

Στην Κύπρο, η προστασία της θάλασσας προωθείται μέσω της εφαρμογής των διατάξεων της εθνικής ο Περί της Θαλάσσιας Στρατηγικής Νόμος του 2011 (18(I)/2011) και κοινοτικής νομοθεσίας, με επιστέγασμα την Οδηγία Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική – ΟΠΘΣ (2008/56/ΕΚ), η οποία έχει ως στόχο την επίτευξη και/ή τη διατήρηση της Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης (ΚΠΚ) έως το 2020. Οι πρώτες δράσεις της ΟΠΘΣ έχουν ήδη ολοκληρωθεί και τα επόμενα βήματα αφορούν την εφαρμογή των προγραμμάτων παρακολούθησης του θαλασσιού περιβάλλοντος της Κύπρου, όπως και του προγράμματος μέτρων που έχει καταρτιστεί για τη διατήρηση ή/και την επίτευξη της ΚΠΚ για τα θαλάσσια μας ύδατα. Επιπλέον, για την προστασία και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας έχουν εγκαθιδρυθεί 6 παράκτιες/ θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000 στην Κύπρο, οι οποίες περιλαμβάνουν σημαντικούς τύπους οικοτόπων και είδη χλωρίδας και πανίδας της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Το 2021 η πρώτη υπεράκτια περιοχή της Κύπρου, «Ωκεανίς», έκτασης 8,317 Km², εντάχθηκε στο Ευρωπαϊκό δίκτυο Natura 2000 με σκοπό την προστασία των κητωδών (δελφίνια, φάλαινες) και των θαλασσιών χελωνών, οι οποίες χρησιμοποιούν την εν λόγω περιοχή ως μεταναστευτικό διάδρομο. Επιπρόσθετα, 5 παράκτιες / θαλάσσιες περιοχές έχουν εγκαθιδρυθεί ως Προστατευόμενες με Υπουργικά Διατάγματα, με περιορισμούς στην αλιεία ή/και στη διέλευση σκαφών. Για την προστασία και ανάπτυξη της υδρόβια πανίδας και χλωρίδας και για την προώθηση της γαλάζιας ανάπτυξης έχουν δημιουργηθεί 6 Τεχνητοί Υφάλι. Επί του παρόντος οι τεχνητοί υφάλι βρίσκονται στο στάδιο της ανάπτυξης και περεταίρω εμπλουτισμού, οι οποίοι θα χρησιμεύσουν επίσης ως πόλος έλξης καταδυτικού τουρισμού. Με βάση τις υπάρχουσες πληροφορίες που έχουν προκύψει από το συνεχιζόμενο πρόγραμμα παρακολούθησης σύμφωνα με το άρθρο 8 της Οδηγίας-Πλαίσιο για τα Ύδατα (ΟΠΥ, 2000/60/ΕΚ), τα παράκτια ύδατα της Κύπρου είναι γενικά σε «καλή» οικολογική και χημική κατάσταση. Οι οικοτόποι, όπως περιγράφονται στην Οδηγία για τους Οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ), που υπάρχουν στην Κύπρο (τύποι οικοτόπων 8330, 1120, 1170 και 1110), καθώς και η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* βρίσκονται σε Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης στην Κύπρο. Τα υπόλοιπα 3 θαλάσσια είδη (πράσινη χελώνα *Chelonia mydas*, μεσογειακή φώκια *Monachus monachus* και το ρινοδέλφιο *Tursiops truncatus*) θεωρείται ότι βρίσκονται σε Μη-Ικανοποιητική κατάσταση Διατήρησης. Η Αρχική Αξιολόγηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Κύπρου (άρθρο 8 της ΟΠΘΣ), έδειξε ότι η Καλή Περιβαλλοντική Κατάσταση (ΚΠΚ) επιτυγχάνεται για 6 από τις 11 παραμέτρους περιγραφής (ΠΠ1: Βιοποικιλότητα; ΠΠ5: Ανθρωπογενής Ευτροφισμός; ΠΠ6: Ακεραιότητα Θαλάσσιου Βυθού; ΠΠ7: Υδρογραφικές Συνθήκες; ΠΠ8: Συγκεντρώσεις Ρυπαντών; ΠΠ9: Ρυπαντές σε Ψάρια και Θαλασσινά), δεν επιτυγχάνεται για δύο παραμέτρους (ΠΠ2: Μη Αυτόχθονα είδη και ΠΠ3: Εμπορικά Εκμεταλλεύσιμα Αλιεύματα), ενώ η κατάσταση των υπόλοιπων τριών (ΠΠ4:

Τροφικοί Ιστοί, ΠΠ10: Θαλάσσια Απορρίμματα και ΠΠ11: Υποθαλάσσιος Θόρυβος) δεν μπορεί να εκτιμηθεί προς το παρόν λόγω της έλλειψης σχετικών επιστημονικών δεδομένων.

Οι κύριες προκλήσεις-αδυναμίες για το θαλάσσιο περιβάλλον μας είναι: (1) η περιορισμένη επιστημονική γνώση, ιδίως για τα βαθιά ύδατα/ανοικτή θάλασσα και για συγκεκριμένα θέματα (π.χ. θαλάσσιοι τροφικοί ιστοί, μη-αυτόχθονα είδη). (2) η δυσκολία στην εφαρμογή των προγραμμάτων παρακολούθησης στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή της Κύπρου για την επίτευξη της ΚΠΚ. (3) οι δραστηριότητες εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στην περιοχή που αυξάνουν κατακόρυφα τον μελλοντικό κίνδυνο ρύπανσης από πετρελαιοειδή, σε συνδυασμό με την επί του παρόντος ανεπαρκή επιχειρησιακή ικανότητα αντιμετώπισης τέτοιων σοβαρών περιστατικών ρύπανσης λόγω των περιορισμένων και παρωχημένων διαθέσιμων μέσων και της έλλειψης προσωπικού του Τμήματος Αλιείας και Θαλασίων Ερευνών. (4) οι δυσκολίες-εμπόδια στην αποτελεσματική διαχείριση των θαλάσσιων περιοχών Natura 2000 και άλλων θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, π.χ. η ανεπαρκής παρακολούθηση της εφαρμογής των διαχειριστικών μέτρων (5) η έλλειψη μιας ολοκληρωμένης βάσης δεδομένων για το θαλάσσιο περιβάλλον της Κύπρου. Από την άλλη πλευρά, ορισμένες σημαντικές ευκαιρίες είναι: (1) Δυνατότητες χρηματοδότησης από την ΕΕ. (2) Ισχυρό νομοθετικό πλαίσιο (Οδηγία Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική, Οδηγία Οικοτόπων Οδηγία-Πλαίσιο για τα Ύδατα, Σύμβαση της Βαρκελώνης και συναφή Πρωτόκολλα και σχετική εθνική νομοθεσία). (3) Δυνατότητες συνεργασίας με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και με άλλα μεσογειακά κράτη στο πλαίσιο περιφερειακών συμβάσεων και επιτροπών. (4) Δυνατότητες συνεργασίας με συνδέσμους, ΜΚΟ, τοπικές κοινότητες και τοπική αυτοδιοίκηση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2.1: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει τα προγράμματα παρακολούθησης και ερευνητικά έργα που πραγματοποιούνται με στόχο την προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, δράσεις για την αποτελεσματική διαχείριση και παρακολούθηση θαλασσιών προστατευόμενων περιοχών Natura 2000, καθώς και δράσεις που αφορούν τη δημιουργία και ανάπτυξη θαλασσιών προστατευόμενων περιοχών με τεχνητούς υφάλους.

Προγράμματα παρακολούθησης και ερευνητικά έργα

Προκειμένου να επιτευχθεί η συμμόρφωση της χώρας μας με τις ευρωπαϊκές και διεθνείς υποχρεώσεις της, αλλά και ο στόχος της προστασίας και διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος, υλοποιούνται τα ακόλουθα προγράμματα και ερευνητικά έργα:

- Εφαρμογή προγραμμάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης της περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική - ΟΠΘΣ (2008/56/ΕΚ).

- Εφαρμογή προγραμμάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης της οικολογικής και χημικής κατάστασης των παράκτιων υδάτων σύμφωνα με την Οδηγία-Πλαίσιο για τα Ύδατα (2000/60/ΕΚ) και τις Οδηγίες (2008/105/ΕΚ & 2013/39/ΕΚ) για τις Ουσίες Προτεραιότητας.
- Εφαρμογή προγραμμάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης της περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος σύμφωνα με το Integrated Monitoring and Assessment Program (IMAP) του UNEP/MAP, της Σύμβασης της Βαρκελώνης για την Προστασία της Μεσογείου.
- Εφαρμογή Προγράμματος Παρακολούθησης της ρύπανσης της θάλασσας από γεωργικές δραστηριότητες, σύμφωνα με την Οδηγία για τη Νιτρορύπανση (91/676/ΕΟΚ).
- Εφαρμογή προγραμμάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης ειδών (π.χ. θαλάσσιων χελωνών, μεσογειακή φώκια) και οικοτόπων (π.χ. λιβάδια *Posidonia oceanica*) στο πλαίσιο της Οδηγίας των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ).
- Ανάπτυξη και αναβάθμιση μιας ολοκληρωμένης βάσης δεδομένων και συστήματος διαχείρισης δεδομένων της παρακολούθησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- Μελέτη βάσης και παρακολούθηση των ξενικών ειδών σε θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου Natura 2000, και σε περιοχές ενδιαφέροντος.
- Οπτική και ακουστική έρευνα για κητώδη στα θαλάσσια ύδατα της Κυπριακής Δημοκρατίας.
- Έρευνα της βενθικής βιοποικιλότητας του υποθαλάσσιου όρους Ερατοσθένης στην ΑΟΖ της Κύπρου.
- Χαρτογράφηση λειμώνων Ποσειδώνιας & άλλων σημαντικών οικοτόπων στα παράκτια νερά της Κύπρου.
- Μελέτη των τροφικών πλεγμάτων στο θαλάσσιο περιβάλλον της Κύπρου με βάση την ΟΠΘΣ.
- Μελέτη των ειδών και πληθυσμών θαλασσοπουλιών εντός της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η εφαρμογή ορισμένων από τις προαναφερθείσες δράσεις απαιτεί συντονισμό και συνεργασία με άλλες δημόσιες αρχές. Επισημαίνεται ότι οι πλείστες δράσεις θα χρηματοδοτούνται από το ΕΤΘΑ 2014-2020 και το ΕΤΘΑΥ2021-2027.

Διαχείριση και παρακολούθηση θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών

Το μέρος αυτό της δραστηριότητας ασχολείται με τα προβλήματα στην αποτελεσματική διαχείριση των θαλάσσιων περιοχών Natura 2000 μέσω της κατάρτισης και της εφαρμογής Σχεδίων Διαχείρισης, καθώς και της παρακολούθησης της εφαρμογής τους. Η αποτελεσματική διαχείριση των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών είναι ένα ισχυρό εργαλείο για την επίτευξη του στόχου της προστασίας και διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Οι πλείστες δράσεις χρηματοδοτούνται από το ΕΤΘΑ 2014-2020 και το ΕΤΘΑΥ 2021-2027.

Δημιουργία και ανάπτυξη θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών με τεχνητούς υφάλους

Η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει επίσης:

- Θέσπιση θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών με Τεχνητούς Υφάλους σε παράκτιες περιοχές της Κύπρου.
- Αναβάθμιση, διαχείριση και παρακολούθηση των τεχνητών υφάλων. Οι δράσεις θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΤΘΑ 2014-2020 και το ΕΤΘΑΥ 2021-2027.

Η ανάπτυξη των τεχνητών υφάλων αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο για την ενίσχυση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των αλιευτικών αποθεμάτων, συμβάλλοντας, μεταξύ άλλων, στην ανάπτυξη του παράκτιου οικο-τουρισμού (π.χ. καταδύσεις), ενός σημαντικού τομέα της γαλάζιας ανάπτυξης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2.2: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΗ (ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ)

Η αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση της ρύπανσης είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Αυτή η συνεχιζόμενη δια-τομεακή δραστηριότητα που συντονίζεται από το ΤΑΘΕ και το Υφυπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας περιλαμβάνει:

- Δραστηριότητες ελέγχου εκτάκτων σχεδίων αντιμετώπισης θαλάσσιας ρύπανσης των λιμενικών χώρων και όλων των παράκτιων εγκαταστάσεων που δραστηριοποιούνται με πετρελαιοειδή
- Περιπολίες ελέγχου των θαλασσών της Κύπρου και στενής παρακολούθησης ως μέτρο έγκαιρου εντοπισμού εστιών ρύπανσης
- Αξιοποίηση εργαλείων επιθεώρησης της Κυπριακής ΑΟΖ για πιθανές εστίες πετρελαιοκηλίδων της υπηρεσίας CleanSet της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Ασφάλειας της Ναυσιπλοΐας (ΕΜΣΑ)
- Δραστηριότητες αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης για την καταπολέμηση της περιστατικών ρύπανσης από πετρελαιοειδή - Σύστημα αναμονής.
- Δραστηριότητες που συνδέονται με την έρευνα και τη διάσωση σε συνεργασία με το Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης.
- Δραστηριότητες που συνδέονται με ασκήσεις για την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου (ΟΡΦΕΑΣ) για την πρόληψη και καταπολέμηση θαλάσσιας ρύπανσης από πετρελαιοειδή-Πολυεθνικές Ασκήσεις «ΝΕΜΕΣΙΣ», «ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ» και Εθνική Άσκηση «Τ.Α.Θ.Ε».
- Δραστηριότητες που συνδέονται με ασκήσεις για την εφαρμογή του Υποπεριφερειακού Σχεδίου Έκτακτης Ανάγκης για αντιμετώπισης μεγάλου περιστατικού θαλάσσιας ρύπανσης από πετρελαιοειδή μεταξύ ΚΥΠΡΟΥ-ΕΛΛΑΔΑΣ-ΙΣΡΑΗΛ.
- Συμμετοχή σχεδόν σε όλα τα εξωτερικά σχέδια έκτακτης ανάγκης της Κυπριακής Δημοκρατίας – Σχέδιο «ΖΗΝΩΝ».

- Αξιοποίηση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απόκτηση και δραστηριοποίηση εντός της Κυπριακής ΑΟΖ τριών αυτόνομων σκαφών, εξειδικευμένων για την καταπολέμηση θαλάσσιας ρύπανσης από πετρελαιοειδή και δυο αυτόνομων μονάδων αεροψεκασμού διασκορπιστικών πετρελαίου.
- Συμμετοχή σε πρωτοβουλίες του Μεσογειακού Οργανισμού REMPEC (Regional Marine Pollution Emergency Response Center) σε θέματα πρόληψης, αύξησης της ετοιμότητας και αντιμετώπισης θαλάσσιας ρύπανσης καθώς και της ενίσχυσης της περιφερειακής συνεργασίας με γειτνιάζοντα κράτη.

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα Δείκτη – 2019	Περιγραφή
Σ1: Αειφόρος διαχείριση αλιείας και υδατοκαλλιέργειας	ΔΕ1.1: Ποσοστό (%) αλιευτικών αποθεμάτων που αλιεύονται σε επίπεδα αειφόρου εκμετάλλευσης. ΔΕ1.2: Επί τοις εκατό (%) αύξηση της ποσότητας παραγωγής υδατοκαλλιέργειας (σε τόνους).		ΔΕ1.1: Στο δείκτη θα περιλαμβάνονται τα σημαντικότερα αλιευτικά αποθέματα που συμβάλλουν τουλάχιστον στο 60% της παραγωγής των κυπριακών αλιευτικών σκαφών. Ο κατάλογος των αλιευτικών αποθεμάτων που θα παρακολουθείται (κατάλογος αναφοράς) θα παραμένει σταθερός τουλάχιστον για μια τριετία και θα επαναξιολογείται. Ο δείκτης θα υπολογίζεται ως ο αριθμός των αποθεμάτων που θεωρούνται, βάσει εκτίμησης της κατάστασής τους, ότι βρίσκονται σε βιώσιμα επίπεδα δια τον συνολικό αριθμό ειδών του καταλόγου αναφοράς για τα οποία υπάρχει εκτίμηση της κατάστασής τους (αειφόρος / μη αειφόρος εκμετάλλευση). ΔΕ1.2: Η ετήσια επί τοις εκατό (%) αύξηση της παραγωγής θα υπολογιστεί με βάση τα επίσημα δεδομένα που συλλέγονται σε ετήσια βάση στα πλαίσια του Εθνικού και Ευρωπαϊκού προγράμματος συλλογής δεδομένων υδατοκαλλιέργειας.
Δ01: Προαγωγή της εφαρμογής της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ)	ΔΑ01: Ποσοστό (%) εκφορτώσεων που υποβάλλονται σε φυσικό έλεγχο.		Ο δείκτης αφορά το σύνολο των εκφορτώσεων στην Κύπρο σε ετήσια βάση (σε kg), για τα οποία έχει πραγματοποιηθεί φυσικός έλεγχος από Επιθεωρητές Ελέγχου, διαιρουμένου δια των συνολικών ετήσιων εκφορτώσεων (σε kg).
Δ02: Εφαρμογή μέτρων για τον εκσυγχρονισμό των αλιευτικών στόλων και υποδομών και στήριξη του τομέα της αλιείας.	ΔΑ02: Αριθμός έργων που υλοποιήθηκαν για τον εκσυγχρονισμό του αλιευτικού στόλου, των υποδομών και τη στήριξη του τομέα της αλιείας.		Ο δείκτης παρέχει τον αριθμό των έργων που υλοποιήθηκαν μέσω συγκεκριμένων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για Έργα Δημόσιων Συμβάσεων και Σχέδια Χορηγιών του ΕΠ «Θάλασσα» 2014-2020, καθώς και έργων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Τα έργα αφορούν συντήρηση και αναβάθμιση των αλιευτικών καταφυγίων, επενδύσεις σε αλιευτικά σκάφη για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.
Δ03: Διαχείριση και Ανάπτυξη του Τομέα Υδατοκαλλιέργειας της Κύπρου.	ΔΑ03: Αριθμός έργων που υλοποιήθηκαν για παραγωγικές επενδύσεις στην υδατοκαλλιέργεια.		Ο δείκτης παρέχει τον αριθμό των έργων που υλοποιήθηκαν, με βάση τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν από τις μονάδες υδατοκαλλιέργειας μέσω συγκεκριμένων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο των Σχεδίων του ΕΠ Θάλασσα 2014-2020. Τα έργα αφορούν παραγωγικές επενδύσεις στις μονάδες υδατοκαλλιέργειας, συμπεριλαμβανομένου και του εκσυγχρονισμού τους.

<p>Σ2: Προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.</p>	<p>ΔΕ2.1: Αριθμός Παραμέτρων Περιγραφής (από το σύνολο των 11) του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Κύπρου σε Καλή Περιβαλλοντική Κατάσταση (ΚΠΚ).</p> <p>ΔΕ2.2: Μεταβολή πληθυσμού προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων.</p>		<p>ΔΕ2.1: Ο δείκτης ορίζεται ως ο αριθμός των παραμέτρων περιγραφής του θαλάσσιου περιβάλλοντος (δηλ. των περιγραφικών χαρακτηριστικών του θαλάσσιου περιβάλλοντος) που καθορίζονται στην Οδηγία-Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική (ΟΠΘΣ) (2008/56/ΕΕ)), που είναι σε Καλή Περιβαλλοντική Κατάσταση (ΚΠΚ). Ο συνολικός αριθμός παραμέτρων περιγραφής που καθορίζεται στην ΟΠΘΣ είναι 11. *Η αξιολόγηση γίνεται ανά εξαιτία με βάση την ΟΠΘΣ.</p> <p>ΔΕ2.2: Ο δείκτης αφορά συγκεκριμένα μεταβολή στην πυκνότητα λιβαδιών Ποσειδώνιας, στη φωλεοποίηση θαλάσσιων χελώνων και στον αριθμό ατόμων μεσογειακής φώκιας. Η μεταβολή θα υπολογίζεται ως ο μέσος όρος μεταβολής των 3 αναφερόμενων παραμέτρων.</p>
<p>Δ01: Διαχείριση και παρακολούθηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος</p>	<p>ΔΑ01: Αριθμός ερευνητικών έργων ή / και προγραμμάτων παρακολούθησης που εφαρμόζονται στα θαλάσσια ύδατα της Κύπρου.</p>		<p>Υπολογίζεται ως ο αριθμός των επιστημονικών ερευνητικών έργων ή / και προγραμμάτων παρακολούθησης που εφαρμόζονται σύμφωνα με τη σχετική ευρωπαϊκή και διεθνή νομοθεσία για την αξιολόγηση της περιβαλλοντικής, οικολογικής και χημικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Κύπρου και της κατάστασης διατήρησης σημαντικών ειδών και οικοτόπων.</p>
<p>Δ02: Πρόληψη και καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης από πετρελαιοειδή (Ομάδες Καταπολέμησης)</p>	<p>ΔΑ02: Αριθμός ημερών που αξιοποιήθηκαν για σκοπούς πρόληψης και καταπολέμησης περιστατικών ρύπανσης από πετρελαιοειδή.</p>		<p>Ο δείκτης παρέχει το συνολικό αριθμό ημερών που αξιοποιήθηκαν για σκοπούς πρόληψης και καταπολέμησης περιστατικών ρύπανσης από πετρελαιοειδή.</p>

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η πλειοψηφία των επιστημόνων σήμερα συμφωνεί για την αυξανόμενη επίδραση της οικονομίας και της κοινωνίας στο κλίμα της γης από δραστηριότητες όπως η καύση ορυκτών καυσίμων, η αποψίλωση τροπικών δασών και η κτηνοτροφία. Αναγνωρίζοντας τις επιπτώσεις των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στο κλίμα, η διεθνής κοινότητα συμφώνησε κατά τη διάρκεια της Συνόδου Κορυφής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη στο Ρίο το 1992 τη Σύμβαση Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση το 1997. Στόχος της Σύμβασης είναι η σταθεροποίηση των συγκεντρώσεων των αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, σε επίπεδα τέτοια ώστε να προληφθούν επικίνδυνες επιπτώσεις στο κλίμα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες.

Το 1997 υιοθετήθηκε το Πρωτόκολλο του Κιότο, το οποίο όριζε νομικά δεσμευτικές οριακές τιμές εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για την περίοδο 2008-2012. Η Κύπρος έχει επικυρώσει το Πρωτόκολλο του Κιότο ως κράτος χωρίς υποχρεώσεις για μείωση ή περιορισμό των εκπομπών. Το 2012, στη Σύνοδο για την Κλιματική Αλλαγή που πραγματοποιήθηκε στη Ντόχα του Κατάρ, συμφωνήθηκε η δεύτερη δεσμευτική περίοδος του Πρωτοκόλλου (2013-2020). Στο πλαίσιο των δεσμεύσεων της ΕΕ (μείωση στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% μέχρι το 2020 σε σχέση με το 1990), ανέλαβε και η Κυπριακή Δημοκρατία τους επιμέρους εθνικούς στόχους για μείωση στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 21% μέχρι το 2020 σε σχέση με το 2005 από τις εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρισμού, τσιμέντου και κεραμικών, και κατά 5% στους άλλους τομείς όπως γεωργία, μεταφορές, απόβλητα κ.τ.λ., σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005.

Το 2015, στη Σύνοδο για την Κλιματική Αλλαγή που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι της Γαλλίας, αναλήφθηκε από την ΕΕ η δέσμευση για συλλογικές μειώσεις των εκπομπών κατά 40% μέχρι το 2030 σε σχέση με το 1990. Αυτό για την Κύπρο αντιστοιχεί σε μείωση στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 42% μέχρι το 2030 σε σχέση με το 2005 από τις εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρισμού, τσιμέντου και κεραμικών, και κατά 24% στους άλλους τομείς όπως γεωργία, μεταφορές, απόβλητα κ.τ.λ., σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005 (Κανονισμός ΕΕ Αρ. 2018/842).

Η Συμφωνία του Παρισιού τέθηκε σε ισχύ στις 4 Νοεμβρίου 2016. Η Κύπρος ολοκλήρωσε τη διαδικασία επικύρωσης της Συμφωνίας του Παρισιού στις 4 Ιανουαρίου 2017. Στα πλαίσια εφαρμογής της Συμφωνίας των Παρισίων, η ΕΕ αναθεώρησε τη δέσμευσή της για το 2030 τον Δεκέμβριο του 2020 για μείωση κατά 55% σε σχέση με το 1990.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τις εκθέσεις απογραφής εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, οι συνολικές εκπομπές της Κύπρου αυξήθηκαν κατά 59% κατά την περίοδο 1990-2019. Η μεγαλύτερη συνεισφορά στις εκπομπές έρχεται από τον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής (37%) και ακολουθούν οι μεταφορές (24%).

Επιπρόσθετα, οι επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος γίνονται όλο και περισσότερο αισθητές τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως. Αυτές αναμένεται να είναι ιδιαίτερα σοβαρές για την Κύπρο, αφού οι κλιματικές αλλαγές είναι ήδη εμφανείς· τα τελευταία 100 χρόνια παρατηρείται αύξηση στη μέση θερμοκρασία και μείωση στη μέση ετήσια βροχόπτωση. Προβλέπεται ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής όχι μόνο θα παραμείνουν, αλλά και θα αυξηθούν κατά τις επόμενες δεκαετίες.

Εν όψει των πιο πάνω, η Κύπρος βρίσκεται αντιμέτωπη με την πρόκληση να αναπτύξει την οικονομία της με τρόπο που να περιορίζει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, λαμβάνοντας ταυτόχρονα τα κατάλληλα μέτρα και δράσεις για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Δεδομένου ότι ένα ουσιαστικό μερίδιο των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της Κύπρου προέρχεται από τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου, τονίζεται η ανάγκη για πλήρη και ορθή εφαρμογή του θεσμικού νομικού πλαισίου για περιορισμό ή / και ανάκτησή τους.

Τέλος, η κλιματική αλλαγή αποτελεί ένα θέμα οριζόντιο που απαιτεί τη συμμετοχή και δραστηριοποίηση σχεδόν όλων των Υπουργείων της Κύπρου, συμπεριλαμβανομένων του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, του Υπουργείου Εξωτερικών, του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, του Υπουργείου Εργασίας, Ευημερίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας και των Τοπικών Αρχών. Ως εκ τούτου, ο ρόλος του Τμήματος Περιβάλλοντος ως εθνικός συντονιστής αναβαθμίζεται και ενδυναμώνεται. Το Νοέμβριο του 2017, συγκροτήθηκε με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου το Εθνικό Σύστημα Διακυβέρνησης για την Κλιματική Αλλαγή και την Ενέργεια, του οποίου βασικός πυρήνας είναι η τετραμελής υπουργική επιτροπή η οποία αποτελείται από τους Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας Υπουργό Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων και Υπουργό Οικονομικών. Ευθύνη για τη γραμματεία του Συστήματος έχει το Τμήμα Περιβάλλοντος. Το εν λόγω Εθνικό Σύστημα Διακυβέρνησης, μεταξύ άλλων, έχει την ευθύνη για τα ακόλουθα:

- Το στρατηγικό σχεδιασμό και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την υλοποίηση των πολιτικών για το κλίμα και την ενέργεια.
- Την ετοιμασία του Εθνικού Σχεδίου για το κλίμα και την ενέργεια για την περίοδο 2021-2030.
- Την παρακολούθηση της προόδου προς την κατεύθυνση της επίτευξης των εθνικών στόχων για την ενέργεια και το κλίμα.

Το 2019, στα πλαίσια προετοιμασίας της ΚΔ για την εφαρμογή και παρακολούθηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, το εν λόγω Σύστημα Διακυβέρνησης διευρύνθηκε ώστε να περιλαμβάνει όλες τις θεματικές της Πράσινης Συμφωνίας. Επιπρόσθετα, σημαντικός παράγοντας στην όλη προσπάθεια είναι η συνεχής βελτίωση του θεσμικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας συστήματος ελέγχων, επιθεωρήσεων, παρακολούθησης.

Το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα 2021-2030 υποβλήθηκε τον Ιανουάριο 2020 και μέσα από αυτό επιτυγχάνονται οι εθνικές υποχρεώσεις για τη μείωση των εκπομπών, την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την εξοικονόμηση ενέργειας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ ΑΕΡΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΑΓΗ

Το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου (ΣΕΔΕ) αποτελεί το βασικό εργαλείο για τη μείωση των εκπομπών βιομηχανικών αερίων του θερμοκηπίου με οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Για επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για το ΣΕΔΕ, απαιτείται η αδειοδότηση, ο έλεγχος και η παρακολούθηση των σταθερών εγκαταστάσεων και αερομεταφορών που συμμετέχουν στο Σύστημα, η διαχείριση του Εθνικού Μητρώου Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου και η δημοπράτηση Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου.

Για τους τομείς που δεν περιλαμβάνονται στο ΣΕΔΕ, τα κράτη μέλη ανέλαβαν εθνικούς στόχους μείωσης των εκπομπών τους. Για την επίτευξη του εθνικού στόχου της Κύπρου για μείωση κατά 24% μέχρι το 2030 σε σχέση με το 2005, απαιτείται η ετοιμασία Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα 2021-2030, το οποίο και ετοιμάστηκε και υποβλήθηκε στην ΕΕ.

Για την επίτευξη των στόχων μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου είναι αναγκαία η υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα 2021-2030, η οποία θα γίνει μέσα από την αξιοποίηση των προϋπολογισμών σχεδόν όλων των Υπουργείων και όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Παράλληλα, ετοιμάζεται από το Τμήμα Περιβάλλοντος σχέδιο χορηγιών για τη μείωση της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου, το οποίο στοχεύει να φέρει τους επιχειρηματικούς τομείς και τους οργανισμούς πιο κοντά στη στρατηγική της χώρας για το κλίμα αλλάζοντας τον τρόπο σκέψης και δράσης τους προς μια πράσινη οικονομία (περιβαλλοντική διαχείριση, κυκλική οικονομία) και να τους βοηθήσει να κατανοήσουν τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στις αλυσίδες αξίας τους. Το Σχέδιο φιλοδοξεί να ενθαρρύνει τους δικαιούχους να συμμετάσχουν σε μια ολική μεταμόρφωση της οικονομίας που στοχεύει στην απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές, εφαρμόζοντας σχέδια δράσης για τη μείωση της εκπομπής αερίων θερμοκηπίου στις διαδικασίες λειτουργίας τους ή/ και στις αλυσίδες εφοδιασμού. Παράλληλα θα επιτευχθεί η συμβολή των δικαιούχων στην επίτευξη του εθνικού στόχου μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου (24%). Από την υλοποίηση του Σχεδίου εκτιμάται μείωση της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου κατά περίπου 300.000 τόνους μέχρι το 2026 σε σχέση με το σενάριο αναμενόμενης εξέλιξης. Το Σχέδιο θα υλοποιηθεί με την παροχή οικονομικών κινήτρων υπό μορφή κυβερνητικής χορηγίας για ενθάρρυνση της μείωσης της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου μέσω χρηματοδότησης των δικαιούχων που αποδεδειγμένα και επαληθευμένα μειώνουν την εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου μέσω χρηματοδότησης των δικαιούχων που αποδεδειγμένα και επαληθευμένα μειώνουν την εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου, μέσω της υλοποίησης δράσεων που σχετίζονται με την υιοθέτηση ενός ή/και περισσότερων μέτρων που θα αναφέρονται στο Σχέδιο Δράσης μείωσης

εκπομπών του κάθε δικαιούχου που θα υποβάλει αίτηση. Για την επίτευξη των στόχων του Σχεδίου θα διατεθούν €20εκ μέσω του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή προϋποθέτει τη δημιουργία και εφαρμογή εθνικής στρατηγικής και κατάλληλων σχεδίων δράσης σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ενσωμάτωση των μέτρων προσαρμογής σε όλες τις σχετικές τομεακές πολιτικές (υγεία, υδάτινοι πόροι, γεωργία, αλιεία, δάση, βιοποικιλότητα, εδάφη, τουρισμός, ακτές, ενέργεια και υποδομές) και την εκ των προτέρων αξιολόγηση του κινδύνου από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η εθνική στρατηγική και το σχέδιο δράσης έχουν υιοθετηθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο το 2017 και προχωρά η υλοποίησή τους και ετήσια αναθεώρηση. Η εν λόγω Απόφαση ορίζει συγκεκριμένους φορείς υλοποίησης για τις δράσεις προσαρμογής ενώ παράλληλα ορίζει Φορέα Παρακολούθησης το Τμήμα Περιβάλλοντος. Εκ τότε, έχουν ετοιμαστεί δύο τρεις επικαιροποιήσεις της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης, όπως προβλέπεται από τη σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Για την προώθηση και υλοποίηση των σχεδίων δράσης και μέτρων προσαρμογής αξιοποιούνται μεταξύ άλλων τα χρηματοδοτικά προγράμματα και εργαλεία που προσφέρονται από την ΕΕ, όπως για παράδειγμα το πρόγραμμα LIFE κα όλα τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Οι δεσμεύσεις που προκύπτουν από το διεθνές και ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο περιλαμβάνουν την υποβολή εκθέσεων απογραφής εκπομπών, προβλέψεις εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και εκθέσεις για τη χρηματοδότηση, τις πολιτικές και τα μέτρα που εφαρμόζονται για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Επιπλέον, στο πλαίσιο της Σύμβασης Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή, απαιτείται η ετοιμασία εθνικής έκθεσης και έκθεσης διετίας. Η συμμετοχή στις διεθνείς διασκέψεις και στις προπαρασκευαστικές συναντήσεις που πραγματοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η οποία είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη των εθνικών συμφερόντων και στόχων, επιφέρει επιπρόσθετες απαιτήσεις και υποχρεώσεις.

Η ρύθμιση και παρακολούθηση των φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου απαιτεί την εφαρμογή χρηματοδοτικών σχεδίων για την απόσυρση και καταστροφή απαγορευμένων ψυκτικών ουσιών, αλλά και τη δημιουργία σχεδίων ανάκτησης και καταστροφής των αερίων σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, τα οποία να παρέχουν τα απαραίτητα κίνητρα προς τους χειριστές εξοπλισμού.

ΣΤΟΧΟΣ 2: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η λειτουργία βιομηχανικών και κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων μπορεί να προκαλέσει ρύπανση του περιβάλλοντος. Ο έλεγχος της ρύπανσης των νερών και του εδάφους και η κατάλληλη διαχείριση των αποβλήτων αποτελούν δύο από τις βασικές προτεραιότητες του Τμήματος Περιβάλλοντος. Η υλοποίηση επιτυγχάνεται κυρίως μέσω του συστήματος αδειοδότησης και επιθεωρήσεων και παρακολούθησης. Όλες οι εγκαταστάσεις που δυνητικά ρυπαίνουν (περίπου 600) καθώς και όλες οι

εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων (περίπου 200), πρέπει να εξασφαλίσουν άδεια. Στο παρόν στάδιο, και μετά την λήξη της μεταβατικής περιόδου ως προς την ανάγκη κατοχής έγκυρης και εν ισχύ πολεοδομικής άδειας ή και άδειας οικοδομής πολύ λίγες εγκαταστάσεις έχουν αδειοδοτηθεί. Χορηγούνται τέσσερις κατηγορίες αδειών: (α) Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων, (β) Άδεια Διαχείρισης Αποβλήτων, και (γ) Άδεια Βιομηχανικών Εκπομπών και (δ) Άδεια Διαχείρισης Εξορυκτικών Αποβλήτων. Για την εξέταση των πιο πάνω Αδειών Απόρριψης Αποβλήτων, Αδειών Βιομηχανικών Εκπομπών και Αδειών Διαχείρισης Εξορυκτικών Αποβλήτων υπάρχουν τρεις θεσμοθετημένες επιτροπές, αποτελούμενες από εκπροσώπους των αρμόδιων Υπουργείων, άλλων οργανισμών και ΜΚΟ. Επιπρόσθετα εκδίδονται Πιστοποιητικά Καταχώρησης σε Αρχείο Διαχειριστών Αποβλήτων σε (α) Πρόσωπα που συλλέγουν και μεταφέρουν απόβλητα σε επαγγελματική βάση, (β) Πρόσωπα που ασχολούνται με Εμπορία ή Μεσιτεία Αποβλήτων και (γ) Προσώπων που εξασφαλίζουν την επεξεργασία των αποβλήτων τους στο χώρο παραγωγής τους. Για τον έλεγχο της ατμοσφαιρικής ρύπανσης η αρμοδιότητα μεταφέρεται από το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στο Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και συγκεκριμένα στο Τμήμα Περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου, επιπρόσθετα χορηγείται και η Άδεια Εκπομπής Αερίων Αποβλήτων. Η διαχείριση της μη-συμμόρφωσης γίνεται μέσω ελέγχων και επιθεωρήσεων και η συνεπαγόμενη ανάγκη σε ανθρώπινους πόρους οδήγησε στην αγορά υπηρεσιών από το 2012 μέχρι το 2021. Η υλοποίηση των υποχρεώσεων απαιτεί συντονισμό με όλα τα αρμόδια Τμήματα του Υπουργείου (Τμήμα Γεωργίας, Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών, Υπηρεσία Μεταλλείων, Κτηνιατρικές Υπηρεσίες) και άλλα Υπουργεία (Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού).

Η προστασία του φυσικού κεφαλαίου της Κύπρου αποτελεί επίσης προτεραιότητα του Τμήματος Περιβάλλοντος. Οι προσπάθειες εστιάζονται ιδιαίτερα στην προστασία των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000, για το οποίο το Τμήμα Περιβάλλοντος είναι η συντονιστική αρχή, αλλά έχοντας ταυτόχρονα την άμεση εκτελεστική και διαχειριστική ευθύνη για τις μη κρατικές περιοχές που έχουν οριστεί σύμφωνα με την Οδηγία για τους Οικότοπους, εκτός δασικών περιοχών. Το Δίκτυο NATURA 2000 αποτελείται από 41 Τόπους Κοινοτικής Σημασίας/Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΤΚΣ/ΕΖΔ - ζώνες προστασίας ειδών και οικοτόπων πλην των πουλιών) και από 32 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ - ζώνες προστασίας πουλιών), που μαζί αποτελούν σχεδόν το 29% της συνολικής (χερσαίας) έκτασης της Κύπρου που βρίσκεται υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Για τις περισσότερες ΤΚΣ/ΕΖΔ έχουν εκπονηθεί διαχειριστικά σχέδια και τα σχετικά μέτρα προστασίας αρχίζουν να υλοποιούνται, ενώ το δίκτυο παρακολούθησης και επόπτευσης των περιοχών δεν έχει τεθεί σε πλήρη εφαρμογή. Στη διαχείριση του Δικτύου εμπλέκονται άλλες τρεις διαχειριστικές αρχές, και συγκεκριμένα η Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας για τις ΖΕΠ, το Τμήμα Δασών για τους ΤΚΣ/ΕΖΔ εντός δασικών περιοχών και το Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών για τους θαλάσσιους ΤΚΣ/ΕΖΔ. Οι ανάγκες που προκύπτουν για τον συντονισμό των αρμόδιων τμημάτων για τη διαχείριση των περιοχών, συμπεριλαμβανομένων της εκτίμησης των επιπτώσεων από έργα που δεν συνδέονται με τη διαχείρισή τους (Δέουσα Εκτίμηση των Επιπτώσεων) και τη λειτουργία της Επιστημονικής Επιτροπής, η οποία συμβουλεύει τον Υπουργό, είναι ιδιαίτερα αυξημένες. Επίσης, σημαντική είναι η ανάγκη ενημέρωσης του κοινού και

ευαισθητοποίησης των εμπλεκόμενων κοινοτήτων, ώστε να διασφαλιστεί η αποδοχή των αναγκών προστασίας του Δικτύου, ιδιαίτερα ιδιωτικών περιοχών. Ένα από τα βασικά εργαλεία για προστασία του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος είναι η αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από νέα προτεινόμενα σχέδια, προγράμματα καθώς και έργα και η αποφυγή ή μείωση τους μέσω κατάλληλων μέτρων και δράσεων μετριασμού. Το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο βρίσκεται σε εφαρμογή για περισσότερο από 10 χρόνια και το Τμήμα Περιβάλλοντος ως η Περιβαλλοντική Αρχή έχει την ευθύνη να αξιολογεί τις επιπτώσεις και να εκδίδει περιβαλλοντικές γνωμοδοτήσεις, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των πολεοδομικών και άλλων αδειών. Η διαδικασία αξιολόγησης είναι πολύπλευρη και απαιτεί συντονισμό, τόσο εντός του Τμήματος όσο και με άλλα Τμήματα και Υπουργεία, έτσι ώστε να ληφθούν υπόψη όλες οι παράμετροι, οι απόψεις και οι πτυχές της προτεινόμενης ανάπτυξης. Η διαδικασία αξιολόγησης περιλαμβάνει αξιολόγηση από θεσμοθετημένη Επιτροπή, η οποία λειτουργεί συμβουλευτικά στο Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος που αποτελεί την Περιβαλλοντική Αρχή. Εκτός από τα έργα, προγράμματα και σχέδια που εμπίπτουν στις εν λόγω νομοθεσίες, το Τμήμα Περιβάλλοντος συμβουλεύει άλλες κρατικές αρχές για αναπτυξιακές δραστηριότητες που πιθανόν να έχουν περιβαλλοντικό αντίκτυπο και εισηγείται όρους και μέτρα για μείωση των επιπτώσεων. Οι ανάγκες συντονισμού για τη διαδικασία αξιολόγησης, η λειτουργία της Επιτροπής και η ανάγκη διασφάλισης ότι οι αιτήσεις περιλαμβάνουν όλη την απαραίτητη πληροφόρηση, απαιτούν την ύπαρξη ομάδας λειτουργιών με εξειδικευμένες γνώσεις, οι οποίοι αφιερώνουν τον απαιτούμενο χρόνο για τις πιο πάνω διαδικασίες. Παράλληλα, υπάρχει και υποχρέωση ελέγχων και παρακολούθησης των όρων της Περιβαλλοντικής Αρχής που καθοριστήκαν μέσα από τις γνωμοδοτήσεις.

Σημαντική πρόκληση αποτελεί η ανάγκη προώθησης της ανάπτυξης για βελτίωση της ευημερίας και εξασφάλιση θέσεων απασχόλησης, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία του περιβάλλοντος και την ενίσχυση της αποδοτικότητας των πόρων. Για να ανταποκριθούμε στην πρόκληση αυτή, απαιτείται η αναδιάρθρωση των οικονομικών τομέων στη βάση ενός πλαισίου πολιτικής κυκλικής οικονομίας που να προωθεί την καινοτομία, την αποδοτικότητα και την αλλαγή και να δημιουργεί οικονομικές ευκαιρίες μέσω του επανασχεδιασμού προϊόντων, της βιώσιμης διαχείρισης και χρήσης πόρων και της ευρύτερης επαναχρησιμοποίησης και υποκατάστασης υλικών. Μια από τις βασικές προτεραιότητες του Τμήματος Περιβάλλοντος είναι η αποδέσμευση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση πόρων στα πλαίσια μιας κυκλικής οικονομίας η οποία θα προάγει τη μετάβαση από το σημερινό γραμμικό μοντέλο ανάπτυξης στο οποίο τα προϊόντα παράγονται, καταναλώνονται και απορρίπτονται σε ένα νέο κυκλικό μοντέλο το οποίο στοχεύει στο κλείσιμο του κύκλου όπου η αξία των προϊόντων και των πρώτων υλών διατηρείται όσο το δυνατόν περισσότερο και η παραγωγή αποβλήτων περιορίζεται στο ελάχιστο μέσω της πρόληψης, της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης και τέλος της ανάκτησης ενέργειας.

Με βάση τους Ευρωπαϊκούς στόχους του πακέτου κυκλικής οικονομίας, μέχρι το 2025 θα πρέπει να υπάρχει χωριστή συλλογή των οργανικών αποβλήτων, ενώ η χωριστή συλλογή των ανακυκλώσιμων ρευμάτων θα πρέπει να αυξηθεί σημαντικά αφού η προετοιμασία για ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση των δημοτικών αποβλήτων θα πρέπει να ανέλθει σε 55% μέχρι το 2025, 60%

μέχρι το 2030 και 65% μέχρι το 2035. Στόχος είναι όπως, μέχρι το 2035, οι συνολικές ποσότητες αποβλήτων που καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής να μειωθούν στο 10% των συνολικών ποσοτήτων που παράγονται.

Επιπρόσθετα, η ώθηση της κυκλικής οικονομίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή απαιτεί τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών και την προώθηση κινήτρων για τις επιχειρήσεις, τις βιομηχανίες και το ευρύ κοινό, για αύξηση της αποδοτικότητας με τη χρήση των αποβλήτων ως πόρων, προώθηση της προσέγγισης του κύκλου ζωής των προϊόντων, μείωση των αποβλήτων και αλλαγή των καταναλωτικών προτύπων. Οι δράσεις περιλαμβάνουν την προώθηση εθελοντικών συστημάτων αειφόρου κατανάλωσης και παραγωγής μέσω της εφαρμογής του ευρωπαϊκού οικολογικού σήματος ECOLABEL και του ευρωπαϊκού συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης EMAS, όπως και του σχεδίου δράσης για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις GPP, που στόχο έχουν την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων, την κατασκευή και χρήση προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, έχει διαμορφωθεί και η νέα πολιτική του κράτους για τη διαχείριση των αποβλήτων. Ο τομέας διαχείρισης αποβλήτων και ειδικότερα των δημοτικών αποβλήτων, τα οποία αποτελούν το δεύτερο μεγαλύτερο ρεύμα αποβλήτων στην Κύπρο, δεν χαρακτηρίζεται μέχρι τώρα από ολοκληρωμένη και συγκροτημένη αντιμετώπιση, παρόλο που γενικά εφαρμόζεται το περιεχόμενο της πολιτικής και του θεσμικού πλαισίου της ΕΕ και για αρκετά ρεύματα αποβλήτων έχει δημιουργηθεί η αναγκαία υποδομή (δίκτυο αδειοδοτημένων συλλεκτών και επεξεργαστών αποβλήτων). Για συγκεκριμένους τύπους αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των απόβλητων συσκευασιών, αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ), μπαταριών και ελαστικών, έχει εφαρμοστεί η διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού, τόσο νομοθετικά όσο και με τη λειτουργία ατομικών και συλλογικών συστημάτων. Παρόλα αυτά, λόγω της έλλειψης μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, λιγότερο από το 20% του συνόλου των δημοτικών αποβλήτων προωθείται για ανακύκλωση, ενώ το υπόλοιπο διατίθεται για ταφή. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η Κύπρος διαθέτει μια από τις υψηλότερες κατά κεφαλή παραγωγή δημοτικών αποβλήτων στην Ευρώπη, τονίζεται η ανάγκη για αναπροσαρμογή της πολιτικής με στόχο τη μείωση του συνολικού αντίκτυπου της χρήσης των πόρων και τη βελτίωση της αποδοτικότητάς τους.

Στα πλαίσια αυτά αλλά και βάσει ευρωπαϊκών υποχρεώσεων, έχουν ετοιμαστεί και εγκριθεί το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων και το Σχέδιο Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων. Το Πρόγραμμα Πρόληψης περιλαμβάνει δέσμη μέτρων που εστιάζονται στη μείωση της παραγωγής αποβλήτων σε ορισμένα ρεύματα (τροφικά απόβλητα, χαρτί, πλαστικό, ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό, ρουχισμό και απόβλητα κατασκευών και κατεδαφίσεων) και των αρνητικών επιπτώσεων στο ρεύμα των επικίνδυνων αποβλήτων από τον οικιακό τομέα. Απώτερος σκοπός είναι η αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από την παραγωγή αποβλήτων και η μείωση της κατά κεφαλή παραγωγής δημοτικών αποβλήτων στην Κύπρο. Αντίστοιχα, το Σχέδιο Διαχείρισης καθορίζει τις βασικές αρχές που θα διέπουν τη διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων, θέτει εθνικούς ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους για τη χωριστή διαλογή στην πηγή και θεσπίζει μέτρα προς επίτευξή τους. Βασικός σκοπός

είναι η διαχείριση των αποβλήτων να αποτελεί μέρος μιας κυκλικής βιώσιμης αλυσίδας, μέσα από την τήρηση της ιεράρχησης στη διαχείριση των αποβλήτων.

Στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης αντιμετώπισης διαχείρισης αποβλήτων έχουν επίσης εκπονηθεί και εγκριθεί το Σχέδιο Διαχείρισης Ελαίων και Υγρών Καυσίμων, το Σχέδιο Διαχείρισης Ελαστικών και το Σχέδιο Διαχείρισης Λοιπών Αποβλήτων. Τα σχέδια αυτά διαχειρίζονται τις βασικές αρχές που θα διέπουν τη διαχείριση των αντίστοιχων ρευμάτων αποβλήτων, καθορίζοντας τα μέτρα και τις δράσεις που λαμβάνονται.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ :

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ, ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ, ΕΛΕΓΧΟΙ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΣΧΕΔΙΑ / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ

Η δραστηριότητα καλύπτει τη συνολική διαδικασία αξιολόγησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον για νέα σχέδια, προγράμματα και έργα, που περιλαμβάνει αξιολόγηση των μελετών και των επιμέρους περιβαλλοντικών πτυχών του έργου/σχεδίου, συντονισμό και συνεργασία με άλλα τμήματα, διαδικασίες διαβούλευσης με τις τοπικές αρχές. ΜΚΟ κ.τ.λ. Επιπρόσθετα, υπάρχει και η υποχρέωση για παρακολούθηση των όρων των γνωμοδοτήσεων από την Περιβαλλοντική Αρχή.

Για τις παράκτιες περιοχές έχει ολοκληρωθεί η στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείρισή τους, με τον καθορισμό του χερσαίου χώρου της παράκτιας ζώνης και προγραμματίζεται η έναρξη υλοποίησης του σχετικού Σχεδίου Δράσης για την περίοδο 2018-2028 και αναμένεται η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για τη διαδικασία διακυβέρνησης .

Όσον αφορά τον περιβαλλοντικό θόρυβο έχουν ολοκληρωθεί οι στρατηγικοί χάρτες θορύβου (Λευκωσία, Λεμεσός, Λάρνακα, Πάφος) και προωθούνται σχέδια δράσης για μείωση του θορύβου από δρόμους, αεροδρόμια και βιομηχανικές εγκαταστάσεις για την προστασία των πολιτών από τον θόρυβο.

Έχει τεθεί σε ισχύ η νέα νομοθεσία για την Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από έργα και έχει δώσει τα απαραίτητα εργαλεία για πιο αποδοτική και αποτελεσματική εφαρμογή (διάταγμα για περιεχόμενα μελετών, μητρώο μελετητών, υποχρεωτική παρακολούθηση). Έχει ολοκληρωθεί η δημιουργία πλατφόρμας για ενημέρωση του κοινού που αφορά έργα κατά τη διαδικασία εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να ενσωματωθούν στην πλατφόρμα τα σχέδια/προγράμματα.

Επιπρόσθετα, θα διαμορφωθεί κατάλληλα το θεσμικό και διαδικαστικό πλαίσιο για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της νομοθεσίας ΕΙΑ, και ειδικά για την αδειοδότηση στον τομέα διαχείρισης επιπτώσεων από εξόρυξη υδρογονανθράκων.

Κύριος στόχος της δράσης αυτής είναι η πρόληψη και ο έλεγχος της ρύπανσης από διάφορες δραστηριότητες και η διαχείριση των αποβλήτων, τα οποία επιτυγχάνονται μέσω ενός καθιερωμένου νομικού και ρυθμιστικού πακέτου. Συγκεκριμένα, τα θέματα ελέγχου της ρύπανσης των νερών και του εδάφους ρυθμίζονται μέσω των περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμων, όπως και από τον περί Βιομηχανικών Εκπομπών Νόμο ο οποίος αφορά τις πιο δυνητικά ρυπογόνες εγκαταστάσεις, που στόχο έχουν την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης, την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την εφαρμογή Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών. Η διαχείριση αποβλήτων διέπεται από τον περί Αποβλήτων Νόμο, ώστε να διασφαλίζεται η δημόσια υγεία και η προστασία του περιβάλλοντος. Τα απόβλητα από την εξορυκτική βιομηχανία ρυθμίζονται από τον περί Διαχείρισης των Αποβλήτων της Εξορυκτικής Βιομηχανίας Νόμο.

Με βάση το νομοθετικό αυτό πλαίσιο αδειοδοτούνται οι βιομηχανικές, κτηνοτροφικές και άλλες δραστηριότητες, καθώς και οι δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων. Συγκεκριμένα, υπάρχουν τέσσερα (4) είδη αδειών που χορηγούνται: (α) Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων, (β) Άδεια Διαχείρισης Αποβλήτων, (γ) Άδεια Βιομηχανικών Εκπομπών και (δ) Άδεια Διαχείρισης Εξορυκτικών Αποβλήτων. Εκδίδονται επίσης Πιστοποιητικά Καταχώρησης σε Αρχείο Διαχειριστών Αποβλήτων για (α) Πρόσωπα που συλλέγουν και μεταφέρουν απόβλητα σε επαγγελματική βάση, (β) Πρόσωπα που ασχολούνται με Εμπορία ή Μεσιτεία Αποβλήτων και (γ) Πρόσωπα που εξασφαλίζουν την επεξεργασία των αποβλήτων τους στο χώρο παραγωγής τους.

Έχουν γίνει τροποποιήσεις στον περί Αποβλήτων Νόμο με στόχο την βελτίωση και εκσυγχρονισμό του νομικού ρυθμιστικού πλαισίου για αποτελεσματικότερη εφαρμογή, μείωση του διοικητικού φόρτου και αποδοτικότερη εξυπηρέτηση των οικονομικών φορέων και επιχειρήσεων όσον αφορά την περιβαλλοντική αδειοδότηση. Επίσης ετοιμάστηκε και έχει σταλεί στην Νομική Υπηρεσία για Νομοτεχνικό Έλεγχο τροποποιητικό νομοσχέδιο για τον περί Ελέγχου της Ρύπανσης Νόμο που θα επιφέρει σημαντική μείωση του διοικητικού φόρτου στο δημόσιο και στις επιχειρήσεις.

Τέλος, έχει εγκριθεί η μεταφορά αρμοδιοτήτων για τους περί Βιομηχανικών Εκπομπών (Ολοκληρωμένη Πρόληψη και Έλεγχος της Ρύπανσης) Νόμους και τους περί Ελέγχου της Ρύπανσης της Ατμόσφαιρας Νόμους από το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στο Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και συγκεκριμένα στο Τμήμα Περιβάλλοντος το οποίο καλείται να ενσωματώσει τις νέες διαδικασίες αδειοδότησης και εφαρμογής της νομοθεσίας στις υφιστάμενες διαδικασίες του. Ως εκ τούτου για την ομαλή και χωρίς κενά μεταφορά αρμοδιοτήτων απαιτείται η εκπαίδευση και ενημέρωση υφιστάμενου και νέου προσωπικού καθώς και ο καθορισμός πολιτικής και τρόπος χειρισμού των θεμάτων που προκύπτουν από την νέα θεματική.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ / ΕΛΕΓΧΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΤΟΜΕΑΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ) ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ / ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ / ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΘΗΚΑΝ ΑΝΑ ΕΤΟΣ (ΤΟΜΕΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ)

Στα πλαίσια της προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας διενεργούνται διάφοροι έλεγχοι και επιθεωρήσεις στους φορείς εκμετάλλευσης, φορείς διαχείρισης και παραγωγούς αποβλήτων για σκοπούς εφαρμογής των προνοιών της νομοθεσίας και προώθησης της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει». Συγκεκριμένα, πραγματοποιούνται επιθεωρήσεις για σκοπούς ελέγχου τήρησης των όρων των Αδειών Απόρριψης Αποβλήτων, των Αδειών Διαχείρισης Αποβλήτων και των Αδειών Βιομηχανικών Εκπομπών σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις. Στα πλαίσια εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας γίνονται έλεγχοι σε παραγωγούς ή κατόχους αποβλήτων και σε εγκαταστάσεις που λειτουργούν χωρίς άδειες. Σημαντικό μέρος των ελέγχων είναι η διερεύνηση μεγάλου αριθμού παραπόνων και καταγγελιών, καθώς και η παρακολούθηση των απορρίψεων από σταθμούς επεξεργασίας αποβλήτων. Επιθεωρήσεις πραγματοποιούνται και για την εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά τη χρήση, διάθεση και ανάκτηση των φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου. Υπάρχει επίσης υποχρέωση για ελέγχους των Αδειών που χορηγούνται σε Συλλογικά και Ατομικά Συστήματα στα πλαίσια ευθύνης του παραγωγού σύμφωνα με τον περί Αποβλήτων Νόμο. Επίσης, πραγματοποιούνται έλεγχοι των εξαγωγών και εισαγωγών αποβλήτων και προστατευόμενων ειδών, σε συνεργασία με την Αστυνομία Κύπρου, το Τμήμα Τελωνείων και την Αρχή Λιμένων, καθώς και έλεγχοι που αφορούν τη διαχείριση της ποιότητας των νερών κολύμβησης. Μετά από κάθε επιθεώρηση ετοιμάζεται σχετική έκθεση. Σε περίπτωση εντοπισμού παραβάσεων στη νομοθεσία, αποστέλλονται επιστολές συμμόρφωσης.

Στα πιο πάνω προστίθεται και η υποχρέωση για έλεγχο της συμμόρφωσης με την νομοθεσία που αφορά τον έλεγχο της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Επιπρόσθετα, υπάρχει και η υποχρέωση για παρακολούθηση υλοποίησης των όρων των γνωμοδοτήσεων από την Περιβαλλοντική Αρχή. Μπορεί να επιβληθεί εξώδικη ρύθμιση ή να σταλεί έκθεση στον Γενικό Εισαγγελέα για ποινική δίωξη.

Για τον αποτελεσματικό έλεγχο της ρύπανσης και τη διαχείριση των αποβλήτων απαιτούνται σημαντικοί οικονομικοί πόροι και κατάλληλα καταρτισμένο και εκπαιδευμένο προσωπικό. Στόχος είναι το συντομότερο δυνατό να δημιουργηθεί ξεχωριστός κλάδος ελέγχων που θα αναλάβει το σύνολο των ελέγχων που προαναφέρονται.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της βελτίωσης συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία, γίνεται καθορισμός προστατευόμενων περιοχών και ετοιμασία σχεδίων διαχείρισης και προγραμμάτων δράσης, όπως απαιτείται από τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες και τις Διεθνείς Συμβάσεις.

Ακόμα ένας από τους κύριους στόχους της δράσης αυτής είναι η εφαρμογή της Οδηγίας για τους Οικοτόπους μέσα από την προστασία και διαχείριση του Δικτύου NATURA 2000, περιλαμβανομένης της χαρτογράφησης των ειδών και οικοτόπων, της εφαρμογής διαχειριστικών μέτρων για τις περιοχές του Δικτύου, της παρακολούθησης και επόπτευσης των καθορισμένων περιοχών και της εφαρμογής δράσεων προστασίας. Άλλες σημαντικές δράσεις εκτός του Δικτύου Natura, περιλαμβάνουν μέτρα για τη διακίνηση ειδών και γενετικών πόρων, τη μείωση ή απάλειψη εισβλητικών ξένων ειδών και την απελευθέρωση στο περιβάλλον Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών.

Στόχος της δραστηριότητας αυτής, αποτελεί επίσης η ετοιμασία και εφαρμογή μιας ευρύτερης στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα, η διατήρηση και βελτίωση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και η αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων μέσω της προώθησης πράσινων υποδομών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ, ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ, ΧΡΗΣΗ ΤΟΥΣ ΩΣ ΠΟΡΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΠΙΟ ΠΡΑΣΙΝΗ ΚΑΙ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η δράση αυτή αφορά τα μέτρα που υλοποιούνται για αύξηση της χωριστής συλλογής, της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση, της ανακύκλωσης και της ορθολογιστικής διαχείρισης των αποβλήτων προς επίτευξη των Ευρωπαϊκών στόχων. Στα πλαίσια αυτά, εντός του 2021 αναμένεται σημαντική αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου, μέσω κανονισμών, που με την ψήφιση τους θα εφαρμοστούν από το Τμήμα Περιβάλλοντος, οι οποίοι καθορίζουν τις υποχρεώσεις των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης για την εγκαθίδρυση συστήματος διαλογής στην πηγή και χωριστής συλλογής των δημοτικών αποβλήτων, περιλαμβανομένων των οργανικών αποβλήτων και την εφαρμογή συστήματος Πληρώνω Όσο Πετώ ώστε να παρασχεθούν τα απαραίτητα οικονομικά κίνητρα προς τους πολίτες για την κατάλληλη διαλογή των αποβλήτων τους προς επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση

Για την υλοποίηση των μέτρων διαχείρισης αποβλήτων, το Τμήμα αντλεί σημαντικούς οικονομικούς πόρους από το Ταμείο Συνοχής για την εφαρμογή των προγραμμάτων χωριστής συλλογής στα παραλιακά μέτωπα και την προώθηση συστημάτων πληρώνω όσο πετώ από τις τοπικές αρχές. Συγκεκριμένα, προκειμένου να ενισχυθούν τεχνοοικονομικά οι τοπικές αρχές για εφαρμογή των υποχρεώσεων τους, το Τμήμα Περιβάλλοντος υλοποιεί μέσω των διαρθρωτικών ταμείων σειρά χρηματοδοτικών προγραμμάτων για τη μείωση των δημοτικών στερεών αποβλήτων παραλιακών ξενοδοχειακών μονάδων και συναφών χώρων μαζικής παραγωγής αποβλήτων, την εγκαθίδρυση συστήματος χωριστής συλλογής των δημοτικών στερεών αποβλήτων και την εφαρμογή συστήματος «Πληρώνω όσο Πετώ» (ΠΟΠ) σε τοπικές αρχές, την πρόληψη, χωριστή συλλογή και αξιοποίηση των δημοτικών αποβλήτων της ορεινής / ημιορεινής Κύπρου και την ενίσχυση των υποδομών για τη διαχείριση των οργανικών αποβλήτων.

Για περαιτέρω στήριξη της υλοποίησης των μέτρων και της εφαρμογής των υποχρεώσεων που θα προκύψουν από το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τις κοινότητες, αριθμός σημαντικών προγραμμάτων έχουν ενταχθεί κάτω από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Τα προγράμματα στοχεύουν στην αύξηση της ανακύκλωσης και περιλαμβάνουν τη δημιουργία δικτύου επεξεργασίας οργανικών αποβλήτων με την εγκατάσταση κομποστοποιητών και δικτύου συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών με την εγκατάσταση Πράσινων Περιπτέρων (Green Kiosks) για χωριστή ανακύκλωση σε ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές, την κατασκευή και λειτουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης και επιδιόρθωσης και δικτύου καταστημάτων μεταχειρισμένων ειδών, καθώς και τη δημιουργία συντονιστικού οργανισμού προς στήριξη της τοπικής αυτοδιοίκησης στη διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων και βελτίωση της συνεργασίας με την κεντρική κυβέρνηση.

Για συγκεκριμένους τύπους αποβλήτων και συγκεκριμένα για τα απόβλητα συσκευασιών, τα απόβλητα χαρτιού μη συσκευασίας, τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, τα απόβλητα μπαταριών και συσσωρευτών, τα απόβλητα ελαστικών και τα απόβλητα εκσκαφών και κατεδαφίσεων έχει εφαρμοστεί η διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού, τόσο νομοθετικά όσο και με τη λειτουργία ατομικών και συλλογικών συστημάτων. Στα πλαίσια αυτά, με βάση τον περί Αποβλήτων Νόμο και τον περί Συσκευασιών και Αποβλήτων Συσκευασιών Νόμο και τους σχετικούς κανονισμούς για τα συγκεκριμένα ρεύματα αποβλήτων, εκδίδονται Άδειες λειτουργίας των συλλογικών και ατομικών συστημάτων ευθύνης του παραγωγού όπως και έλεγχος της λειτουργίας τους βάσει των όρων αδειοδότησης.

Η προώθηση της πράσινης οικονομίας επιτυγχάνεται μέσω της μεταφοράς και εφαρμογής των διαφόρων πρωτοβουλιών που προωθούνται μέσα από το πακέτο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κυκλική Οικονομία και των νέων στόχων και προνοιών που έχουν υιοθετηθεί μέσω της τροποποίησης των οδηγιών για τα απόβλητα. Η δράση αφορά την εφαρμογή του πλαισίου της Κυκλικής Οικονομίας μέσω της υλοποίησης της Στρατηγικής για τη Διαχείριση των Δημοτικών Αποβλήτων, του Προγράμματος Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων και των Σχεδίων Διαχείρισης «Ελαίων και Υγρών Καυσίμων», «Ελαστικών» και «Λοιπών Αποβλήτων».

Η υλοποίηση της Στρατηγικής για τη Διαχείριση Αποβλήτων στα πλαίσια της κυκλικής οικονομίας, περιλαμβάνει μέτρα της αναθεώρησης του θεσμικού πλαισίου, της ενίσχυσης των τοπικών αρχών, της βελτίωσης της υποδομής, της παροχής κινήτρων, της εφαρμογής της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού και της πλήρους αξιοποίησης των μηχανισμών για ενίσχυση της ευαισθητοποίησης του κοινού και εκπαίδευση των εμπλεκόμενων.

Μέσα από το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων και το Σχέδιο Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων υλοποιούνται μέτρα που καλύπτουν τους τρεις βασικούς άξονες πολιτικής: ρυθμιστικά μέτρα, μέτρα μείωση και ορθολογιστικής διαχείρισης των αποβλήτων σε όλους τους τομείς και παροχής οικονομικών και άλλων κινήτρων και μέτρα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για διαλογή στην πηγή και αλλαγή των πρότυπων κατανάλωσης και παραγωγής. Σε αυτά περιλαμβάνονται μέτρα για την ορθολογική διαχείριση αποβλήτων, την καθιέρωση ευθύνης του παραγωγού για επιπρόσθετα ρεύματα αποβλήτων, την ανάληψη ευθύνης από τις τοπικές αρχές για την εφαρμογή δράσεων πρόληψης και την καθιέρωση υποχρεωτικών συστημάτων χωριστής συλλογής, τη σύναψη εθελοντικών συμφωνιών με επιχειρήσεις για εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης και την καθιέρωση σχεδίου χορηγιών για στήριξη της βελτίωσης των υποδομών διαχείρισης αποβλήτων και των βιομηχανιών που δύνανται να χρησιμοποιήσουν ανακυκλώσιμα υλικά στον παραγωγικό τους κύκλο. Η υλοποίηση των πιο πάνω δράσεων αποτελεί μια από τις πρωταρχικές προτεραιότητες του Τμήματος Περιβάλλοντος, εν όψει των στενών χρονοδιαγραμμάτων που υπάρχουν για συμμόρφωση με τις σχετικές ευρωπαϊκές υποχρεώσεις.

Μέσα από τα Σχέδια Διαχείρισης «Ελαίων και Υγρών Καυσίμων», «Ελαστικών» και «Λοιπών Αποβλήτων» προωθούνται μέτρα, τα οποία αποτελούν κυρίως νομοθετικές ρυθμίσεις και άλλες

δράσεις για την καλύτερη εφαρμογή και παρακολούθηση της ορθής και, σύμφωνα με την ιεραρχία, διαχείρισης των συγκεκριμένων ρευμάτων αποβλήτων.

Εν όψει των αυξημένων Ευρωπαϊκών υποχρεώσεων, έχει ξεκινήσει την αναθεώρηση της Στρατηγικής Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων και του Προγράμματος Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων για καθορισμό των αναγκών και των νέων μέτρων και δράσεων που πρέπει άμεσα να υλοποιηθούν στη βάση των νέων απαιτήσεων και ποσοτικών στόχων που προκύπτουν από το πακέτο κυκλικής οικονομίας. Στη βάση των αυξημένων Ευρωπαϊκών υποχρεώσεων, προγραμματίζεται επίσης η αναθεώρηση των Σχεδίων Διαχείρισης «Ελαίων και Υγρών Καυσίμων», «Ελαστικών» και «Λοιπών Αποβλήτων».

Μέσω μιας σειράς μέτρων και εκστρατειών, το Τμήμα Περιβάλλοντος εφαρμόζει εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων και προωθεί ενεργά την ευρύτερη εφαρμογή περιβαλλοντικών εργαλείων όπως το EMAS για την περιβαλλοντική διαχείριση επιχειρήσεων και άλλων τομέων παροχής υπηρεσιών και το ECOLABEL για προϊόντα, και τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις για ενσωμάτωση περιβαλλοντικών παραμέτρων στις δημόσιες συμβάσεις και στην αγορά πράσινων προϊόντων και υπηρεσιών στον δημόσιο τομέα.

Για την υλοποίηση των υποχρεώσεων που αφορούν την κυκλική οικονομία, το Τμήμα αντλεί οικονομικούς πόρους από κοινοτικά κονδύλια, συμμετέχοντας σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Συγκεκριμένα, το Τμήμα συμμετέχει σε αρκετά ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα, όπως LIFE, INTERREG κ.τ.λ. Επιπρόσθετα, αντλούνται σημαντικοί οικονομικοί πόροι από το Ταμείο Συνοχής για την εφαρμογή προγραμμάτων χωριστής συλλογής στα παραλιακά μέτωπα και την προώθηση συστημάτων πληρώνω όσο πετώ από τις τοπικές αρχές, και από την τεχνική βοήθεια του Ταμείου Συνοχής.

Όσον αφορά την κατηγορία των κτηνοτροφικών αποβλήτων, προωθείται το έργο «Ολοκληρωμένο Περιφερειακό Σύστημα Διαχείρισης Κτηνοτροφικών Αποβλήτων και Ζωικών Υπό-Προϊόντων (ΖΥΠ) στην ευρύτερη περιοχή Ορούντας», με κόστος €25 εκ. + ΦΠΑ, ένα μεγαλεπήβολο και σημαντικό έργο του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος που θα συγχρηματοδοτηθεί από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Στόχος του έργου είναι η ορθολογιστική διαχείριση των κτηνοτροφικών αποβλήτων στην περιοχή της Ορούντας, που αποτελείται από τουλάχιστον 8 κοινότητες, φιλοξενεί περί τις 50-55 κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις και είναι ίσως η μεγαλύτερη σε πυκνότητα κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων Παγκύπρια. Η εν λόγω περιοχή καλύπτει το 70% της παραγωγής χοιρινού κρέατος στην Κύπρο. Οι κοινότητες της περιοχής ταλανίζονται έντονα από τα προβλήματα που προκύπτουν από την κακή διαχείριση κτηνοτροφικών αποβλήτων και υπάρχει επιτακτική ανάγκη άμεσης επίλυσης τους. Παρόλο που έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στον τομέα της διαχείρισης κτηνοτροφικών αποβλήτων, εντούτοις σήμερα βρίσκονται ακόμα σε εφαρμογή μη ενδεδειγμένες πρακτικές, όπως ανοιχτές λίμνες με ανεπεξέργαστα κτηνοτροφικά απόβλητα. Οι λίμνες

συντελούν στην δημιουργία δυσάρεστων οσμών και εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου (GHG), ενώ περιορίζουν την ευκαιρία εκμετάλλευσης των επεξεργασμένων λυμάτων για σκοπούς άρδευσης.

Το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης αποβλήτων, που παράγει υψηλής ποιότητας κόμποστ, καθίσταται η βέλτιστη λύση αντιμετώπισης του φαινομένου της εφαρμογής της μερικώς κομποστοποιημένης κοπριάς και της υπερβολικής ρύπανσης του εδάφους. Ταυτόχρονα, υπάρχει μεγάλη ανάγκη για βελτιστοποίηση του τρόπου διαχείρισης των νεκρών ζώων από τις κτηνοτροφικές μονάδες, ως προς το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της διαδικασίας και το κόστος διαχείρισης των Ζωικών Υποπροϊόντων (ΖΥΠ) Κατηγορίας 1 και 2 (δηλαδή νεκρά ζώα από φάρμες, κατασχέσεις των ΚΥ ή άλλα υλικά που κατέχουν οι ΚΥ). Ο υφιστάμενος τρόπος διαχείρισης των ΖΥΠ αφορά σε συμβόλαιο των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών (ΚΥ) με ιδιωτική εταιρεία για τη συλλογή, μεταφορά, επεξεργασία και τελική χρήση ή απόρριψη των ΖΥΠ, το οποίο στοιχίζει σήμερα στις ΚΥ περίπου €1,8 εκ. / έτος με το ΦΠΑ. Πέραν αυτών, το έργο αποτελεί συμπληρωματική λύση για τη διάθεση των κλαδεμάτων από τα γειτονικά Πράσινα Σημεία και τα οργανικά απόβλητα από τις γεωργικές και οικιακές δραστηριότητες της περιοχής. Στο παρόν στάδιο, τα κλαδέματα που συλλέγονται στα γειτονικά Πράσινα Σημεία, μεταφέρονται στις Μονάδες ΟΕΔΑ για περαιτέρω επεξεργασία/κομποστοποίηση. Η προτεινόμενη λύση αφορά τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου περιφερειακού συστήματος διαχείρισης οργανικών αποβλήτων από κτηνοτροφικές μονάδες, το οποίο θα μπορεί επίσης να διαχειρίζεται πράσινα απόβλητα από γεωργικές και οικιακές δραστηριότητες (multi-purpose facility) στην ευρύτερη περιοχή της Ορούντας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΑΝΑΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΟΥ ΤΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ

Κύριος στόχος της δράσης αυτής είναι η εφαρμογή της Οδηγίας για τους Οικοτόπους μέσα από την προστασία και διαχείριση του Δικτύου NATURA 2000, περιλαμβανομένης της χαρτογράφησης/παρακολούθησης των ειδών και οικοτόπων, της εφαρμογής διαχειριστικών μέτρων για τις περιοχές του Δικτύου, της παρακολούθησης και επόπτευσης των καθορισμένων περιοχών και της εφαρμογής δράσεων προστασίας.

Στόχος της δραστηριότητας αυτής, αποτελεί επίσης η εφαρμογή της Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα, η διατήρηση και βελτίωση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και η αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων μέσω της προώθησης πράσινων υποδομών.

Η προστασία και διαχείριση του φυσικού κεφαλαίου απαιτεί σημαντικούς ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους. Ως εκ τούτου, μέρος των απαιτούμενων οικονομικών πόρων αντλείται από κοινοτικά κονδύλια όπως είναι το πρόγραμμα LIFE και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Περιγραφή
<p>Σ1: ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ</p>	<p>ΔΕ1: Ρυθμός αλλαγής (%) της έντασης άνθρακα της οικονομίας (χιλιάδες τόνοι ισοδύναμου CO₂/ εκ. ευρώ)</p>	<p>Η ένταση άνθρακα της οικονομίας είναι η μέτρηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ανά μονάδα οικονομικής εκροής. Έτσι, ο αριθμητής είναι η συνολική ποσότητα εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από την κατανάλωση ενέργειας (συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών), τις βιομηχανικές διεργασίες και τους διαλύτες, τα απόβλητα, τη γεωργία (συμπεριλαμβανομένης της κτηνοτροφίας) και τις χρήσεις γης. Ο παρονομαστής είναι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Κύπρου σε τρέχουσες τιμές αγοράς. Η αλλαγή θα εκφράζεται, χρησιμοποιώντας το έτος 2005 σαν σημείο αναφοράς σε σύγκριση με το τρέχον έτος υπολογισμού.</p> <p>Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου εκφράζονται σε ισοδύναμες χιλιάδες τόνους διοξειδίου του άνθρακα (tCO₂ eq.), ενώ η οικονομική εκροή εκφράζεται σε εκατομμύρια ευρώ</p>
	<p>ΔΕ2: Μεριδίο των δράσεων προσαρμογής στην Κύπρο σε σχέση με το μέσο όρο μεριδίου των δράσεων προσαρμογής που λαμβάνονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο</p>	
<p>Δ01: Μείωση της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου και Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.</p>	<p>ΔΑ01: Βαθμός εφαρμογής</p>	<p>Το επίπεδο εφαρμογής πολιτικών και μέτρων για το μετριασμό θα υπολογίζεται σαν ποσοστό των ακόλουθων στοιχείων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Ο αριθμός των δράσεων που έχουν ληφθεί για το μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. • Παρονομαστής: Ο συνολικός αριθμός πολιτικών και μέτρων που έχουν καθοριστεί για το μετριασμό. <p>Ο βαθμός εφαρμογής του Στρατηγικού Σχεδίου για την Προσαρμογή θα υπολογίζεται ως ποσοστό των ακόλουθων στοιχείων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός των δράσεων που έχουν υλοποιηθεί για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. <p>Παρονομαστής: Συνολικός αριθμός δράσεων που συμπεριλαμβάνονται στο Στρατηγικό Σχέδιο για την Προσαρμογή.</p>
<p>Σ2: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΠΟΡΩΝ</p>	<p>ΔΕ1: Αριθμός των σημαντικών περιπτώσεων μη συμμόρφωσης με τη νομοθεσία που σχετίζεται με την</p>	<p>Για τον έλεγχο της ρύπανσης, οι σημαντικές περιπτώσεις μη συμμόρφωσης ορίζονται ως οι περιπτώσεις όπου η μη συμμόρφωση με τη σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία, περιλαμβανομένων των θεμάτων αερίων θερμοκηπίου και φθοριούχων αερίων, οδηγεί σε εξώδικα πρόστιμα και/ή δικαστικές υποθέσεις.</p>

	προστασία του περιβάλλοντος	Στην περίπτωση των περιβαλλοντικών μελετών ΕΙΑ/ SEA, οι όροι καθορίζονται στην περιβαλλοντική γνωμάτευση/ άδεια. Ο δείκτης είναι ο αριθμός των μη συμμορφώσεων με τους «σημαντικούς όρους» της γνωμάτευσης, όπου η μη συμμόρφωση θα επιφέρει σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον από την κατασκευή ή λειτουργία ενός έργου, σχεδίου ή προγράμματος
	ΔΕ2: Κατάσταση διατήρησης προστατευόμενων περιοχών - ποσοστό (%) των οικοτόπων και των ειδών που περιλαμβάνονται στα Παραρτήματα I & II αντίστοιχα, της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης.	<p>Η κατάσταση διατήρησης των φυσικών οικοτόπων μπορεί να οριστεί σύμφωνα με την Οδηγία για τους Οικοτόπους, ως ο αριθμός των παραγόντων/επιρροών που δρουν στο φυσικό οικοτόπο και στα τυπικά του είδη, που μπορούν να επηρεάσουν την μακροπρόθεσμη φυσική του κατανομή, δομή και τις λειτουργίες, όπως επίσης και την μακροπρόθεσμη επιβίωση των τυπικών του ειδών εντός των περιοχών κατανομής του.</p> <p>Αντίστοιχα, η κατάσταση διατήρησης των ειδών είναι ο αριθμός των παραγόντων/επιρροών που δρουν πάνω στα είδη, που μπορεί να επηρεάσουν την μακροπρόθεσμη κατανομή και αφθονία των πληθυσμών τους μέσα στις περιοχές ύπαρξής τους.</p> <p>Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται διαιρώντας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός των Οικοτόπων/ Ειδών που απαντώνται σε περιοχές του δικτύου NATURA 2000 σε Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης (ΙΚΔ). Οικότοποι (Παράρτημα I, Οδηγία 92/43/ΕΟΚ) σε ΕΚΔ, όπως ορίζεται στο άρθρο 1.(ε) της Οδηγίας. Είδη (Παράρτημα II, Οδηγία 92/43/ΕΟΚ) σε ΕΚΔ, όπως ορίζεται στο άρθρο 1.(θ) της Οδηγίας. • Παρονομαστής: Συνολικός αριθμός Οικοτόπων (Παράρτημα I) / Ειδών (Παράρτημα II) που απαντώνται εντός NATURA 2000, ανεξαρτήτως κατάστασης.
Δ02: Περιβαλλοντική αδειοδότηση, επιθεωρήσεις, ελέγχοι και αξιολόγηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από σχέδια / προγράμματα και έργα.	ΔΑ02: Χρόνος για την έκδοση : 1) Άδειας Απόρριψης Αποβλήτων, 2) Άδειας Διαχείρισης Αποβλήτων 3) Άδειας Βιομηχανικών Εκπομπών, 4) Πιστοποιητικού Καταχώρησης 5) Γνωμοδότηση για Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΕΙΑ) 6) Αιτιολογημένη Διαπίστωση για έργα του Παραρτήματος II 7) Γνωμοδότησεις για Μελέτη Στρατηγικής	<p>Ο πραγματικός χρόνος για την έκδοση των διαφορετικών αδειών ή Πιστοποιητικών Καταχώρησης είναι ο χρόνος (σε μήνες) που μεσολαβεί από την ημερομηνία υποβολής πλήρους αίτησης με όλα τα προαπαιτούμενα μέχρι την ημερομηνία έκδοσης της, διαιρούμενο με τον αριθμό των αδειών και πιστοποιητικών που εκδίδονται σε ένα δεδομένο χρόνο.</p> <p>Ο πραγματικός χρόνος που δαπανάται για την αξιολόγηση μιας μελέτης ΕΙΑ/SEA, ο οποίος συμπεριλαμβάνει τις συνεδριάσεις της επιτροπής, τις διαβουλεύσεις, την αξιολόγηση και την ετοιμασία των Γνωματεύσεων (σχέδια/προγράμματα) και Γνωμοδοτήσεων (έργα). Ο υπολογισμός του δείκτη περιλαμβάνει το χρόνο από την εργάσιμη ημέρα δημοσίευσης της μελέτης μέχρι την ημέρα έκδοσης της Γνωμάτευσης, μη συμπεριλαμβανομένου του χρόνου αναμονής συμπληρωματικών στοιχείων.</p>

	Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (SEA)	
<p>Δ03: Επιθεωρήσεις/ Έλεγχοι που διενεργήθηκαν (Τομέας Ρύπανσης) και σχέδια / προγράμματα / έργα που αξιολογήθηκαν ανά έτος (Τομέας Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων).</p>	<p>ΔΑ03: Ποσοστό (%) των απαιτούμενων επιτόπιων επιθεωρήσεων, ελέγχων που έχουν διεξαχθεί και αξιολόγηση σχεδίων / προγραμμάτων και έργων που έχουν υποβληθεί .</p>	<p>Ο δείκτης για τις Επιθεωρήσεις και Ελέγχους υπολογίζεται σαν % των ακόλουθων στοιχείων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός των επιτόπιων επιθεωρήσεων ανά έτος • Παρονομαστής: Απαιτούμενος αριθμός ανά έτος των επιτόπιων επιθεωρήσεων που πηγάζουν από νομικές υποχρεώσεις και αξιολόγηση των κινδύνων στο περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία. <p>Ο δείκτης για αξιολόγηση σχεδίων / προγραμμάτων και έργων που έχουν υποβληθεί υπολογίζεται σαν % των ακόλουθων στοιχείων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Αριθμός σχεδίων / προγραμμάτων / έργων που αξιολογήθηκαν ανά έτος. • Παρονομαστής: Αριθμός σχεδίων / προγραμμάτων / έργων που υποβλήθηκαν κατά το ίδιο έτος.
<p>Δ04: Ανάκτηση αποβλήτων, αποδοτική διαχείριση των αποβλήτων, χρήση τους ως πόρος και δράσεις για τη μετάβαση σε μια πιο πράσινη και κυκλική οικονομία.</p>	<p>ΔΑ04: Ποσοστό (%) της συνολικής ποσότητας δημοτικών αποβλήτων που ανακτήθηκε.</p>	<p>Ο δείκτης αυτός θα υπολογίζεται σαν ποσοστό των ακόλουθων στοιχείων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αριθμητής: Συνολικό βάρος δημοτικών αποβλήτων που ανακτήθηκε (τόνοι) = (συνολικό βάρος δημοτικών αποβλήτων που παράχθηκε) – (βάρος δημοτικών αποβλήτων που κατέληξε σε χώρο ταφής) • Παρονομαστής: Συνολικό βάρος δημοτικών αποβλήτων που παράχθηκε (τόνοι).
	<p>ΔΑ05: Βαθμός εφαρμογής της Στρατηγικής Διαχείρισης Αποβλήτων</p>	
<p>Δ05: Διαχείριση ειδών και οικοτόπων με στόχο την ανάσχεση ρυθμού της υποβάθμισης της κατάστασης διατήρησης.</p>	<p>ΔΑ06: Ρυθμός απορρόφησης των κεφαλαίων που διατίθενται για το Δίκτυο Natura 2000.</p>	<p>Ετήσιος ρυθμός απορρόφησης κεφαλαίων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και συγκεκριμένα από το Πρόγραμμα για τη Διαχείριση του δικτύου NATURA 2000.</p>